

X 4,6b

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

SOCIALNO GEOGRAFSKE POSLEDICE PREDVIDENE ZAJEZITVE
PLANINSKEGA POLJA

II.faza

Drago Kladnik

LJUBLJANA, Aškerčeva cesta 12

Ljubljana, 1980

nmv, št. 124

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

SOCIALNO GEOGRAFSKE POSLEDICE PREDVIDENE
ZAJEZITVE PLANINSKEGA POLJA

II. faza

Naročnik: Zveza vodnih skupnosti Slovenije

Nosilec raziskovalne naloge:

Drago KLADNIK

Drago Kladnik

Direktor:

dr. Vladimir KLEMENČIČ

Ljubljana, december 1980

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

SOCIALNO GEOGRAFSKE POSLEDICE PREDVIDENE
ZAJEZITVE PLANINSKEGA POLJA

II. faza

Nosilec raziskovalne naloge: Drago KLADNIK

Ljubljana, december 1980

I.

K A Z A L O

1.	UVOD	stran 1
2.	ODNOS MED STAROSTNO IN POKLICNO STRUKTURO, POTEN- CIALNO OGROŽENOSTJO GOSPODINJSTEV TER POSEDOVANJEM ZEMLJE V DNU PLANINSKEGA POLJA	3
2.1.	Nasledstvo	14
3.	VREDNOTENJE GOSPODINJSTEV GLEDE NA PERSPEKTIVNOST IN STOPNJO PRIZALJOSTI	18
3.1.	Demografski elementi	19
3.2.	Ekonomski elementi	24
3.3.	Elementi stavbnega fonda	30
3.4.	Elementi infrastrukturne opremljenosti	35
3.5.	Kompleksna (končna) valorizacija gospodinjstev	38
4.	PRIKAZ RAZMER SOCIALNO-POSESTNIH ODNOSOV NA PRIMERU PODROČNO SKARTIRANEGA ZEMLJIŠČA SEVERNO OD PLANINE..	49
5.	VPRAŠANJA ZEMLJIŠKIH STRUKTUR	63
6.	VALORIZACIJA ZEMLJIŠČ V DNU PLANINSKEGA POLJA IN V NEPOSREDNI OKOLICI	90
7.	PREDLOG ZA NAČRT RAZREŠITEV SOCIALNO-EKONOMSKIH TER NASELITVENIH PROBLEMOV, NASTALIH ZARADI PREDVIJENE OJEZERITVE PLANINSKEGA POLJA	100
8.	ZAKLJUČEK	108
9.	POPRAVEK	111
10.	LITERATURA IN VIRI	112
11.	SEZNAM TABEL	116
12.	SEZNAM KART	119
13.	SEZNAM KART V PRILOGI	120

1. UVOD

Druga faza raziskovalne naloge "Socialne geografske posledice predvidene zajezitve Planinskega polja" vsebuje osnovna sintetična spoznanja podrobnih analiz iz prve faze elaborata, pomemben del pa je posvečen tudi vprašanjem zemljiških struktur.

Ker je bila prva faza zaključena razmeroma pozno, pa tudi zaradi nejasnih in stalno se menjajočih načrtov glede morebitne ojezeritve Planinskega polja (v trenutku pisanja teksta še vedno ni razjasnjeno, ali ima prioriteto zajezitev Planinskega ali Cerkniskega polja; ali bo sploh prišlo do zajezitve ali pa bo morda prevladal naravovarstveni vidik; v primeru ojezeritve Planinskega polja pa še vedno ni znan obseg jezera, ker še ni padla dokončna odločitev o lokaciji in višini zajezitvenih pregrad), nismo vključili v raziskavo ugotavljanja podrobnejših predvidenih geomorfoloških procesov na bodočem jezerskem bregu ter predvidenih krajinskoekoloških posledic zajezitve. Raziskava omenjenih parametrov je precej zahtevna in presega dani časovni okvir. Še v mesecu novembru 1980 je bilo govora o dveh možnih načinih ojezeritve Planinskega polja: v primeru samostojne akumulacije bi prišlo do maksimalne vodne gladine na nadmorski višini 480 m (30 m globoka voda) s pregradami pri Grčarevcu ter na obeh straneh Jakovskega hriba, če pa bi prišlo do povezave s akumulacije na Cerkniskem polju, bi prišlo zgolj do ojezeritve skrajnega jugozahodnega predela Planinskega polja pod naseljem Planina, vodna gladina pa bi segla maksimalno do 6 m nad današnje črte Polja, kar bi pomenilo znatno manjši poseg v socioekonomske pogoje pokrajine. Poudariti je potrebno, da so vse raziskave v obeh fazah elaborata v skladu s prvo navedeno alternativo, pa naj gre za proučevanje populacije, ekonomije ali zemljišča.

Ker je v ospredju proučevanja vseskozi prebivalstvo in zemljišče, smo izvedli tudi valorizacije gospodinjstev ter zemljišča glede na različne elemente. Prav vrednotenje in primerjava valorizacijskih vrednosti glede na morebitno poplavljenost oz. nepoplavljenost, predstavlja krono v prizadevanjih naših proučevanj. Tvrstna sinteza bi lahko služila kot eden izmed pomembnih momentov pri odločanju za ali proti predvideni akumulaciji.

Ker smo podrobno členitev posameznih elementov regionalnega razvoja predstavili v prvi fazi, smo se omejili v okviru druge faze pretežno na podajanje dejstev, pomembno vlogo pa vsekoli predstavlja oris metodološkega pristopa, saj smatramo, da lahko tovrstno proučevanje služi kot metodološki model za proučevanja podobnih posegov v slovenskem prostoru tudi v prihodnje. Vsekakor je bilo eno izmed naših osnovnih prizadevanj namenjeno izdelavi metodologije ter ustreznega pristopa k problematiki. Menimo, da smo v zastavljenih ciljih uspešno razrešili določene probleme in da bi lahko omenjeni pristop tudi vnaprej z uspehom uporabili pri raziskavah podobno velikih teritorialnih enot s podobno socio-ekonomsko kvantiteto. Za potrebe precej manjših oz. precej večjih ozemelj bi bile potrebne predstavljeni model v nekaterih postavkah iz praktičnih razlogov modifikirati.

Naj bo zadnja misel v uvodu posvečena našemu mnenju o planiranju oz. načrtovanju podobnih hidroenergetskih akcij v prihodnje. Menimo namreč, da je socioekonomski vidik potencialno prizadetih področij žal vse prevečkrat potisnjen v ozadje, prevladujoči pa so tehnični principi. Šele ko se dokončno pojasnijo tehnične izvedbene možnosti se pristopi k analizam družbeneekonomskega razvoja potencialno omejenih enot, v primeru manjših posegov pa se tovrstna problematika prevečkrat povsem zanemari in se rešuje tehnokratske s politiko direktive. Zato bi morali v podobnih situacijah postaviti proučevanje regionalnega razvoja ob bok tehničnim vidikom v začetno, pripravljalno fazo načrtovanj. Šele takšen pristop bo zagotovil pravočasne, temeljite in za širše družbeno-politične skupnost ter lokalne interese zadovoljive rešitve.

2. ODNOS MED STAROSTNO IN POKLICNO STRUKTURO, POTENCIALNO OGROŽENOSTJO GOSPODINJSTEV TER POSEDOVANJEM ZEMLJE V DNU PLANINSKEGA POLJA

Sintezo prve faze elaborata predstavlja proučevanja odnosa med starostno in poklicno strukturo, potencialno ogroženostjo gospodinjev ter posedivanjem zemlje v dnu planinskega polja. Prepletanje navedenih parametrov je pomembno za oceno nadaljnje ocene perspektive gospodinjev, prikazana pa je tudi trenutna povezanost in soodvisnost posameznih variabl.

Računalniške omenjenih sprejemljivk nismo mogli ustrezno medsebojno povezati, saj lahko s programom SPSS v najboljšem primeru pridemo do trestopenjske matrike, pa še tu gre pravzaprav za več dvostopenjskih matrik, kjer tretja stopnja determinira razredi tretje variable. Da smo se omenjeni pomanjkljivosti računalniške obdelave izognili, smo se odločili za klasično, ročno obdelavo, s katero smo lahko v preprosti dvostopenjski matriki vsak razred, nastal s prepletanjem dveh osnovnih spremenljivk, še nadalje razdelili na štiri razrede, pogojene s vrednostmi preostalih dveh variabl. Rezultate smo pokazali v tabeli št. 1, kjer je prikazano stanje za celotno proučevano populacijo planinskega polja ter v tabelah št. 2 - št. 9, kjer je predstavljena problematika po posameznih naseljih.

Ker v tabelah za podrobno legendo ni dovolj prostora, je potrebno navesti za vsako izmed štirih variabl ustrezne vrednosti razredov:

a/ starostna grupa gospodinjev:

- 1 0-19 in 20-60 let ali mlade gospodinjstvo
- 2 20-60 let ali zrelo gospodinjstvo
- 3 0-19, 20-60 in nad 60 let ali generacijsko gospodinjstvo
- 4 20-60 in nad 60 let ali starajoče gospodinjstvo
- 5 nad 60 let ali stare gospodinjstvo

TABELA ST. 1

ODNOS MED STAROSTNO IN POKLICNO STRUKTURO GOSPODINJSTEV, MOREBITNIH POSEDOVANJEM ZEMLJE V DRU PLANINSKEGA POLJA TER PRIZADETOSTJO BIVALNEGA PROSTORA GOSPODINJSTVA PO PREDVIDENI OJEZERITVI

Planinsko polje Skupaj
526 gospodinjstev

Poklicna Starostna grupa	A 41			B 13			C 42			D 25			E 405		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
1 167	2	11	1	3	5	1	1	7	1	2	7	2	11	137	33
2 67	2	6	1	1	1	1	1	4	1	1	3	1	6	54	17
3 85	1	4	1	4	7	1	5	17	3	5	9	1	5	48	5
4 89	2	5	1	1	1	1	1	10	1	1	5	1	4	68	15
5 118	12	15	1	1	1	1	1	4	2	1	1	1	6	98	26

Planina
189 gospodinjstev

Starostna grupa	Foklicna grupa	A 17	B 4	C 6	D 10	E 152
1 62	a b c 1	a b c d 1	a b c d 2	a b c d 1	a b c d 2 1	a b c d 9 1 29 15
2 29	a b c 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 6 1 16 4
3 22	a b c 1	a b c d 1	a b c d 2	a b c d 3	a b c d 4 1	a b c d 3 2 5 1
4 25	a b c 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 4 1 12 6
5 51	a b c 10	a b c d 1	a b c d 1	a b c d 1 1	a b c d 1	a b c d 6 22 9

L i p l j e
4 gospodinjstva

Starostna grupa	Poklicna grupa		B	C	D	E
	A	1				
1	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
3	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
2	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
1	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
3	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
4	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d
5	a	b	a	b	a	b
	c	d	c	d	c	d

TABELA ST. 4
Grčarevec
 24 gospodinjstev

Foklicna Starostna grupa	A		B		C		D		E	
		2				4		2		16
1	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
8	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d
2	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
3	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d
3	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
7	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d
4	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
4	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d
5	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
2	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d

L a z e
78 gospodinjstev

poklicna grupa	A 4		B 3		C 3		D 3		E 65	
	sterostna grupa									
1 28	a c	b d 1	a c	b d	a c	b d 2	a c	b d 1	a c	b d 5 14
2 3	a c	b d	a c	b d	a c	b d	a c	b d	a c	b d 2
3 12	a c	b d	a c	b d 2	a c	b d 1	a c	b d 1	a c	b d 3 3
4 15	a c	b d 1	a c	b d	a c	b d	a c	b d 1	a c	b d 1 9
5 20	a c	b d 2	a c	b d	a c	b d	a c	b d	a c	b d 2 12

Slivice
40 gospodinjstev

Starostna grupa	Poklicna grupa		A		B 1		C 7		D		F 32	
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
1	a	b	a	b	a	b 1	a	b	a	b	a	b 1
11	c	d	c	d	c	d 1	c	d	c	d	c	d 8
2	a	b	a	b	a	b 1	a	b	a	b	a	b
7	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d 6
3	a	b	a	b 1	a	b	a	b	a	b	a	b 1
5	c	d	c	d	c	d 1	c	d	c	d	c	d 2
4	a	b	a	b	a	b 2	a	b	a	b	a	b
7	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d	c	d 5
5	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b 1
10	c	d	c	d	c	d 1	c	d	c	d	c	d 8

U n e c
125 gospodinjstev

Starostna grupa	Poklicna grupa	A 8	B 1	C 8	D 6	E 102
1 39		a b c d 2	a b c d	a b c d 1	a b c d 2	a b c d 3
2 18		a b c d 3 1	a b c d	a b c d	a b c d 1	a b c d 2 11
3 21		a b c d	a b c d 1	a b c d 2 1	a b c d 2	a b c d 2 13
4 25		a b c d 1	a b c d	a b c d 1 1	a b c d 1	a b c d 3 18
5 22		a b c d 1	a b c d	a b c d 1	a b c d	a b c d 2 18

Ivanje selo
50 gospodinjev

Poklicna Starostna grupa	A 5	B 3	C 8	D 2	E 32
1 12	a b 1	a b 2	a b	a b	a b 1
	c d	c d	c d	c d	c d 8
2 5	a b	a b	a b 1	a b	a b 1
	c d	c d	c d 1	c d	c d 2
3 13	a b 1	a b 1	a b 3	a b	a b 1
	c d	c d	c d 1	c d 1	c d 5
4 8	a b 2	a b	a b 2	a b 1	a b 1
	c d	c d	c d	c d	c d 2
5 12	a b 1	a b	a b	a b	a b 1
	c d	c d	c d	c d	c d 10

b/ poklicna struktura gospodinjstev:

- A kmečko gospodinjstvo
- B polkmečko, pretežno kmečko gospodinjstvo
- C polkmečko (enskovredno) gospodinjstvo
- D polkmečko, pretežno nekmečko gospodinjstvo
- E nekmečko gospodinjstvo

c/ kombinacija posesti zemlje v dnu Planinskega polja in potencialne ogroženosti gospodinjstev zaradi morebitne ojezeritve:

- a ima zemlje v dnu Polja, uničen bivalni prostor
- b nima zemlje v dnu Polja, uničen bivalni prostor
- c ima zemlje v dnu Polja, nepoškodovan bivalni prostor
- d nima zemlje v dnu Polja, nepoškodovan bivalni prostor

Najštevilčnejšo grupo na celotnem območju Planinskega polja sestavlja 60 nekmečkih gospodinjstev v mladi starostni kategoriji, katerih bivalni prostor bi ostal neprizadet, pa tudi zemlje v dnu Polja nimajo. Sicer pa je vse skupaj 79 gospodinjstev, ki imajo zemlje v dnu Planinskega polja in bi se v primeru ojezeritve morala preseliti. Največ je omenjene kategorije med mladimi nekmečkimi gospodinjstvi (11) ter med starimi kmečkimi gospodinjstvi (12). Še posebno zasklednje bi bila ojezeritev izredno hud udarec, brez sleherne možnosti revitalizacije. Več kot 5 gospodinjstev z omenjeno neugodno kombinacijo je tudi v nekmečkih zrelih gospodinjstvih, polkmečkih (enskovrednih) generacijskih, polkmečkih (pretežno nekmečkih) generacijskih, nekmečkih generacijskih in starih nekmečkih gospodinjstvih.

Približno enako je število gospodinjstev (okrog 100), ki imajo zemlje v dnu Polja, a jih predvidena akumulacija ne ogroža ter gospodinjstev brez zemlje v dnu Polja, ki bi se morala zaradi ojezeritve preseliti. Obe kombinaciji sta neugodni. Prva, ker bi ustrezne družine izgubile vsaj del eksistenčnih možnosti, (seveda

več kmečki in polkmečki elementi), druga pa zato, ker bi zaradi preselitve bilo vprašljivo nadaljnje kultiviranje dela površin zunaj dna Polja, ki se danes predmet njihove obdelave. Med prvimi tipom gospodinjstev jih je največ (med 8 in 13) med mladimi nekmečkimi, generacijskimi polkmečkimi (enakovrednimi), starajošimi polkmečkimi (enakovrednimi) ter generacijskimi nekmečkimi družinami. Drugi tip gospodinjstev v 94 % primerov sestavljajo nekmečka gospodinjstva, v ostalih poklicnih grupah se pojavlja le sporedično.

Polevica gospodinjstev nima zemlje v dnu Planinskega polja, prav tako pa so njihova bivališča v primeru ojezeritve na varnem. Z njimi torej ne bi bilo večjih problemov v primeru izvedbe akumulacije. Med njimi je 5 kmečkih gospodinjstev, od tega 2 mladi enoti, ter 8 različnih polkmečkih gospodinjstev, vsa preostala pa so nekmečka.

Ojezeritev bi gotovo pomenila hujš udarec za določen krog gospodinjstev. Take bi od 15 perspektivnih, mladih ter generacijskih čistih kmečkih gospodinjstev lahko v naprej same dve družini nemoteno razvijali svoje dejavnost, od 61 enot v mladih, zrelih ter generacijskih čistih kmečkih in polkmečkih (ne tudi v polkmečkih, pretežno nekmečkih) družinah pa same 9 ali 14,8 %.

Bežen pogled v tabele št. 2-9 pove, da bi bili problemi bolj pereči v naseljih neposredno na planinskem polju: predvsem v Jakovici, Lazah in Planini, v preostalih naseljih pa bi bila situacija bolj ugodna, čeprav položaja ne velja posploševati, ker je lahko tudi za posamezna prizadeta gospodinjstva akumulacija izredno boleča in je glede na obstoječe socialnopolitne razmere malo verjetno, da bi se lahko individualni problemi zadovoljivo rešili.

2.1. Nasledstvo

Problematika nasledstva ni obrevnavana z vidika splošnega nadaljevanja bivalne tradicije v določeni družinski okolju, pač pa z vidika kmetovanja oz. pripravljenosti potencialnih potomcev, da se v naprej obdelujejo zemlje staršev ali zemlje bližnjih sorodnikov.

Odgevor na vprašanje smo dobili s pomočjo ankete, izvedene v poletju 1979, podatki pa so bili računalniško obdelani. Osnovni statistični parametri so prikazani v tabeli št. 10, pojasnilo k tabeli pa je na strani 31 prve faze elaborata. V prilogi računalniško obdelanih podatkov druge faze so priloženi na začetku tudi rezultati proučevanja nasledstva.

Osnovno spoznanje je, da od 526 proučenih gospodinjstev v 8 naseljih na območju Planinskega polja 316 družin ali 60,1 % obdeluje zemljo. Od tega jih ima 40,8 % zagotovljenega naslednika v kmetovanju, v 14,9 % problem nasledstva še ni dokončno urejen, v preostalih 44,3 % gospodinjstev pa nimajo naslednika.

Deleži v računalniško analiziranih podatkih in na karti št. 26 se ne ujemajo, ker v računalniški analizi niso bila ločena gospodinjstva, ki ne obdelujejo zemlje ter gospodinjstva brez nasledstva. Zato so deleži gospodinjstev z urejenim nasledstvom prenizko izkazani.

Najboljši položaj je v Ivanjem selu in Uncu ter do neke mere tudi v Planini, zaskrbnjuječ pa je izredno nizek delež v Grčarevcu in ne nazadnje tudi v Lazah ter Jakovici.

Samo 31,7 % čistih kmečkih gospodinjstev ima naslednika, 26,8 % bo omenjeni problem morda uspelo rešiti, preostale enote pa so brez perspektiv kar se tiče obdelovanja zemlje. Nekoliko je boljši položaj v mešanih, pretežno kmečke in predvsem mešanih, enakovrednih gospodinjstvih, kjer ima 60 % oz. 71,8 % enot urejen problem nadaljnega obstoja. Samo 16,8 % starih gospodinjstev ima naslednika.

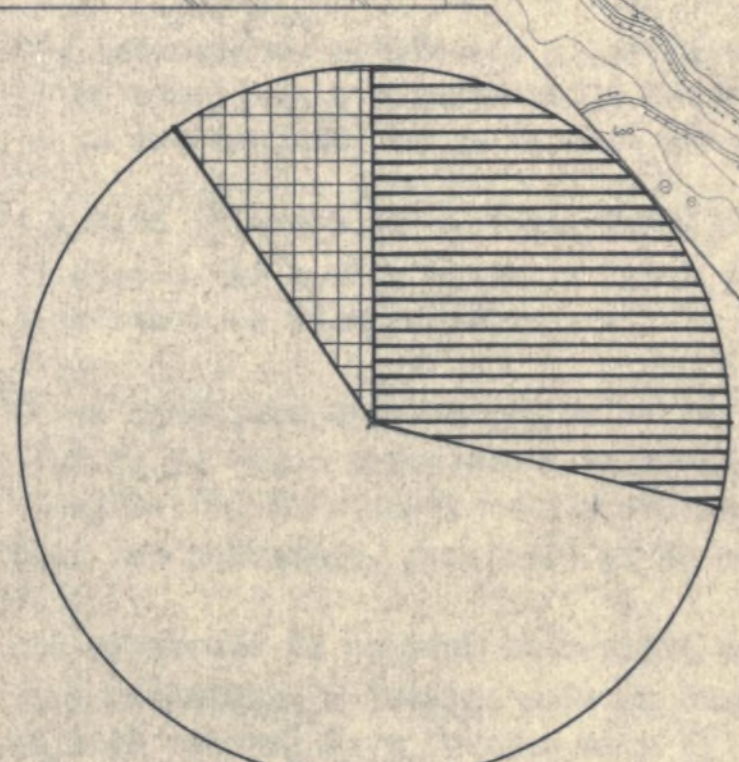
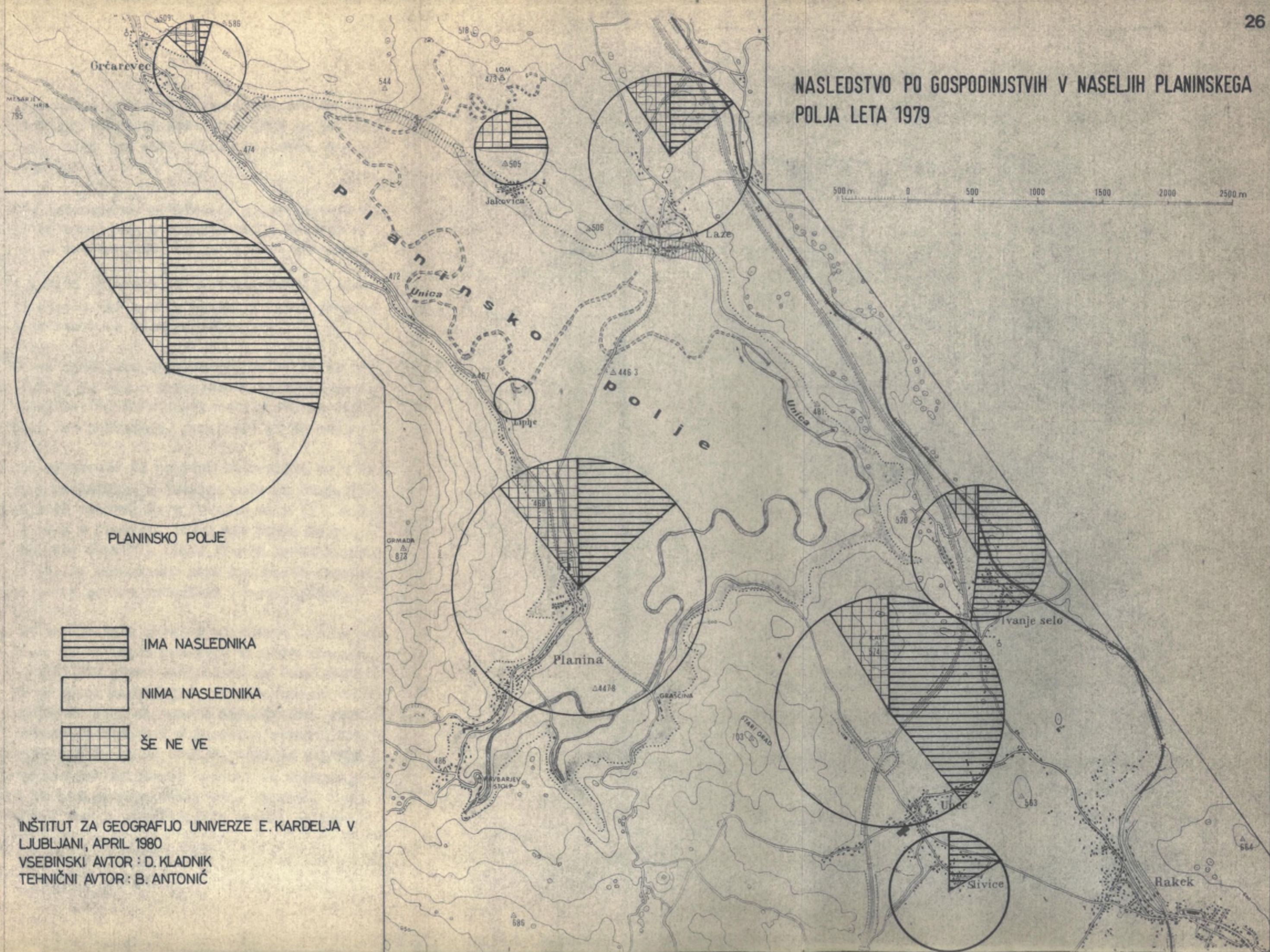
Med gospodinjstvi, ki imajo vso zemljo v dnu Planinskega polja, ima le tretina zagotovljenega naslednika, prav tako v grupi gospodinjstev, ki ima v dnu 51-80 % posesti, v preostalih kategorijah z zemljo v dnu polja pa se ustrezni deleži gibljejo med 40 % in 53 %.

TABELA ŠT. 10

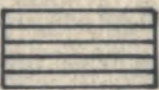
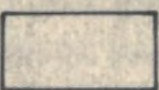
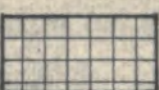
NASLEDSTVO

Naslov		Aritmetična sredina	Standardna deviacija	95 % V.	Hi kvadrat test	Stopnje prostosti	Veljavnost 0 - hipoteze	Kontingenčni koeficient	Korelacijski koeficient	Fomembnost R	Varianca	Delež pojasnjene variance (%)	Delež nepojasnjene variance (%)
Delež gospodinjstev z nasledniki	1	1,836	0,571	1,786	62,3735	14	NE	0,33303	-0,52903	NE	0,326	10,8	89,2
Delež gospodinjstev z nasledniki	2	1,836	0,571	1,786	39,3407	10	NE	0,27008	-0,00999	NE	0,326	0,0	100,0
Delež gospodinjstev z nasledniki	3	1,836	0,571	1,786	120,6368	8	NE	0,44088	0,0,05616	NE	0,326	0,3	99,7
Delež gospodinjstev z nasledniki	4	1,836	0,571	1,786	19,9342	4	NE	0,19581	-0,15570	NE	0,326	2,4	97,6
Delež gospodinjstev z nasledniki	5	1,836	0,571	1,786	241,9508	10	NE	0,57612	-0,23883	NE	0,326	5,7	94,3
Delež gospodinjstev z nasledniki	6	1,836	0,571	1,786	131,8629	10	NE	0,45864	-0,00336	NE	0,326	0,0	100,0
Struktura naslednikov	1	0,368	0,659	0,307	60,9257	21	NE	0,34600	0,22486	NE	0,435	5,0	95,0
Struktura naslednikov	2	0,368	0,659	0,307	58,0209	15	NE	0,33862	0,10908	NE	0,435	1,2	98,8
Struktura naslednikov	3	0,368	0,659	0,307	89,7823	12	NE	0,40859	-0,26356	NE	0,435	6,9	93,1
Način kmetovanja naslednikov	1	0,632	1,025	0,538	105,3955	21	NE	0,43406	0,23874	NE	1,050	8,9	91,1
Način kmetovanja naslednikov	2	0,632	1,025	0,538	44,0790	15	NE	0,29749	0,02342	NE	1,050	0,0	100,0
Način kmetovanja naslednikov	3	0,632	1,025	0,538	132,6404	12	NE	0,47550	-0,20562	NE	1,050	4,2	95,8
Način kmetovanja naslednikov	5	0,632	1,025	0,538	267,5373	15	NE	0,61405	0,55963	DA	1,050	31,3	68,7
Način kmetovanja naslednikov	7	0,632	1,025	0,538	47,9488	21	NE	0,31094	-0,13433	NE	1,050	1,8	98,2

NASLEDSTVO PO GOSPODINJSTVIH V NASELJIH PLANINSKEGA POLJA LETA 1979

PLANINSKO POLJE

- IMA NASLEDNIKA
- NIMA NASLEDNIKA
- ŠE NE VE

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, APRIL 1980
 VSEBINSKI AVTOR : D. KLADNIK
 TEHNIČNI AVTOR : B. ANTONIČ

Razumljivo glede na perspektivo je, da je več naslednikov na kmetijskih največjih posestvih (nad 10 ha 55,8 % in 5-10 ha 60,4 %). Naslednike ima tudi skoraj polovica družin (48,6 %) z 1-3 ha zemlje.

Med potencialno omejenimi gospodinjstvi je pravej manj mladih, ki bi nadaljevali s kmetovanjem kot med neomejenimi gospodinjstvi, je pa več takšnih, ki se še niso dokončno odločili.

V večini primerov bi prevzeli kmetije sinovi (75,6 %), v 18,9 % bi obdelovale zemljo hčere, v 5,5 % primerov pa bi prešla zemlja v obdelavo na ošje soročstvo.

Močno upadljivo dejstvo je, da bi se le peščica naslednikov (7,5 %) še vedno ukvarjala s kmetovanjem kot z osnovnim poklicem, torej kot čisti kmetje, velika večina (69,2 %) bi kmetovala po delu kot polkmetje, preostali pa še manj intenzivno - samo občasno.

Kot polkmetje in občasni kmetovalci so v znatno večji meri zastopani nasledniki v Ivanjem selu in Uncu. Največ čistih kmetov naj bi bilo vnaprej še v Ivanjem selu (5), 2 naj bi bila v Jakovici in po 1 v Planini, Lazah ter Uncu. Največ čistih kmetov se razumljivo obeta iz člane čistih kmečkih gospodinjstev (4), zanimivo pa je, da nameravata samo kot kmeta obdelovati zemljo 2 naslednika iz člane povsem nekmečkih gospodinjstev.

Zanimiv je tudi pregled strukture načina kmetovanja naslednikov glede na velikost posesti. Visok-Pearsonov koeficient korelacije 0,55963 med obehma spremenljivkama je tudi statistično pomemben in pove, da se delež naslednikov, ki nameravajo delati na zemlji same kot kmetje zvišuje skladno z naraščanjem posesti. Tako je na primer 7 takšnih naslednikov v gospodinjstvih z nad 10 ha zemlje, 2 sta v grupi s 5 do 10 ha zemlje, eden pa v grupi s 1-5 ha. Skladno z naraščanjem velikosti posesti se zmanjšuje tudi delež naslednikov, ki bi zemljo obdelovali samo občasno, čeprav tudi v kategorijah z največ zemlje prevladuje bodoči polkmetje.

3. VREDNOTENJE GOSPODINJSTEV GLEDE NA PERSPEKTIVNOST IN STOPNJO PRIZADETOSTI

Osnovna enota našega proučevanja populacijske podobe je bilo vseskozi gospodinjstvo. Z anketo smo izvedeli mnogo zanimivih posameznosti, variable pa smo predstavili tudi glede na nihanje v celotni populaciji. Vendar se posamezne spremenljivke odklanjajo tudi znotraj gospodinjstev, kar z obravnavo spremenljivk glede na celoto ne moremo registrirati. Zato so obravnavana razmerja in povprečja posameznih variabl v znatni meri neživiljenjska, papirnata. Če hočemo dobiti bolj realno podobo, moramo spremenljivke iz sleherne osnovne enote proučevanja - gospodinjstva spraviti na skupni imenovalac. S tem dobimo pravzaprav osnovne informacije o stanju določenega gospodinjstva, s skrbnim izborom reprezentativnih spremenljivk pa lahko pridemo tudi do končnega cilja naše raziskave, to je do ugotavljanja stopnje perspektivnosti gospodinjstev.

V ospredju našega zanimanja so bili demografski elementi, ekonomski elementi (z vidika kmetovanja), stavbeni elementi ter elementi infrastrukturne opremljenosti. V prvi fazi smo vrednotili vsako zvrst od navedenih štirih elementov, nakar smo v zaključni fazi na osnovi vrednotenja posameznih zvrsti prišli do končne valorizacije gospodinjstev. Končna valorizacija pa ne pomeni samo stopnje perspektivnosti posameznega gospodinjstva, temveč tudi njegovo vlogo v razvoju kulturne pokrajine. S členitvijo po naseljih in predvsem glede na potencialno ogroženost smo skušali ugotoviti strukture znotraj komparativnih enot in odgovoriti na vprašanje, ali so potencialno ogrožena gospodinjstva aktivnejša ali pasivnejša od neogroženih. Pomembno je pri tem proučevanje ekonomskih elementov. Ne moremo namreč trditi, da kmetovanje deluje v pozitivnem smislu na ugodne poteze v ostalih treh zvrsteh vrednotenja. Zato prispeva na eni strani v končni valorizaciji k izenačevanju sicer znatno bolj polariziranih vrednosti valorizacijskih točk, na drugi strani pa pomenijo gospodinjstva z ugodnimi ekonomskimi potezami precej bolj aktivno plast populacije v prostoru. Prav zato smo mnenja, da je smotrna pri končnem vrednotenju upoštevati tudi ekonomske elemente.

3.1. Demografski elementi

Pri vrednotenju demografskih elementov smo izbrali 5 reprezentativnih spremenljivk. Za vsako smo glede na določene odgovore predvideli določeno število točk, na koncu pa s seštevanjem točk in novim razvrščanjem v razrede prišli do nove klasifikacije oz. kategorizacije. Omenjenih 5 elementov predstavljajo število članov gospodinjstva, starostna struktura gospodinjstva, stopnja mobilnosti, odhajanje na počitnice in nasledstvo. Vrednosti posameznih spremenljivk v valorizaciji so naslednje:

1. Število članov gospodinjstva

1	1
2-3	2
4-5	3
6-7	4
8 in več	5

2. Starostna struktura gospodinjstva

nad 60 let	1
20-60 in nad 60 let	2
pod 20, 20-60 in nad 60 let	3
20-60 let	4
20-60 in pod 20 let	5

3. Stopnja mobilnosti

33-40	1
25-32	2
17-24	3
9-16	4
5-8	5

Do navedenih 5 razredov smo prišli z ugotavljanjem pogostosti odhajanj v posamezna centralna naselja na območju Planinskega polja: Rakek, Cerknica, Logatec, Postojna in Ljubljano.

Za vsako naselje smo predvideli naslednje točkovne kategorije:

vsak dan	1
večkrat tedensko	2
enkrat tedensko	3
večkrat mesečno	4
enkrat mesečno	5
večkrat letno	6
enkrat letno	7
ne hodi	8

S seštevanjem točkovnih vrednosti za posamezna naselja smo prišli do točkovne vsote, na osnovi katere smo uvrstili gospodinjstva v enega od navedenih petih razredov stopnje mobilnosti.

4. Odhajanje na počitnice

ne	1
da	5

5. Nasledstvo

ne	1
še ne ve	3
da	5

Funkcija nasledstva ni mišljena z vidika nadaljnjega kmetovanja, pač pa preprosto glede na pripravljenost otrok v družini, da bodo še naprej prebivali v sedanjem domovališču.

S seštevanjem točkovnih vrednosti smo s primernim razvrščanjem na razrede prišli do petih različnih demografskih tipov gospodinjstev, ki predstavljajo tudi člen v končni valorizaciji:

VALORIZACIJA

5- 8	1	Gospodinjstva z izrazito negativnimi tendencami
9-12	2	Gospodinjstva z negativnimi tendencami
13-16	3	Gospodinjstva z delno ugodnimi tendencami
17-20	4	Gospodinjstva z ugodnimi tendencami
21-25	5	Gospodinjstva z zelo ugodnimi tendencami

Točkovni razredi od 1-5 so del končne valorizacije.

Rezultati proučevanja demografskih elementov so prikazani v tabeli št. 11, kjer številke v legendi na levi strani predstavljajo ustrezne demografske valorizacijske razrede.

Spponderiranjem vrednosti posameznih razredov smo izračunali povprečne valorizacijske vrednosti za celoto, za potencialno ogrožena in neogrožena gospodinjstva ter za posamezna naselja.

Povprečna stopnja valorizacije demografskih elementov je 2,64, kar pomeni, da se povprečno gospodinjstvo sicer približuje potencialnemu gospodinjstvu z delno ugodnimi tendencami, a ga ne dosega. Pomembno dejstvo pa je, da kažejo potencialno ogrožena gospodinjstva z vrednostjo 2,43 znatno slabšo podobo kot neogrožena z vrednostjo 2,75.

Posamezni kraji pa se zvrstijo glede na naraščanje ugodnih tendenc v naslednjem zaporedju:

1. Planina	2,40
2. Laze	2,55
3. Jakovica	2,56
4. Ivanje selo	2,72
5. Grčarevec	2,78
6. Sljivice	2,83
7. Unec	2,94
8. Liplje	3,25

DEMOGRAFSKI ELEMENTI

TABELA št. 11

RAZRED	PLANINA	LIPLJE	GRČAREVEC	JAKOVICA	LAŽE	SLIVICE	UNEC	IVANJE SELO	OGROŽENA GOSPODINJ.	NEOGROŽENA GOSPODINJ.	SKUPAJ											
1	53	28,0	1	25,0	3	13,0	3	18,7	21	28,0	10	25,0	16	12,8	10	20,0	52	29,4	65	18,8	117	22,4
		45,3		0,9		2,6		2,6		17,9		8,5		13,7		8,5		44,4		55,6		
2	43	22,8	/		4	17,4	2	12,5	14	18,7	5	12,5	27	21,6	8	16,0	32	18,1	71	20,6	103	19,7
		41,7				3,9		1,9		13,6		4,9		26,2		7,8		31,1		68,9		
3	58	30,7	/		12	52,2	10	62,5	20	26,6	11	27,5	39	31,2	22	44,0	60	33,9	112	32,5	172	33,0
		33,7				7,0		5,8		11,6		6,4		22,7		12,8		34,9		65,1		
4	34	18,0	3	75,0	3	13,1	1	6,3	18	24,0	10	25,0	34	27,2	6	12,0	31	17,5	78	22,6	109	20,9
		31,2		2,8		2,8		0,9		16,5		9,1		31,2		5,5		28,4		71,6		
5	1	0,5	/		1	4,3	/		2	2,7	4	10,0	9	7,2	4	8,0	2	1,1	19	5,5	21	4,0
		4,8				4,8				9,5		19,0		42,9		19,0		9,5		90,5		
SKUPAJ	189	36,2	4	0,8	23	4,4	16	3,1	75	14,3	40	7,7	125	23,9	50	9,6	177	33,9	345	66,1	522	100,0

Slabo povprečje potencialno ogroženih gospodinjstev je predvsem posledica negativnih demografskih tendenc v Planini, katere večji del (z manj ugodnimi tokovi) bi bil v primeru ojezeritve prizadet.

Za posamezne razrede smo izračunali tudi deleže v strukturi vseh pojavljanj. Zgornja številka pomeni delež od celotne populacije določenega naselja ali tipe gospodinjstva po ogroženosti, spodnja pa delež od celotne populacije določenega demografskega tipa gospodinjstva.

V okviru celotne obravnavane populacije prevladujejo gospodinjstva z delno ugodnimi tendencami (53,0 %) pred gospodinjstvi z izrazito negativnimi tendencami (22,4 %) ter gospodinjstvi z ugodnimi tendencami (20,9 %). V vseh kategorijah je absolutno več neogroženih gospodinjstev, ker paš absolutno močno prevladujejo (66,1 %). Relativno pa zasledimo močno prevlado ogroženih gospodinjstev v kategoriji enot z izrazito negativnimi tendencami, manjšo prevlado pa pri enotah z delno ugodnimi tendencami. Nasprotno pa je opazna znatna prevlada neogroženih gospodinjstev v obeh ugodnih strukturah: gospodinjstvih z ugodnimi in gospodinjstvih z zelo ugodnimi tendencami.

Deleži posameznih valorizacijskih vrednosti demografskih elementov so v skladu z navedenimi povprečnimi vrednostmi. V naseljih s slabšo strukturo so večji deleži gospodinjstev z negativnimi demografskimi tendencami in obratno. Deleži gospodinjstev z zelo ugodnimi tendencami pa niso nikjer višji od 10 %, prav tako deleži gospodinjstev z ugodnimi tendencami ne presegajo nikjer 30 %.

Kljub določenim razlikam v demografski podobi naselij, lahko vendar le zaključimo, da so razmere povsod relativno podobno slabe, čeprav pomena razlik vseeno ne velja pomenjevati.

3.2. Ekonomske elementi

Vrednotenje ekonomskih elementov posameznega gospodinjstva je bilo izvedeno strogo z vidika kmetovanja. O tem nam najbolj govori točkovanje prve spremenljivke, to je poklicne strukture, ke smo največ točk namenili čistim kmečkim gospodinjstvom, čistim nekmečkim pa najmanj. Ker smo v anketu znaten del posvetili preučevanju agrarnih struktur, nam ni bile težke izbrati osmih reprezentativnih spremenljivk: poklicne strukture gospodinjstev, obdelovanja zemlje, velikosti posesti, števila parcel, stopnje opremljenosti s kmetijske mehanizacije, spremembe v številu živine v zadnjih desetih letih, število GŽ (glav normalne živine) 1979 ter stopnje opuščanja obdelovanja zemlje. Z ustreznim točkovanjem posameznih kategorij določene spremenljivke, s seštevanjem točkovnih vrednosti in končnim razvrščanjem v razrede smo prišli do nove kvalitete - ekonomske valorizacije. Vsekozi smo stremeli za izenačevanjem teže posameznih spremenljivk v končni ekonomski valorizaciji, zato so točkovne vrednosti v največji možni meri poenotene in so v razponu glede na ugodno oz. neugodno vrednost postavke od 1-5 ali od 1-6. Za omenjenih osem spremenljivk so točkovne vrednosti za posamezne postavke naslednje:

1. poklicna struktura gospodinjstva

Nekmečko	1
mešano (pretežno nekmečko)	2
mešano (enakovredno)	3
mešano (pretežno kmečko)	4
kmečko	5

2. velikost posesti

brez zemlje	1
do 1 ha	2
1,01 do 3 ha	3
3,01 do 5 ha	4
5,01 do 10 ha	5
nad 10 ha	6

3. Število parcel

nima zemlje	1
1-2	2
nad 2e	3
11-2e	4
6-1e	5
3-5	6

Število parcel vpliva na razdrobljenost posesti, z oddaljevanjem parcel od bivališča lastnika, pa tudi v veliki meri na zmanjšano možnost obdelovanja zaradi slabše dosegljivosti. Na razdrobljeni posesti je izredno težko organizirati moderno kmetovanje, delno zaradi otežkočene ali celo onemogočene uporabe kmetijske mehanizacije, delno pa zaradi težavne organizacije kmetovanja, saj se preveč časa porabi za "potevanja" med parcelami in domom. Prav zato smo nizke ocenili kmetijska gospodarstva z več kot 2e parcelami, visoke pa gospodarstva s samo 3-5 parcelami.

4. obdelovanje zemlje

ne	1
da	5

Vprašanje smo uvrstili v valorizacijski sklop zaradi prepretega dejstva, po katerem ni nujno, da vsak lastnik zemlje le-to tudi obdeluje, bodisi zaradi preključne preokupacije, estarelosti oz. drugih razlogov.

5. stopnja opremljenosti s kmetijske mehanizacije

Ker poseduje ponavadi eno gospodinjstvo več različnih kmetijskih strojev, smo bili prisorani spraviti različna pomagala na skupni imenovalac in s tem priti do splošne vloge kmetijske mehanizacije v obdelovanju kmetijskih površin. Zato smo najprej ovrednotili vlogo vsakega elementa mehanizacije:

nima strojev	1
motorna žaga	2
kosilnica	3
drugo	4
traktor brez priključkov	5
traktor s priključki	6

Na osnovi dobljene vsote točk smo se odločili za nadaljnjo kategorizacijo:

1-4	1
5-7	2
8-10	3
11-13	4
14-17	5
18-21	6

Dobljena klasifikacija je tudi del ekonomske valorizacije.

6. spremembe v številu živine v zadnjih desetih letih

nima živine	1
zmanjšanje	2
ni sprememb	3
zvečanje	5

7. Število GNŽ (glav normalne živine) leta 1979

nima živine	1
do 2 GNŽ	2
2,01 do 5 GNŽ	3
5,01 do 10 GNŽ	4
10,01 do 20 GNŽ	5
nad 20 GNŽ	6

8. stopnja opuščanja obdelave zemlje

nima zemlje	1
81-100 %	2
51-80 %	3
21-50 %	4
do 20 %	5
ni bilo opuščanja	6

Iz vrednosti točk zadnjih treh spremenljivk je razvidno, da smo višje ovrednotili gospodinjstva, ki imajo slabo organizirano kmetovanje (malo drobne živine, opuščeno zemljišče,) v primerjavi z gospodinjstvi, ki se s kmetijstvom sploh ne ukvarjajo in zato

tudi nimajo osnov, niti potreb.

Seštevek točk vseh osemih parametrov za nam je omogočil končno valorizacijske klasifikacije ekonomskih elementov, v katerih so točkovni razredi od 1-5 del končne kompleksne valorizacije:

VALORIZACIJA

8-16	1	ne kmetujejo; kmetovanje je zelo slabo organizirano in nima nobene vloge
17-24	2	kmetovanje je slabo organizirano in nima pomembne vloge
25-32	3	kmetovanje je slabše organizirano in delno pomembno
33-40	4	kmetovanje je napredno in pomembno
41-48	5	kmetovanje je zelo napredno in izredno pomembno

Rezultati proučevanja ekonomskih elementov so predstavljeni v tabeli št. 12, v kateri številke v legendi na levi strani predstavljajo ustrezne ekonomske valorizacijske razrede.

S ponderiranjem vrednosti posameznih razredov smo dobili vpogled v razmerja v stopnji naprednosti kmetijske produkcije med posameznimi naselji in kar je pravzaprav v ospredju našega zanimanja, med potencialno ogroženimi in neogroženimi gospodinjstvi.

Povprečna vrednost ekonomskih elementov za celotno proučevano populacijo je 2,13 in je med vsem štirimi valorizacijskimi elementi daleč najnižja, kar je spriče slabih 40 % gospodinjstev, ki sploh nimajo zemlje, tudi razumljivo. Vendar nizka vrednost ni samo posledica mnogih v kmetovanju povsem pasivnih enot, tudi moderne opremljenih, naprednih kmetijskih obratov je zelo malo.

Ker je nekaj večji delež gospodinjstev brez kmečkih gospodarstev med neogroženimi gospodinjstvi, je razumljivo, da je nekoliko višja stopnja pri potencialno ogroženih gospodinjstvih (2,15:2,12), vendar so razlike minimalne. Zaradi približevanja povprečne vrednosti drugi kategoriji v valorizaciji ekonomskih elementov lahko zaključimo, da je na splošno na območju Planinskega polja

EKONOMSKI ELEMENTI
(Z VIDIKA KMETOVANJA)

TABELA št. 12

RAZRED	PLANINA	LIPLJE	GRĀAREVEC	JAKOVICA	LAZE	SLIVICE	UNEC	IVANJE SELO	OGROŽENA GOSPODINJSTVA	NEOGROŽENA GOSPODINJSTVA	SKUPAJ											
1	73	38,6	25,0	21,7	6,3	50,6	60,0	45,6	36,0	37,9	43,5											
		1	5	1	38	24	57	18	67	150	217											
		33,6	0,5	2,3	0,5	17,5	11,0	26,3	8,3	31,3	68,7											
2	67	35,5	75,0	26,1	18,7	16,0	7,5	18,4	12,0	29,4	20,6											
		3	6	3	12	3	23	6	52	72	123											
		54,5	2,4	4,9	2,4	9,8	2,4	18,7	4,9	42,3	57,7											
3	25	13,2		8,7	12,5	14,7	12,5	20,0	22,0	13,6	16,5											
		/	2	2	11	5	25	11	24	57	81											
		30,9		2,4	2,4	13,6	6,8	30,9	13,6	29,6	70,4											
4	23	12,2		43,5	56,2	18,7	20,0	16,0	28,0	18,6	18,8											
		/	10	9	14	8	20	14	33	65	98											
		23,5		10,2	9,2	14,3	8,1	20,4	14,3	33,7	66,3											
5	1	0,5			6,3				2,0	0,5	0,6											
		/	/	1	6,3	/	/	/	1	2	3											
		33,3			33,3				33,3	33,3	66,7											
SKUPAJ	189	36,2	4	0,8	23	4,4	16	3,1	75	14,3	40	7,7	125	23,9	50	9,6	177	33,9	345	66,1	522	100,0

kmetovanje slabo organizirano in nima pomembne vloge.

Nekaj večje razlike v stopnji pomembnosti ter v organiziranosti kmetovanja se med posameznimi naselji, kjer se lepo pokaže raven agrarnosti določenih krajev. Le-ti se razvrstijo od najnižje do najvišje povprečne vrednosti v naslednjem zaporedju:

1. Liplje	1,75
2. Planina	2,01
3. Laze	2,01
4. Unec	2,06
5. Sljivice	2,08
6. Ivanje selo	2,48
7. Grčarevec	2,74
8. Jakovica	3,00

Na eni strani lahko po približno enakih vrednostih združimo prvih pet naštetih naselij, Ivanje Selo, Grčarevec in še posebno Jakovica pa kažejo močnejšo zastopanost ugodnejših struktur.

Na celotnem Planinskem polju je 41,6 % gospodinjstev, ki ne kmetujejo oz. pri katerih je kmetovanje zelo slabo organizirano in nima nobene vloge, 23,5 % je takšnih, kjer je kmetovanje slabo organizirano in nima pomembne vloge, 15,5 % enot je takšnih, kjer je kmetovanje slabše organizirano in le delno pomembno, pri 18,8 % je napredno in samo pri 0,6 % (tri družine) pa je zelo napredno in izredno pomembno za gospodarsko strukturo gospodinjstva.

Največji delež zadnjih dveh kategorij zasledimo v Jakovici (62,5 %), Grčarevcu (43,5 %), in v Ivanjem selu (30,0 %), po eno gospodinjstvo z zelo naprednim kmetovanjem pa je v Planini, v Jakovici in v Ivanjem selu. Najvišji delež gospodinjstev, ki ne kmetujejo ali kjer kmetovanje nima nikakršne vloge, je v Sljivicah (60 %), Uncu (45,6 %) ter v Lazah (50,6 %). Zanimivo je, da je ustrezní delež precej nižji pri Planini, kjer je izredno veliko gospodinjstev v drugi kategoriji. Prav zaradi visokih deležev gospodinjstev s slabo organiziranim samozkrbnim kmetovanjem v Planini, je razmerje med potencialno ogroženimi in neogroženimi

gospodinjstvi relativno podobno, čeprav absolutno po vseh kategorijah prevladuje neogrožene enote. Poleg že omenjene močno nadpovprečne vloge druge kategorije v strukturi potencialno omejenih gospodinjstev, velja opozoriti, da so v mejah povprečnega razmerja tudi gospodinjstva, s naprednim kmetovanjem.

3.3. Elementi stavbenega fonda

Podobno kot demografski elementi in ekonomski elementi so tudi elementi stavbenega fonda del prikaza splošne vloge posameznega gospodinjstva v prostoru. Vendar jih zaradi svoje specifičnosti lahko izdvojimo in obravnavamo posebej ter na ta način predstavimo kvaliteto bivalnega okolja. Ker naša proučevanja niso bila usmerjena v podrobno proučevanje stanovanjskih objektov, smo si pri vrednotenju elementov stavbnega fonda pomagali s posrednimi kazalci: starostjo stanovanjskega poslopja, načinom in obdobjem morebitnih adaptacij ter fiziognomije bivališča. Tudi pri vrednotenju stanovanj smo izbrane štiri sprejemljive spremenljivke ustrezno točkovno ovrednotili glede na njihovo vlogo v končni valorizaciji stavbenih elementov:

1. starost stanovanjskega poslopja

nad 300 let	1
ne ve	2
100-300 let	2
pred 1914	3
1914-1930	4
1931-1945	5
1946-1960	6
1961 in naprej	7

Kategorija "ne ve" po naših predpostavkah ustreza nad 100 let starim stavbam, ker sklepamo, da bi zaslajše objekte lastniki vsaj približno morali vedeti obdobja izgradnje.

2. način adaptacije

niso adaptirali (hiša izpred 1945)	1
urejanje sunanjesti	2
menjava oken in vrat	3
urejanje notranjosti	4
dozidava	5
nadzidava	6
celotna preureditev	7
niso adaptirali (hiša po 1945)	8

Kategorije "niso adaptirali" smo razdvojili iz preprostega razloga, ker sklepamo, da v objektih zgrajenih po II. svetovni vojni adaptacije niso bile potrebne, ne adaptacije v starejših zgradbah pa v znatni meri poslabšajo kvaliteto bivališča. Problemi so se pojavili tudi v primerih večih različnih adaptacij. Rešili smo jih tako, da smo seštevali točkovne vrednosti in jih nato izenačili s druge, višje oblike adaptacije. Tako je napreimer urejanje sunanjesti in urejanje notranjosti na istem objektu ustrezale nadzidavi, urejanje notranjosti ter menjava oken in vrat pa celotni preureditvi. Kategorije "urejanje sunanjesti" smo tako niske ocenili zato, ker menimo, da ne vpliva v večji meri na kvaliteto bivalnega okolja.

3. obdobja adaptacije

niso adaptirali (hiša izpred 1945)	1
pred 1945	2
1945 - 1950	3
1951 - 1960	4
1961 - 1970	5
po 1971	6
niso adaptirali (hiša po 1945)	7

Edini problem je nastal v primeru večih različnih obdobjih adaptacij. V takšnih situacijah smo se odločili za obdobje, v katerih je bila narejena pomembnejša adaptacija.

STAVBENI ELEMENTI

TABELA ŠT. 13

RAZRED	PLANINA	LIPLJE	GRČAREVEC	JAKOVICA	LAZE	SLIVICE	UNEC	IVANJE SELO	OGROŽENA GOSPODINSTVA	NEOGROŽENA GOSPODINSTVA	SKUPAJ											
		19,1		26,1		16,0	7,5	13,6	10,0	19,2	13,0											
1	36	45,6	/	6	/	12	3	17	5	34	45	79	15,1									
				7,6		15,2	3,8	21,5	6,3	43,0	57,0											
2	39	20,6	50,0	4,3	31,3	10,7	7,5	9,6	16,0	34	44	78	14,9									
		50,0	2,5	1,3	6,4	10,3	3,8	15,4	10,3	43,6	56,4											
3	58	30,7		13,1	50,0	37,3	32,5	43,2	40,0	64	120	184	35,3									
		31,5	/	3	8	28	13	54	20	64	120	184	35,3									
				1,6	4,3	15,2	7,1	29,4	10,9	24,8	65,2											
4	35	18,5	50,0	39,1	18,7	13,3	15,0	10,4	18,0	35	52	87	16,7									
		40,2	2,3	10,4	3,4	11,5	6,9	14,9	9	35	52	87	16,7									
				10,4	3,4	11,5	6,9	14,9	9	35	52	87	16,7									
5	21	11,1		17,4		22,7	37,5	23,2	16,0	10	84	94	18,0									
		22,3	/	4	/	17	15	29	8	10	84	94	18,0									
				4,3		18,1	16,0	30,8	8,5	10,6	89,4											
SKUPAJ	189	36,2	4	0,8	23	4,4	16	3,1	75	14,3	40	7,7	125	23,9	50	9,6	177	33,9	345	66,1	522	100,0

4. tip stanovanjskega poslopja

stara kmečka hiša	1
drugo	2
manjša hiša mestnega videza	3
prenovljena kmečka hiša	4
moderna nova vila	5

Na osnovi seštevanja točk navedenih štirih parametrov smo na koncu z razvrščanjem v valorizacijske razrede prišli do valorizacije stavbenih elementov:

VALORIZACIJA

od 4-8	1	izrazite neprimerno bivalno okolje
od 9-13	2	neprimerno bivalno okolje
od 14-18	3	zadovoljivo bivalno okolje
od 19-23	4	primerne bivalne okolje
24-27	5	zelo primerne bivalne okolje

Tudi vrednotenje stavbenih elementov je del končne valorizacije gospodinjestev. Rezultati so prikazani v tabeli št. 13. Na prvi pogled upadljive dejstvo je, da se deleži gospodinjestev v najuglednejših kategorijah znatno višji kot pri demografskih in še posebno pri ekonomskih elementih. Visok delež ni presenetljiv, če vemo, da se objekti, zgrajeni po letu 1945, prišli v kategorije z zelo primernim bivalnim okoljem.

Povprečna kvaliteta bivalnega okolja je z vrednostjo 3,07 zelo blizu kategoriji zadovoljivo bivalno okolje. Vendar navedene vrednosti ne velja posploševati. Posebno zanimiva je primerjava med potencialno ogroženimi in neogroženimi gospodinjestvi, pa tudi med posameznimi naselji. Potencialno ogrožena gospodinjestva prebivajo namreč v snatno manj primernih bivališčih, kot neogrožena, o čemer pričata ustrezni srednji vrednosti 2,73 in 3,24. K nizki stopnji pri potencialno prizadetih gospodinjestvih prispeva največ naselje Planina, kjer bi bili slabši objekti poplavljeni, novo zgrajeni v višjih legah v Kačji vasi pa bi bili neprizadeti.

Naselja so glede na kvaliteto bivalnega okolja razvrščena v naslednjem zaporedju:

1. Planina	2,82
2. Jakovica	2,88
3. Liplje	3,00
4. Grčarevec	3,04
5. Ivanje selo	3,14
6. Laze	3,16
7. Unec	3,20
8. Sljivice	3,68

Planina je naselje z najbolj neugodno stavbeno strukturo, saj so hiše pretežno starejšega datuma iz furmanskih časov. Pridružuje se tudi izredno neugodna starostna struktura prebivalstva, ki je osnovni razlog za številne neadaptirane objekte, ali pa so bile adaptacije izvršene že pred desetletji. Zelo ugodna struktura v Sljivicah pa je posledica številnih novozgrajenih objektov.

Za celotno populacijo velja, da 15,1 % gospodinjstev stanuje v izrazito neprimernem bivalnem okolju, 14,9 % v neprimernem bivalnem okolju, 35,3 % v zadovoljivem bivalnem okolju, 18,7 % v primernem in 18,0 % v zelo primernem bivalnem okolju. Nadpovprečno visoki deleži potencialno ogroženih gospodinjstev so pri izrazito neprimernem, zadovoljivem in celo primernem bivalnem okolju, vendar je kategorija zelo primerno bivalno okolje skoraj izključno domena neogroženih gospodinjstev (89,4 % : 10,6 %).

Največ gospodinjstev v zelo primernem bivalnem okolju živi v Sljivicah (37,5 %), precej pa jih je tudi v Lazah ter v Uncu (22,7 % in 23,2 %). V naseljih, kjer je agrarna dejavnost še vedno precej pomembna (Jakovica, Ivanje selo, Grčarevec), so povprečne vrednosti precej podobne, le malo višje od tistih v Planini, ker so gospodinjstva večkrat brez potrebnih sredstev za večje posodobitve. Zanimivo pa je, da v omenjenih naseljih z izjemo Grčarevca zelo malo družin živi v izrazito neprimernem okolju, prevladujejo namreč srednje kvalitetne kategorije.

3.4. Elementi infrastrukturne opremljenosti

Kot zadnji sklop pri proučevanju končne valorizacije gospodinjstev, smo se odločili za ugotavljanje stopnje infrastrukturne opremljenosti gospodinjstev. Mnenja smo namreč, da opremljenost z infrastrukturnimi elementi v znatni meri prispeva k ostalim dejavnostim gospodinjstev v prostoru. Tako dobra opremljenost pospešuje in olajšuje dejavnost gospodinjstev, slaba pa le-te zavira. Pri raziskovanju stopnje infrastrukturne opremljenosti smo se oprli na notranje opreme stanovanj (kopalnica, stranišče), gospodinjske aparate in pripomočke (hladilnik, zamrzovalna skrinja, pralni stroj, radioaparati, črnobeli televizor, barvni televizor) ter prevozna sredstva (moped, motor, osebni avtomobil). Iz proučevanja je žal izpadel telefonski priključek, eden izmed najpomembnejših sodobnih elementov infrastrukturne opremljenosti, zaradi pomanjkljivosti pri sestavljanju anketnega obrazca. Po namenu smo posamezne elemente infrastrukturne opremljenosti razvrstili v naslednje zaporedje in jih ustrezno točkovno opredelili:

Elementi infrastrukturne opremljenosti

radio	1
moped	2
motor	3
pralni stroj	4
hladilnik, zamrzovalna skrinja	5
televizor črnobeli	6
televizor barvni	7
stranišče v hiši	8
avtomobil	9
kopalnica	10

S seštevanjem posameznih točk smo prišli do sume točk v posameznem gospodinjstvu, na osnovi katere smo gospodinjstvo uvrstili v enega izmed naslednjih valorizacijskih razredov:

ELEMENTI INFRASTRUKTURNE OPREMLJENOSTI

TABELA ST. 14

RAZRED	PLANINA	LIPLJE	GRČAREVEC	JAKOVICA	LAZE	SLIVICE	UNEC	IVANJE SELO	OGROŽENA GOSPODINJSTVA	NEOGROŽENA GOSPODINJSTVA	SKUPAJ											
1	27	14,3		8,7	12,5	12,0	12,5	11,2	14,0	13,5	12,2											
		40,9	/	2	2	9	5	14	7	24	42	66	12,6									
2	32	16,9	25,0	21,7	18,7	24,0	15,0	16,0	18,0	16,4	18,8											
		34,0	1,1	5	3	18	6	20	9	29	65	94	18,0									
3	37	19,6	50,0	8,7	50,0	22,7	17,5	15,2	14,0	24,3	16,2											
		37,4	2,0	2	8	17	7	19	7	43	56	99	19,0									
4	81	42,9	25,0	52,2	12,5	28,0	37,5	51,2	46,0	39,0	43,5											
		37,0	0,5	12	2	21	15	64	23	69	150	219	42,0									
5	12	6,3		8,7	6,3	10,3	17,5	6,4	8,0	6,8	9,3											
		27,3	/	2	1	10	7	8	4	12	32	44	8,4									
SKUPAJ	189	36,2	4	0,8	23	4,4	16	3,1	75	14,3	40	7,7	125	23,9	50	9,6	177	33,9	345	66,1	522	100,0

VALORIZACIJA

1-11	1	opremljenost je zelo slaba
12-22	2	opremljenost je slaba
23-33	3	opremljenost je zadovoljiva
34-44	4	opremljenost je dobra
45-55	5	opremljenost je zelo dobra

Valorizacija elementov infrastrukturne opremljenosti je tudi del končnega, kompleksnega vrednotenja. Podrobno je prikazana v tabeli št. 14.

Opremljenost povprečnega gospodinjstva v celotni proučevani populaciji je zadovoljiva. Vrednost 3,16 je najvišja med vsemi štirimi proučevanimi elementi, kar pomeni, da je najboljše stanje prav na področju infrastrukturne opremljenosti. Razlike med potencialno ogroženimi in neogroženimi gospodinjstvi je sicer mogoče zaznati, a je precej majhna. Nekoliko boljše podobo smo z vrednostjo 3,19 ugotovili v neogroženih enotah, čeprav je tudi vrednost 3,09 pri ogroženih družinah višja od teoretično pričakovanega povprečja 3,00. Pomembna naselja pa so se zvrstila v naslednjem zaporedju:

1. Jakovica	2,81
2. Liplje	3,00
3. Laze	3,07
4. Planina	3,10
5. Ivanje selo	3,16
6. Unec	3,26
7. Grčarevec	3,30
8. Sljivice	3,33

V vseh naseljih, razen v Jakovici, kjer so v ospredju zadovoljivo opremljena gospodinjstva, prevladujejo dobro opremljena gospodinjstva, zato ni presenetljivo, da je v celotni populaciji največ družin dobro opremljenih z infrastrukturnimi elementi (42,0 %). Sledijo zadovoljivo opremljena gospodinjstva (19,0 %), slabo opremljena gospodinjstva (18,0 %), zelo slabo opremljena gospodinjstva (18,0 %), najmanj pa je zelo dobro opremljenih enot (8,4 %).

Nadpovprečno veliki deleži med potencialno ogroženimi gospodinjstvi so v kategorijah zelo slabe opremljenosti in predvsem zadovoljive opremljenosti, medtem ko v ostalih kategorijah rahlo prevladujejo neogrožene družine.

Največ zelo slabe opremljenih gospodinjstev je v Planini (slaba starostna struktura), pa tudi v vseh ostalih naseljih so ustrezni deleži le nekoliko nižji. Nasprotno pa so deleži zelo dobre opremljenih gospodinjstev najvišji v Slivcah in Št. Lazeh. Nadpovprečni visoki deleži dobre opremljenih gospodinjstev pa so v Planini, Grčarevcu, Uncu in v Ivanjem selu.

3.5. Kompleksna (končna) valorizacija gospodinjstev

S kompleksno valorizacije gospodinjstev smo skušali ugotoviti perspektivnost in aktivnost posameznih gospodinjstev in njihovo razmestitev v prostoru. Izvedli smo je s pomočjo delnih vrednotenj demografskih, ekonomskih, stavbenih elementov ter elementov infrastrukturne opremljenosti:

demografski elementi	1-5
ekonomski elementi	1-5
stavbeni elementi	1-5
elementi infrastrukturne opremljenosti	1-5

S seštevanjem točk delnih valorizacij smo prišli do sume točk in z njihove kategorizacije do končne, kompleksne valorizacije:

VALORIZACIJA

- 4-6 izrazito ogrožena in močno pasivna gospodinjstva
- 7-9 ogrožena in pasivna gospodinjstva
- 10-12 pogojno perspektivna in slabe aktivna gospodinjstva
- 13-15 perspektivna in aktivna gospodinjstva
- 16 in več izrazito perspektivna in močno aktivna gospodinjstva

TABELA 37.15

Odnos med demografskimi in ekonomskimi elementi

5	3 0,6	/	/	1	0,6 33,3	2	1,8 66,7	/			
4	98 18,8	6	5,1 6,1	18	17,5 18,4	50	29,1 51,0	19	17,5 19,4	5	23,8 5,1
3	81 15,5	8	6,8 9,9	22	21,3 27,2	34	19,7 42,0	16	14,7 19,7	1	4,8 1,2
2	123 23,5	38	32,5 30,9	34	33,0 27,7	32	18,6 26,0	18	16,5 14,6	1	4,8 0,8
1	217 41,6	65	55,6 30,0	29	28,2 13,4	55	32,0 25,3	54	49,5 24,9	14	66,6 6,4
Ekonom. elementi	522	117	22,4	103	19,7	172	33,0	109	20,9	21	4,0
Demograf. elementi		1		2		3		4		5	

TABELA ŠT. 16

Odnos med demografskimi in stavbenimi elementi

5	94 18,0	8 6,8 8,5	8 7,8 8,5	31 18,0 33,0	36 33,0 38,3	11 52,4 11,7
4	87 16,7	16 13,7 18,4	11 10,7 12,6	37 21,5 42,5	20 18,3 23,0	3 14,3 3,5
3	184 35,3	32 27,4 17,4	50 48,5 27,2	62 36,1 33,7	34 31,2 18,5	6 28,6 3,2
2	78 14,9	27 23,1 34,6	16 15,5 20,5	21 12,2 26,9	14 12,9 18,0	/
1	79 15,1	34 29,0 43,0	18 17,5 22,8	21 12,2 26,6	5 4,6 6,3	1 4,7 1,3
Stavbeni elementi	522	117 22,4	103 19,7	172 33,0	109 20,9	21 4,0
Demograf. elementi		1	2	3	4	5

TABELA ŠT. 17

Odnos med demografskimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti

5	44 8,4	/	4 3,9 9,1	16 9,3 36,4	19 17,4 43,2	5 23,8 11,3
4	219 42,0	13 11,1 5,9	39 37,8 17,8	91 52,9 41,6	61 56,0 27,9	15 71,4 6,8
3	99 19,0	26 22,2 26,3	21 20,4 21,2	33 19,2 33,3	18 16,5 18,2	1 4,8 1,0
2	94 18,0	44 37,6 46,8	17 16,5 18,1	22 12,8 23,4	11 10,1 11,7	/
1	66 12,6	34 29,1 51,5	22 21,4 33,3	10 5,8 15,2	/	/
Infrastruk. opremljenost	522	117 22,4	103 19,7	172 33,0	109 20,9	21 4,0
Demografski elementi		1	2	3	4	5

TABELA ŠT. 18

Odnos med ekonomskimi in stavbenimi elementi

5	94 18,0	57	26,3 60,6	15	12,2 16,0	12	14,8 12,8	10	10,2 10,6	/	
4	87 16,7	24	11,1 27,6	32	26,0 36,8	12	14,8 13,8	19	19,4 21,8	/	
3	184 35,3	63	29,0 34,2	43	35,0 23,3	38	46,9 20,7	38	38,8 20,7	2	66,7 1,1
2	78 14,9	32	14,7 41,0	15	12,2 19,2	13	16,1 16,7	17	17,3 21,8	1	33,3 1,3
1	79 15,1	41	18,9 15,9	18	14,6 22,8	6	7,4 7,6	14	14,3 17,7	/	
Stav. elemen.	522	217	41,6	123	23,5	81	15,5	98	18,8	3	0,6
Ekonom. elementi		1		2		3		4		5	

TABELA 3T.19

Odnos med ekonomskimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti

5	44 8,4	14	6,5 31,8	6	4,9 13,6	12	14,8 27,3	11	11,2 25,0	1	33,3 2,3
4	219 42,0	89	41,0 40,6	50	40,7 22,8	41	50,6 18,7	38	38,8 17,4	1	33,3 0,5
3	99 19,0	39	18,0 39,4	23	18,7 23,2	15	18,5 15,2	22	22,4 22,2	/	
2	94 18,0	45	20,7 47,9	25	20,3 26,6	5	6,2 5,3	18	18,4 18,1	1	33,3 1,1
1	66 12,6	30	13,8 45,5	19	15,4 28,8	8	9,9 12,1	9	9,2 13,6	/	
Infrastruk. opremljenost	522	217	41,6	123	23,5	81	15,5	98	18,8	3	0,6
Ekonomski elemnti		1		2		3		4		5	

- 43 -

TABELA št. 20

Odnos med stavbenimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti

5	44 8,4	1 1,3 2,3	2 2,6 4,6	13 7,1 29,5	10 11,5 22,7	18 19,2 40,9
4	219 42,0	6 7,6 2,7	16 20,5 7,3	82 44,6 37,5	49 56,3 22,4	66 70,2 30,1
3	99 19,0	10 12,7 10,1	29 37,2 29,3	40 21,7 40,4	15 17,2 15,1	5 5,3 5,1
2	94 18,0	28 35,4 29,8	17 21,8 18,1	37 20,1 39,3	9 10,4 9,6	3 3,2 3,2
1	66 12,6	34 43,0 51,5	14 17,9 21,2	12 6,5 18,2	4 4,6 6,1	2 2,1 3,0
Infra. opremlj.	522	79 15,1	78 14,9	184 35,3	87 16,7	94 18,0
Stav. elementi		1	2	3	4	5

Še preden pa se seznanimo s končnimi rezultati, si na kratko ogledamo raziskave medsebojne soodvisnosti ter povezanosti posameznih elementov končne valorizacije. Ugotovitve so prikazane v tabelah št. 15, do št. 20.

Pri ugotavljanju povezanosti smo si pomagali z delovnimi tabelami, v katerih smo ročno razvrščali gospodinjstva v ustrezne razrede, pri čemer smo vsako gospodinjstvo označili s črtilico, z vsako peto enoto pa smo prečrtali prejšnje štiri vrstice (MH). Čeprav korelacije nismo izračunavali, pa se v delovnih tabelah vizuelno dokaj jasno prikaže medsebojni odnos z zgoščevanjem črtic v liniji največje soodvisnosti med dvema elementoma. V tabelah smo izračunali deleže posameznih kategorij od celote določenega elementa. Tako zgornja številka predstavlja delež od elementa v spodnjem delu razpredelnice, spodnja pa od elementa na levi strani. S primerjavo deležev določenega elementa glede na celotno populacijo in deležev posameznega razreda določenega elementa lahko ugotovljamo pod povprečno oz. nadpovprečno pomembnost določenega razreda v določenem izelementu. Če se pojavljajo enakomerna istosmerna naraščanja ali upadanja vrednosti deležev, vemo, da gre za izrazito medsebojno povezanost.

Če se povrhnemo k delovnim tabelam, lahko ugotovimo naslednje značilnosti v povezavi posameznih delnih elementov:

- a/ korelacija med demografskimi in ekonomskimi elementi je zelo šibka; opazne so rahle negativne tendence, kar pomeni, da se večinoma stopnja v naprednosti kmetovanja zmanjšuje z naraščanjem stopnje ugodnih demografskih tendenc.
- b/ korelacija med demografskimi in stavbenimi elementi je precej močna. Usmerjena je pozitivno, torej se skladno z naraščanjem ugodnih demografskih tendenc praviloma izboljšuje kvaliteta bivanjskih razmer.
- c/ še močnejša in pozitivna je korelacija med demografskimi

elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti. Opremljenost se izboljšuje sinhrono z boljšanjem demografskih tendenc.

- d/ Korelacija med ekonomskimi in stavbenimi elementi je neizrazita. Opazna je rahla negativna povezanost, torej se večinoma bivalsko okolje slabša z naraščanjem naprednosti kmetovanja.
- e/ Le nekoliko bolj izrazita je korelacija med ekonomskimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti. Je negativna, torej se opremljenost z infrastrukturo skladno z naraščanjem naprednosti kmetovanja praviloma slabša.
- f/ Najizrazitejša je povezanost med stavbenimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti. Korelacija je pozitivna, kar pomeni, da se z redkimi izjemami hkrati z boljšanjem bivalnih razmer boljša tudi infrastrukturna opremljenost.

Končna, kompleksna valorizacija daje za celotno preučevane populacije zelo zanimivo penderirano srednjo vrednost - 3,00, kar pomeni, da je potencialno, povprečno gospodinjstvo na območju planinskega polja pogojno perspektivno in slabo aktivno. Od srednje vrednosti se navzgor v smeri perspektivnosti ter navzdol v smeri neperspektivnosti teoretično odklanja enake število gospodinjstev, torej smo dobili normalno frekvenčno distribucijo. Rezultati so zbrani v tabeli št. 21.

Vendar že primerjava potencialno prizadetih in neprizadetih gospodinjstev, pokaže odstopanja od idealne sheme. V skladu z vsemi delnimi valorizacijami je povsem na dlani, da sta perspektivnost in aktivnost med neogroženimi gospodinjstvi višji kot med potencialno ogroženimi. Ustrezno vrednosti sta 3,09 in 2,82. Posamezni kraji pa so razvrščeni takole:

1. Planina	2,78	6. Ivanje selo	3,20
2. Liplje	3,00	7. Sljivice	3,23
2. Laze	3,00	8. Grčarevec	3,26
4. Unec	3,08		
5. Jakovica	3,19		

KONČNA VALORIZACIJA GOSPODINSTEV

TABELA 3T.21

RAZRED	PLANINA	LIPLJE	GRČAREVEC	JAKOVICA	LAZE	SLIVICE	UNEČ	IVANJE SELO	OGROŽENA GOSPODINSTVA	NEOGROŽENA GOSPODINSTVA	SKUPAJ
1	28	/	1	1	7	2	14	5	26	32	58
	14,8		4,3	6,3	9,3	5,0	11,2	10,0	14,7	9,3	11,1
	48,3		1,7	1,7	12,1	3,4	24,2	8,6	44,8	55,2	
2	46	1	6	2	18	9	21	8	40	71	111
	24,3	25,0	26,1	12,5	24,0	22,5	16,8	16,0	22,6	20,6	21,3
	41,5	0,9	5,4	1,8	16,2	8,1	18,9	7,2	36,0	64,0	
3	58	2	4	6	25	12	37	14	58	100	158
	30,7	50,0	17,4	37,5	33,4	30,0	29,6	28,0	32,8	29,0	30,3
	36,7	1,3	2,5	3,8	15,8	7,6	23,4	8,9	36,7	63,3	
4	50	1	10	7	18	12	47	18	46	117	163
	26,5	25,0	43,5	43,7	24,0	30,0	37,6	36,0	26,0	33,9	31,2
	30,7	0,6	6,2	4,3	11,0	7,4	28,8	11,0	28,2	71,8	
5	7	/	2	/	7	5	6	5	7	25	32
	3,7		8,78		9,3	12,5	4,8	10,0	3,9	7,2	6,1
	21,9		6,3		21,9	15,6	18,7	15,6	21,9	78,1	
SKUPAJ	189	4	23	16	75	40	125	50	177	355	522
	36,2	0,8	4,4	3,1	14,3	7,7	23,9	9,6	33,9	66,1	100,0

Vratni red je nekoliko presenetljiv, vendar je potrebno upoštevati, da je vzrok visokim mestom Grčarevca, Ivanjega sela ter Jakovice potrebno iskati v relativno naprednem kmetovanju, Sljivic v izrazite ugodni stavbeni strukturi, medtem ko je Planina v vseh elementih uvrščena precej nisko, zato njeno prejšnjakejšnje zastajanje ni nerazložljivo. Ostala tri naselja so se vedno nahajala v sredini rank lestvic.

Izrazito ogroženih in močno pasivnih gospodinjstev je v celotni proučevani populaciji 11,1 %, ogroženih in pasivnih gospodinjstev je 21,3 %, pogojno perspektivnih in slabe aktivnih gospodinjstev 30,3 %, perspektivnih in aktivnih gospodinjstev 31,2 % ter zelo perspektivnih in močno aktivnih gospodinjstev 6,1 % ali 32. Nadpovprečno visoki deleži med potencialno ogroženimi gospodinjstvi odpadejo na izrazite ogrožena in močno pasivna gospodinjstva, ogrožena in pasivna gospodinjstva ter pogojno perspektivna in slabe aktivna gospodinjstva. V ostalih dveh grupah je opazna prevlada neogroženih družin. Med potencialno prizadetimi gospodinjstvi je 7 izrazite perspektivnih in 46 perspektivnih enot. Absolutno največ izrazite perspektivnih družin je v Planini ter Lazah (po 7), nekoliko manj pa v Uncu (6), ter v Sljivicah in v Ivanjem selu (po 5). Relativno jih je več kot 8 %. V Sljivicah, Ivanjem selu, Lazah ter v Grčarevcu. Absolutno delež največ izrazite ogroženih enot je v Planini (28), več kot 5 pa jih je tudi v Uncu, Ivanjem selu in Lazah. Relativno je več kot 8 % izrazite ogroženih gospodinjstev v Planini, Uncu, Lazah in v Ivanjem selu.

4. PRIKAZ RAZMER SOCIALNO - POSESTNIH ODNOSOV NA PRIMERU PODROBNO SKARTIRANEGA ZEMLJIŠČA SEVERNO OD PLANINE

Kot uvod v proučevanje zemljiških struktur naj služi prikaz socialno-posestnih razmer na podrobno proučenem območju severno od Planine. Za podrobno raziskavo dejanske izrabe zemljišča smo se odločili predvsem iz dveh razlogov:

a/ da bi dokazali neskladja med uradno zabeleženimi podatki o izrabi v zemljiških knjigah, kajti evidenca katastra znatno zaostaja za dejansko dinamiko v procesu spreminjanja izrabe zemlje. Zato sklepamo, da so tudi podatki, do katerih smo prišli s pomočjo katastrskih služb, delno netočni in bi jih bilo potrebno modificirati v treh smereh:

- povečanju deleža travnikov na račun njiv in sadovnjakov
- povečanju deleža gozdov na račun razliških pašnikov, travnikov in sadovnjakov
- povečanju neproduktivnih zemljišč na račun različnih zemljiških kategorij zaradi nagle izgradnje infrastrukturnega omrežja.

b/ da bi ugotovili strukture poljedelskih produktov na njivah na območju Planinskega polja.

Kot se je pokazalo, smo v prizadevanjih povsem uspeli in so se pokazali rezultati, ki so bili v skladu s našimi pričakovanji. Zavedamo se, da je eno samo sondno območje premalo za sprejemanje absolutnih zaključkov, vendar nam je pomanjkanje časa onemogočilo raziskave na še dveh izbranih področjih v bližini Unca ter pod Jakovškim hribom. Vseeno menimo, da so tudi dobljeni rezultati na sondi severno od Planine dovolj reprezentativni.

Zakaj smo sonde izbrali ravno na območju severno od Planine? Glavni razlog je ta, da gre za njivski svet antropogenih teras, ki je v zadnjem času podvržen močnemu ozelenjevanju, to je spreminjanju njiv v travnike. Poleg tega je izbrano območje na obodu

Planinskega polja oz. na prehodu iz ravninskega dna na obod, torej območje najugodnejše²⁸ intenzivno kmetijsko produkcije. Že prej smo ugotovili v Planini najbolj neugodne demografske tendence, zato smo pričakovali znatna odstopanja od uradno zabeleženih podatkov. Prav tako je svet drobno parceliran, saj je povprečna parcela velika le 1072 m², kar pomeni, da je ob širini le m dolga nekaj nad 100 m, kar teoretično le stežka dovoljuje uporabo učinkovite kmetijske mehanizacije. Seveda pa je površina večine parcel še precej manjša, pa tudi nagnjenost je na robu dopustnosti za uporabo strojev. Celotna površina je velika nekaj manj kot 87 ha ali 0,3 % celotnega proučevanega teritorija.

S pazljivim kartiranjem vsake posamezne parcele, s primerjanjem njene lege na karti in v prirodi, z ugotavljanjem zemljiške kategorije ter njivske kategorije in predvsem s kar najbolj natančnim določevanjem meje med travnim in intenzivneje obdelanim svetom na posamezni parceli smo skušali kar se da natančno ugotoviti dejanske izrabe in je primerjati s katastrskimi podatki. Kartiranje smo izvedli konec junija 1980, v času najintenzivnejše rasti, ko so zasajene vse kulture.

V proučevanje smo zajeli naslednje parcele z navedenimi značilnostmi:

Zap. št.	Št. parc.	Specifikacija	Vel. parc. (m ²)	So razlike v izrabi	Ni razlik v izrabi	Kategorije, kultura
1	398	BCAAA 2NJ	165	165	-	travnik
2	399	BEAAA 2NJ	664	-	664	krompir
3	400	KEP 2NJ	453	-	453	praha
4	401	BCAAA 2NJ	655	-	655	detelja
5	402	Enc.A 2NJ	719	-	719	krompir
6	403	BCAAA 3NJ	439	-	439	praha
7	404	BEAAA 3NJ	471	471	-	travnik
8	405	BEAAA 3NJ	478	478	-	travnik

9	406	EEAAA 3NJ	511	-	511	krompir
10	407	EEAAA 3NJ	759	-	759	pšenica
11	408	EEBBA 3NJ	1821	1821	-	travník
12	409	EAEAA 3NJ	730	-	730	pšenica
13	410	EABAA 4NJ	1467	1027	440	travník, praha
14	411	ECDA4 4NJ	755	755	-	travník
15	412	EAEAA 4NJ	899	899	-	travník
16	413/1	EDEAA 4NJ	513	513	-	travník
17	413/2	EEAAA 4TR	749	-	749	travník
18	414	EEAAA 4TR	1205	-	1205	travník
19	415	EEAAA 4TR	1168	-	1168	travník
20	416	KZF 4TR	2554	-	2554	travník
21	417	KZF 5TR	2410	-	2410	travník
22	418	KZF 6TR	5715	-	5715	travník
23	434	EAAAA 5TR	1180	-	1180	travník
24	435	EDAAB 5TR	702	-	702	travník
25	436	EEAAA 4TR	342	-	342	travník
26	437	EEAAA 4TR	407	-	407	travník
27	438	Druš. 4TR	482	-	482	travník
28	439	Ene. A 4TR	770	-	770	travník
29	440	EEAAA 5NJ	880	880	-	travník
30	441	KZF 4TR	820	-	820	travník
31	442	EEAAA 4NJ	1190	1190	-	travník
32	443	EDAAB 4NJ	1316	-	1316	krompir
33	444	EEBBA 4NJ	1367	1367	-	travník
34.	445	EEBBA 4NJ	1284	1284	-	travník
35	446	EEAAA 4NJ	734	734	-	travník
36	447	EEBBA 4NJ	748	374	374	travník, krompir
37	448	EEAAA 3NJ	795	-	795	pšenica
38	449	EEAAA 3NJ	687	687	-	travník
39	450	Ene. A 3NJ	762	-	762	krompir
40	451	Ene. A 3NJ	784	784	-	travník
41	452	EAEAA 3NJ	942	942	-	travník
42	453	EAEAA 3NJ	1003	-	1003	praha
43	454	EEBBA 4NJ	723	-	723	krompir
44	455	EEBBA 3NJ	1061	-	1061	krompir
45	456	ECEAA 3NJ	1481	1481	-	travník

46	457	Druš. 5TR	76	-	76	travník
47	458	KZF 2SD	356	-	356	sadovnjak
48	459	KZF 4RR	314	-	314	travník
49	461	EABAA 3NJ	7614	4568	3e46	travník, preha
50	464	EEBBA 3NJ	860	90	770	travník, krompir
51	465	EAAAA 3NJ	940	100	840	travník, koruza
52	466	EBAAB 3NJ	1018	70	948	travník, krompir
53	467	EBAAB 3NJ	1223	130	1093	travník, krompir
54	468/1EABBA	3NJ	1615	1615	-	travník
55	468/2KFFCA	3NJ	1061	80	981	krompir
56	469	EBAAA 3NJ	1223	1223	-	travník
57	470	Dne. A 3NJ	1370	205	1165	travník, koruza, krompir
58	471	ECAAA 3NJ	1083	-	1083	krompir
59	472	Ene. A 3NJ	1111	-	1111	koruza
60	473	Ene. A 3NJ	1032	-	1032	krompir
61	474	EBAAA 3NJ	1136	-	1136	krompir
62	475	EABAA 3NJ	1965	1965	-	travník
63	476	EABAA 3NJ	1197	360	837	travník, preha, koruza
64	477	EADAA 3NJ	938	-	938	krompir
65	478	Ene. A 3NJ	670	-	670	krompir
66	479	Ene. A 3NJ	555	555	-	travník
67	480	Ene. A 3NJ	397	397	-	travník
68	481	Ene. A 3NJ	907	907	-	travník
69	482	KFFCD 3NJ	826	826	-	travník
70	483	ECDA A 3NJ	428	-	428	krompir
71	484	ECDA A 3NJ	503	-	503	krompir
72	485	ECDA A 3NJ	757	-	757	koruza
73	486	Druš. 3NJ	784	-	784	pšenica
74	487	EAAAA 3NJ	921	921	-	travník
75	488	EDEBA 3NJ	811	-	811	krompir
76	489	Ene. A 3NJ	1074	-	1074	krompir
77	490	EAAAA 3NJ	1043	-	1043	pšenica
78	491	KZF 3NJ	2999	-	2999	preha, koruza
79	492	EEAAA 3NJ	1268	1268	-	travník
80	493	EEAAA 3NJ	947	285	662	travník, koruza
81	494	EEAAA 3NJ	870	870	-	travník

Prva številka pomeni zaporedno številko parcele.
Druga številka pomeni številke parcele, kot je navedena v katastru (v katastrski občini Dolenja Planina).

Prva velika črka :

E Planina

D Liplje

K Drugi kraji SRB.

KZP Kmetijska zadruga Postojna

Druž. Društveno

Druga velika črka:

A mlade gospodinjstvo

B zrele gospodinjstvo

C generacijske gospodinjstvo

D starajoče gospodinjstvo

E stare gospodinjstvo

F lastniki živije drugje

ne. neugotovljive

Tretja velika črka:

A kmečke gospodinjstvo

B mešane, pretežno nekmečke gospodinjstvo

E nekmečke gospodinjstvo

F lastnik živije drugje

ne. neugotovljive

Četrta velika črka:

A potencialno ogroženo gospodinjstvo

B neogroženo gospodinjstvo

C lastniki živije drugje

Peta velika črka:

A en lastnik

B dva lastnika

D štirje lastniki

Številka pomeni bonitetni razred po katastru:

- 2 drugi razred
- 3 tretji razred
- 4 četrti razred
- 5 peti razred
- 6 šesti razred

NJ - v katastru so zabeležene njive in

TR - v katastru so zabeleženi travniki.

V kategoriji "so razlike" smo zabeležili v m², na kolikšni površini prihaja do neujemanja v zemljiških kategorijah med našimi ugotovitvami in podatki zemljiškega katastra. Neujemanje je v celoti na relaciji zakasnele registracije spreminjanja njiv v travnike. V kategoriji "ni razlik" smo ugotovili enake zemljiške kategorije kot je zabeležena v katastru.

Poglevitne ugotovitve so zabeležene v tabelah št. 22 do št. 28 ter ploskovne prikazane na kartah št. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 in 40.

Po katastrskih podatkih bi morale biti na proučevanem območju 77,8 % njiv, mi pa smo jih ugotovili samo 41,6 %. Na travnike bi morale odpasti 21,8 % površine, dejansko pa je delež znatno višji - 50,0 %. 0,4 % obsega manjši sadovnjak v eni sami parceli.

Če pogledamo podrobneje izrabe po kulturah na njivskih površinah, lahko zaključimo, da največ površin odpade na krompir, sledi praha, pomembna pa sta tudi deleža koruze in pšenice. Pregled kultur na drugih njivah na Planinskem polju kaže, da bi lahko približno enake razmerja omenjenih rastlin našli tudi drugje, nekaj je še drugih okopavin in stročnic, ki jih na sončnem območju nismo zasledili.

STRUKTURA ZEMLJIŠKIH KATEGORIJ UGOTOVLJENIH S KARTIRANJEM
NA TERENU IN S POMOČJO KATASTRA (v m²)

TABELA ŠT. 22

ZEMLJIŠKA KATEGORIJA	TEREN	%	KATASTER	%	RAZMERJE TEREN/ KATASTER /Kataster - 100 %/
Njive	36115	41,6	67602	77,8	53,4
Travniki	50378	58,0	18894	21,8	266,6
Sadovnjak	356	0,4	356	0,4	100,0
SKUPAJ	86852	100,0	86852	100,0	100,0

IZRABA TAL NA SONDNEM OBMOČJU PO KULTURAH
(SAMO NJIVE) (v m²)

TABELA ŠT. 13

KULTURA	POVRŠINA (m ²)	%
Koruza	5865	16,2
Pšenica	4111	11,4
Krompir	18354	50,8
Detelja	655	1,8
Praha	7130	19,8
SKUPAJ	36115	100,0

STRUKTURA SONDNEGA OBMOČJA GLEDE NA PROIZVODNO
VREDNOST TAL PO KATASTRU (v m²)

TABELA ŠT. 24

RAZRED	SKUPAJ	%	RAZLIKE	%	NI RAZLIK	%	RAZMERJE MED KATEGORIJAMA (%)
2	3012	3,5	165	0,5	2847	5,1	5,5 : 95,5
3	53070	61,1	22299	70,8	30771	55,6	42,0 : 58,0
4	19807	22,8	8143	25,9	11664	21,1	41,1 : 58,9
5	5248	6,0	880	2,8	4368	7,9	16,8 : 83,2
6	5715	6,6	-	-	5715	10,3	- -
SKUPAJ	86852	100,0	31487	100,0	55365	100,0	36,3 : 63,7

STRUKTURA PODROBNO KARTIRANEGA CEMČJA PO KRAJU
BIVANJA LASTNIKOV (v m²)

TABELA ŠT. 15

LASTNIKI IZ	SKUPAJ	%	RAZLIKE	%	NI RAZLIK	%	RAZMERJE MED KATE- GORIJAMA (%)
Planina	66632	76,7	30376	96,5	36256	65,5	45,6:54,4
Liplje	1370	1,6	205	0,6	1165	2,1	15,0:85,0
Drugi kraji SRS	1887	2,2	906	2,9	981	1,8	48,0:52,0
Kmetijska zadruga	15621	18,0	-	-	15621	28,2	0,0:100,0
Družbeno	1342	1,5	-	-	1342	2,4	0,0:100,0
SKUPAJ	86852	100,0	31487	100,0	55365	100,0	36,3:63,7

STRUKTURA SONDNEGA OBMOČJA PO STAROSTNI STRUKTURI
GOSPOLINJSTEV, LASTNIKOV ZEMLJIŠČA
(v m²)

TABELA ŠT. 26

TIP GOSPO- DINJSTVA	SKUPAJ	%	RAZLIKE	%	NI RAZLIK	%	RAZMERJE MED KATE- GORIJAMI (%)
Mlado	22454	25,9	12397	39,4	10057	18,2	55,2:44,8
Zrelo	2532	2,9	374	1,2	2158	3,9	14,8:85,2
Generacijsko	6266	7,2	2401	7,6	3865	7,0	38,3:61,7
Starajoče	5583	6,4	713	2,3	4870	8,8	12,8:87,2
Staro	21016	24,2	11848	37,6	9168	16,6	56,4:43,6
Lastniki ži- vijo drugje	1887	2,2	906	2,9	981	1,8	48,0:52,0
Neugoto- vljivo	10151	11,7	2848	9,0	7303	13,2	28,1:71,9
Družbeno	16963	19,5	-	-	16963	30,6	0,0:100,0
SKUPAJ	86852	100,0	31487	100,0	55365	100,0	36,3:63,7

STRUKTURA SONDNEGA OBMOČJA PO FOKLICNI STRUKTURI
GOSPODINJSTEV, LASTNIKOV ZEMLJIŠČA
(v m²)

TABELA ŠT. 27

TIP GOSPO- DINJSTVA	SKUPAJ %	RAZLIKE %	NI RAZLIK %	RAZMERJE MED KATEGORIJAMA (%)
Kmečko	27004 31,1	9307 29,6	17697 32,0	34,5 : 65,5
Mešano (pretežno nekmečko)	3381 3,9	755 2,4	2626 4,7	22,3 : 77,7
Nekmečko	27466 31,6	17671 56,1	9795 17,7	64,3 : 35,7
Lastniki živije drugje	1887 2,2	906 2,9	981 1,8	48,0 : 52,0
Neugoto- vljivo	10151 11,7	2848 9,0	7303 13,2	28,1 : 71,9
Družbeno	16963 19,5	- -	16963 30,6	0,0 : 100,0
skupaj	86852 100,0	31487 100,0	55365 100,0	36,3 : 63,7

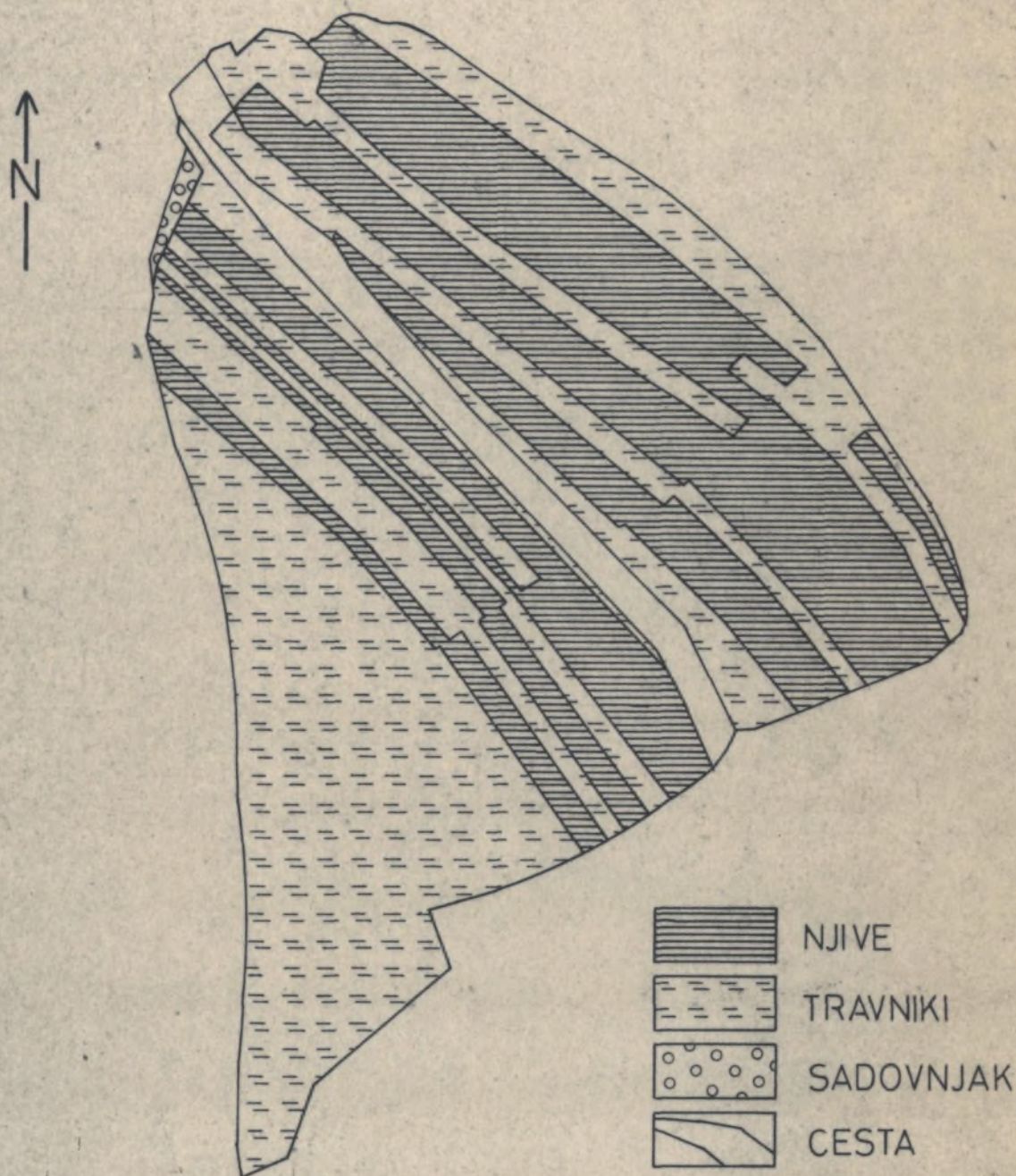
STRUKTURA SONDNA ČIJA PO ŠTEVILU LASTNIKOV
PARCEL (v m²)

TABELA ŠT. 28

ŠTEVILO LASTNIKOV	SKUPAJ %	RAZLIKE %	NI RAZLIK %	RAZMERJE MED KATEGORIJAMA (%)
1	64804 74,6	30461 96,7	34343 62,0	47,0 : 53,0
2	4259 4,9	200 0,6	4059 7,4	4,7 : 95,3
3	826 1,0	826 2,7	- -	100,0 : 0,0
Družbeno	16963 19,5	- -	16963 30,6	0,0 : 100,0
SKUPAJ	86852 100,0	31487 100,0	55365 100,0	36,3 : 63,7

IZRABA TAL PO ZEMLJIŠKIH KATEGORIJAH
UGOTOVLJENIH S KARTIRANJEM NA
TERENU V JUNIJU 1980

32

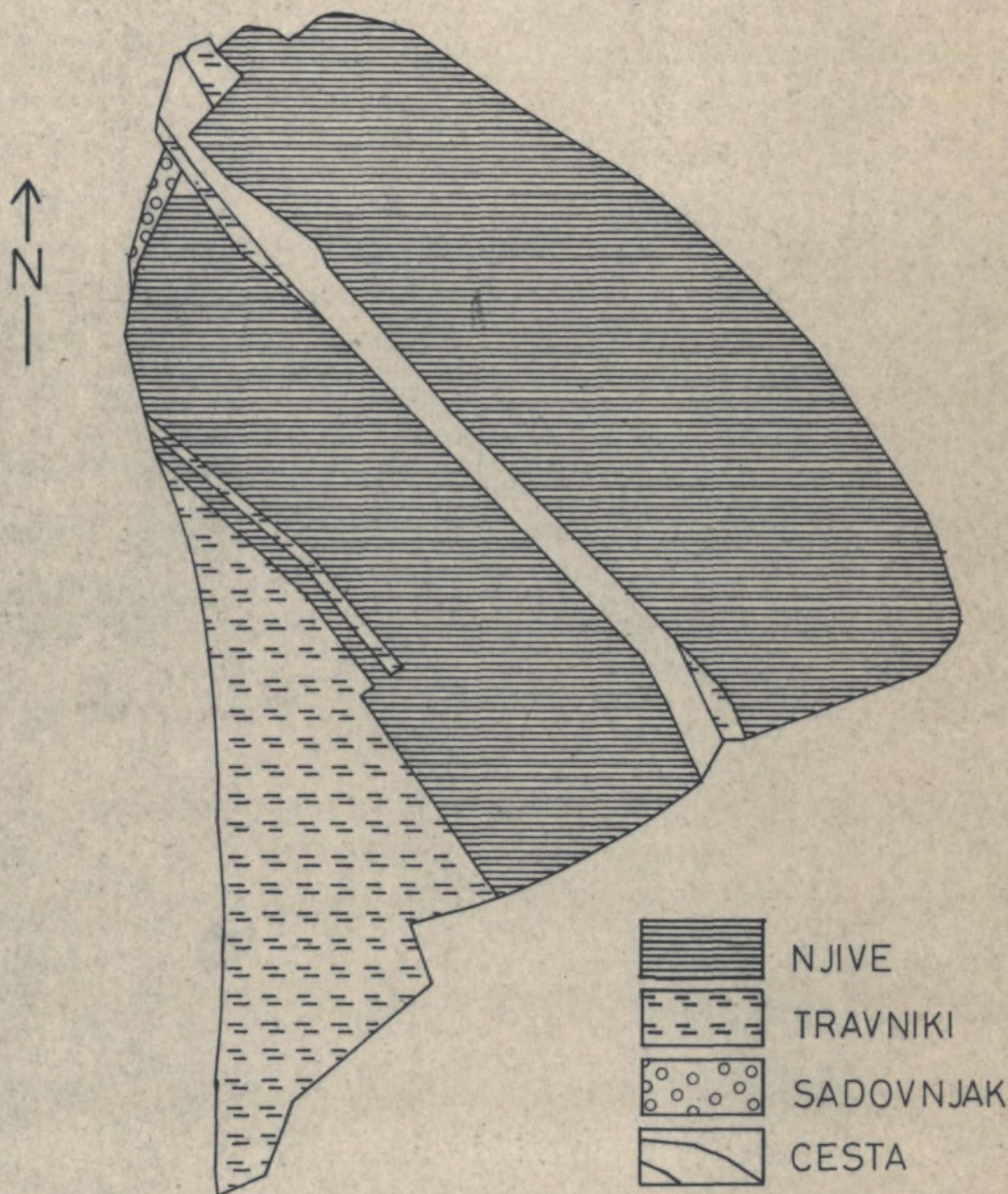
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR M. KLADNIK

IZRABA TAL PO ZEMLJIŠKIH KATEGORIJAH,
UGOTOVLJENIH S POMOČJO KATASTRA
IZ LETA 1976

33

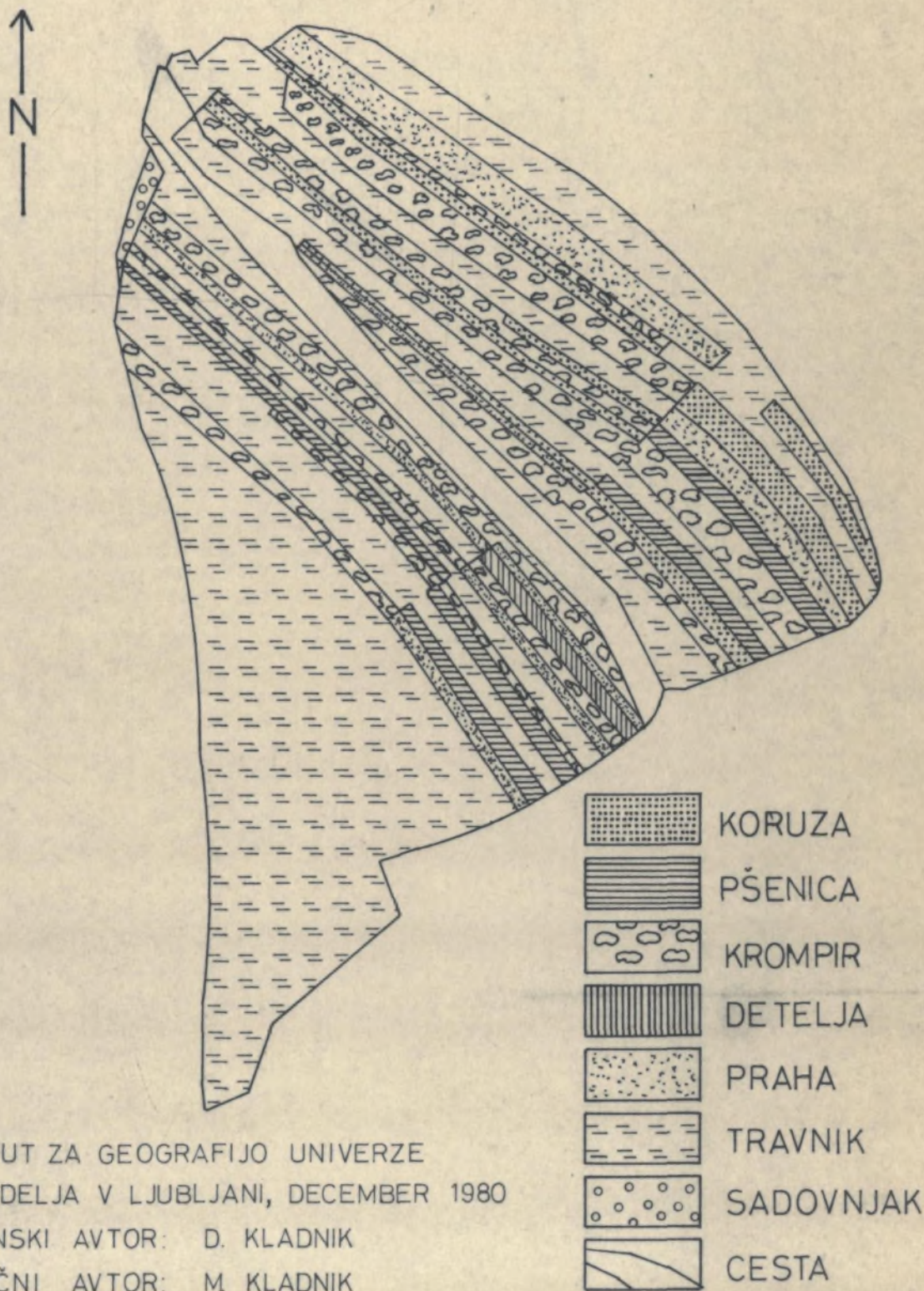
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR: D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR: M. KLADNIK

IZRABA TAL PO KULTURAH, UGOTOVLJENA S KARTIRANJEM NA TERENU JUNIJA 1980

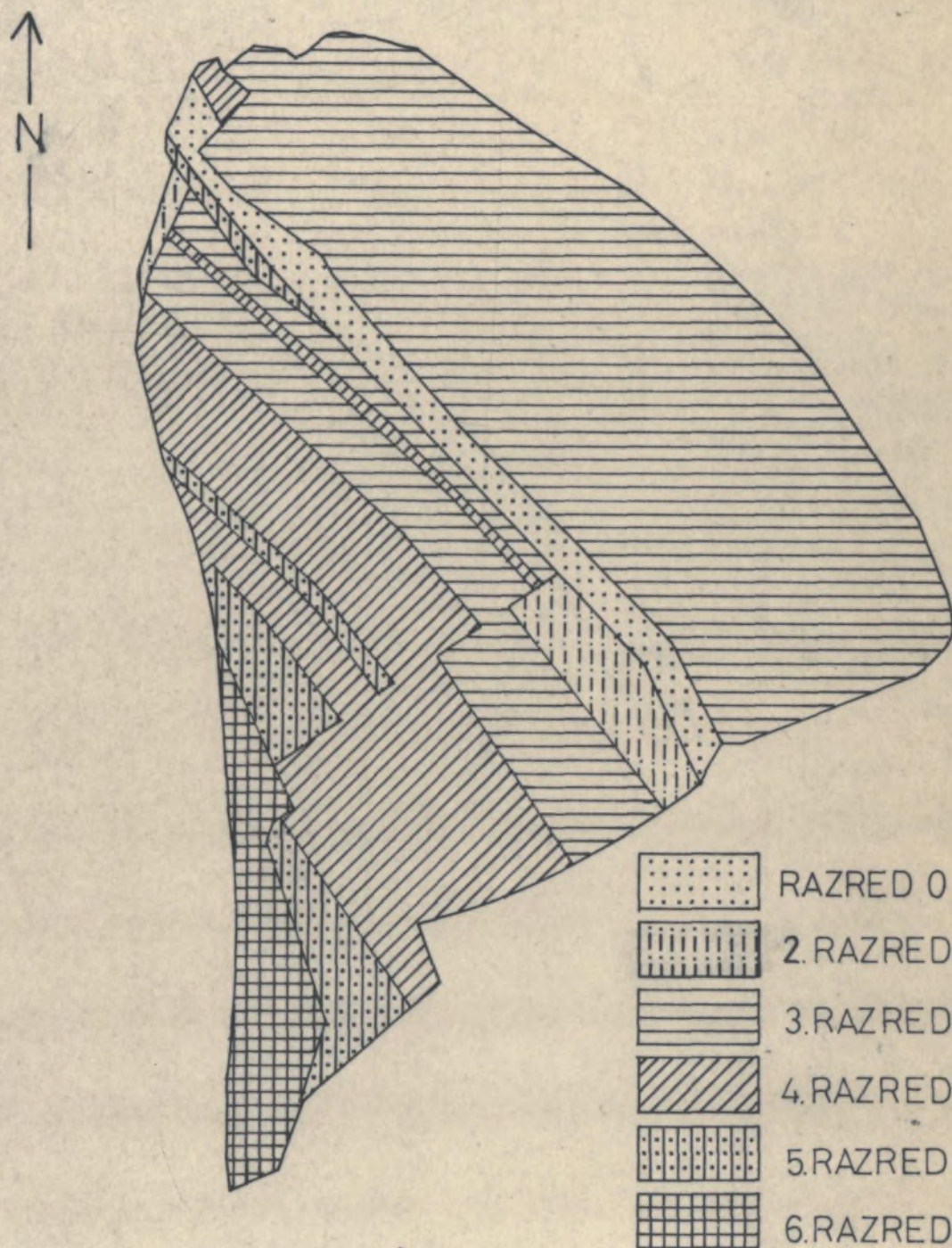
34

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980
VSEBINSKI AVTOR: D. KLADNIK
TEHNIČNI AVTOR: M. KLADNIK

PROIZVODNA VREDNOST TAL PO KATASTRU IZ LETA 1976

35

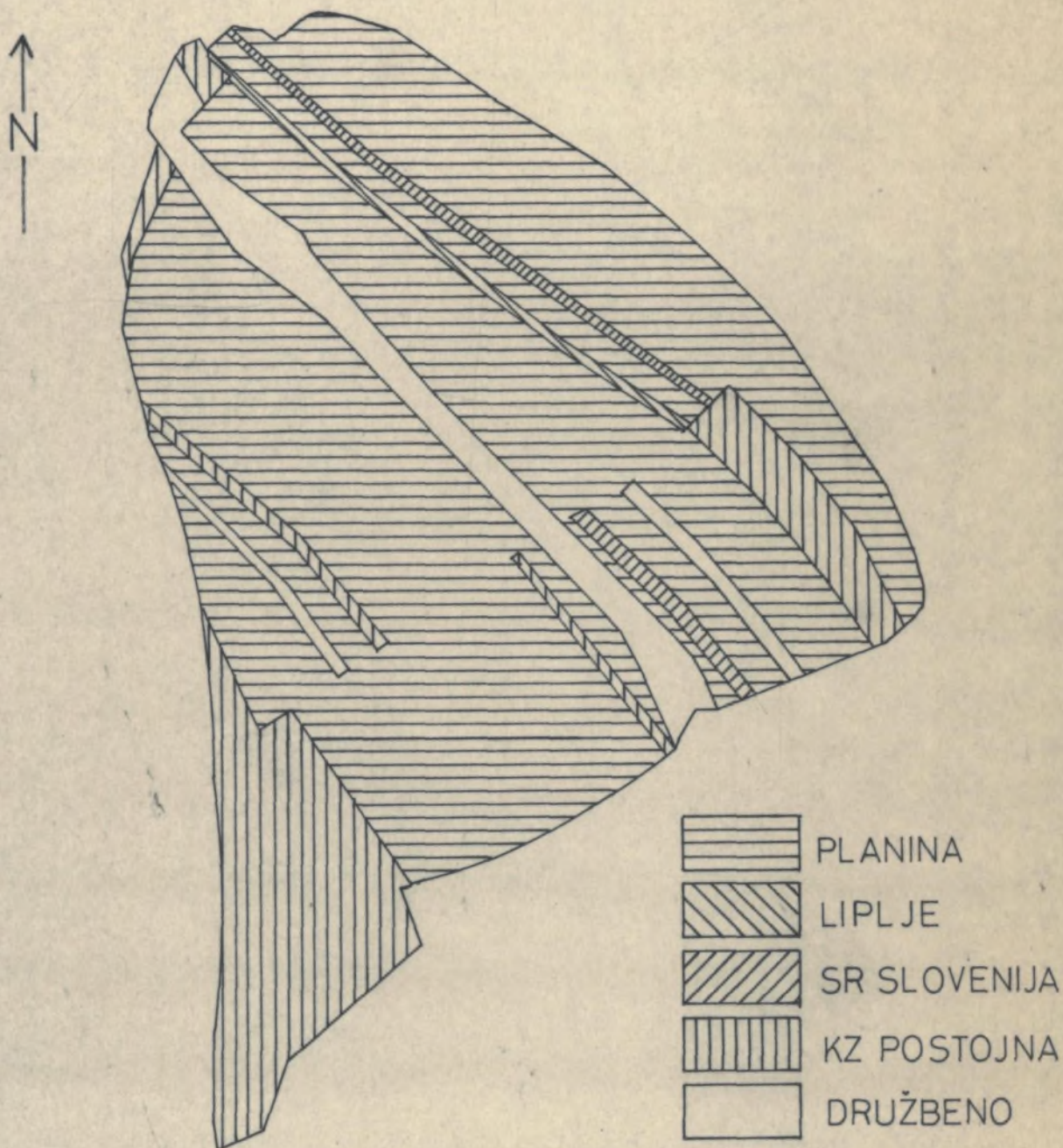
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR: D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR: M. KLADNIK

KRAJEVNO POREKLO LASTNIKOV PARCEL PO KATASTRU IZ LETA 1976

36

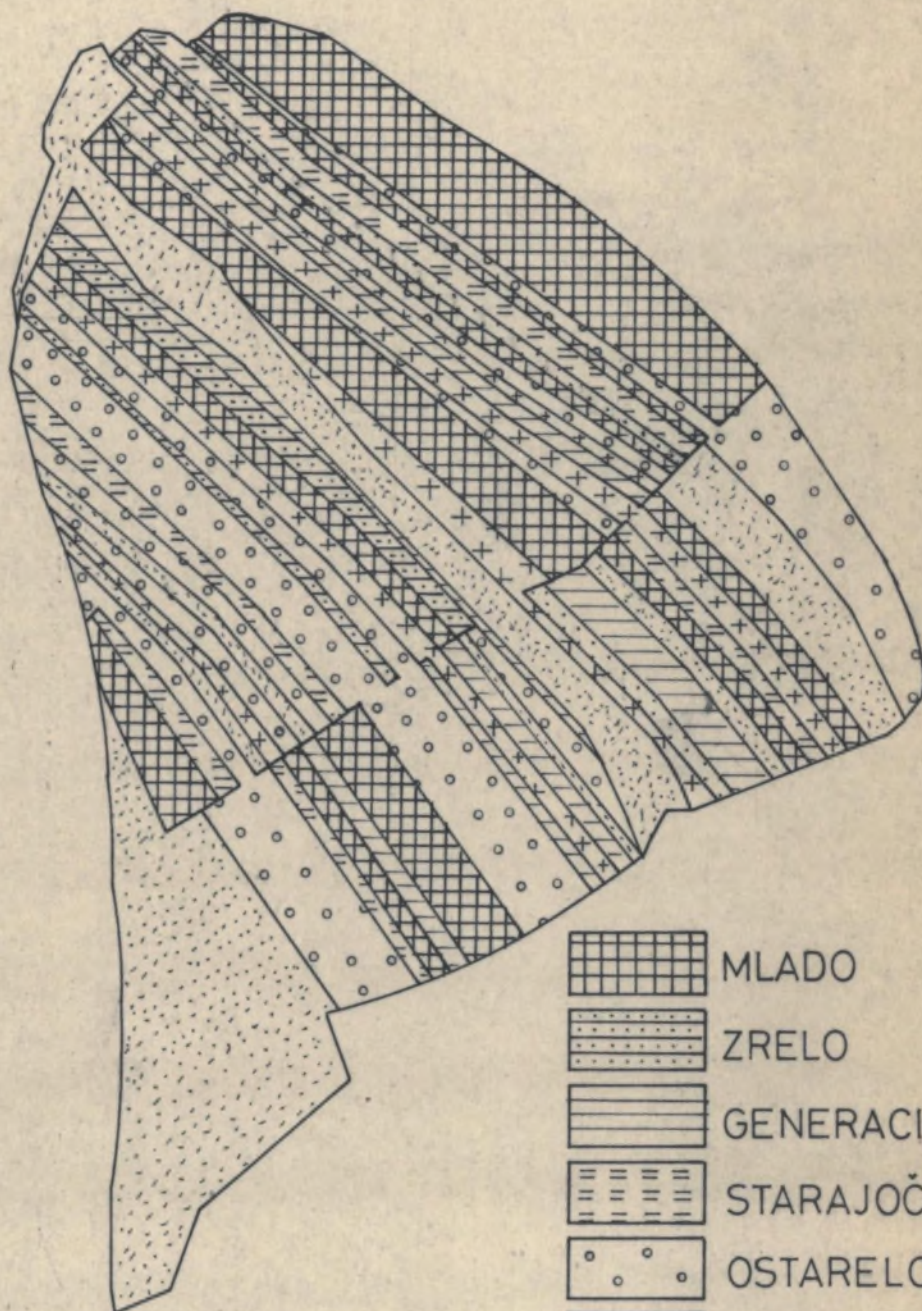
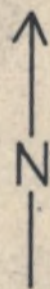
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

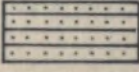
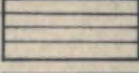
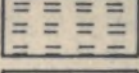
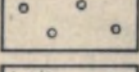
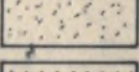
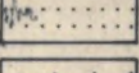
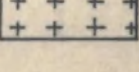
VSEBINSKI AVTOR: D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR: M. KLADNIK

STAROSTNA STRUKTURA GOSPODINJSTEV, LASTNIKOV PARCEL LETA 1979

37

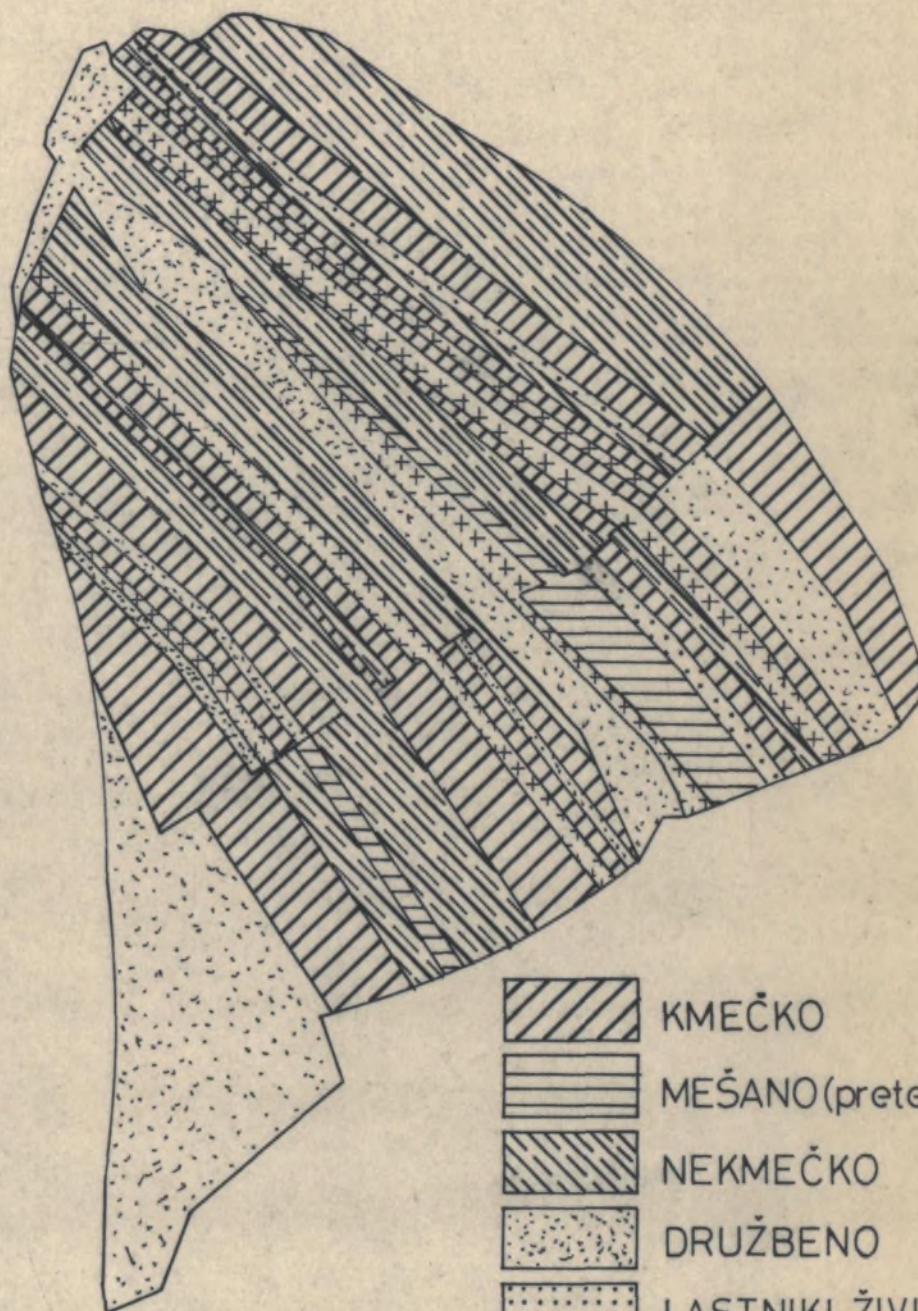
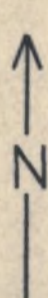

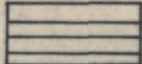

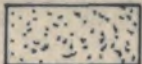
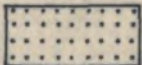
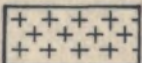
	MLADO
	ZRELO
	GENERACIJSKO
	STARAJOČE
	OSTARELO
	DRUŽBENO
	LASTNIKI ŽIVE DRUGJE
	NEUGOTOVLJENO

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980
VSEBINSKI AVTOR : D. KLADNIK
TEHNIČNI AVTOR : M. KLADNIK

POKLICNA STRUKTURA GOSPODINJSTEV, LASTNIKOV PARCEL LETA 1979

38

	KMEČKO
	MEŠANO (pretežno nekmetje)
	NEKMEČKO
	DRUŽBENO
	LASTNIKI ŽIVIJO DRUGJE
	NEUGOTOVLJIVO

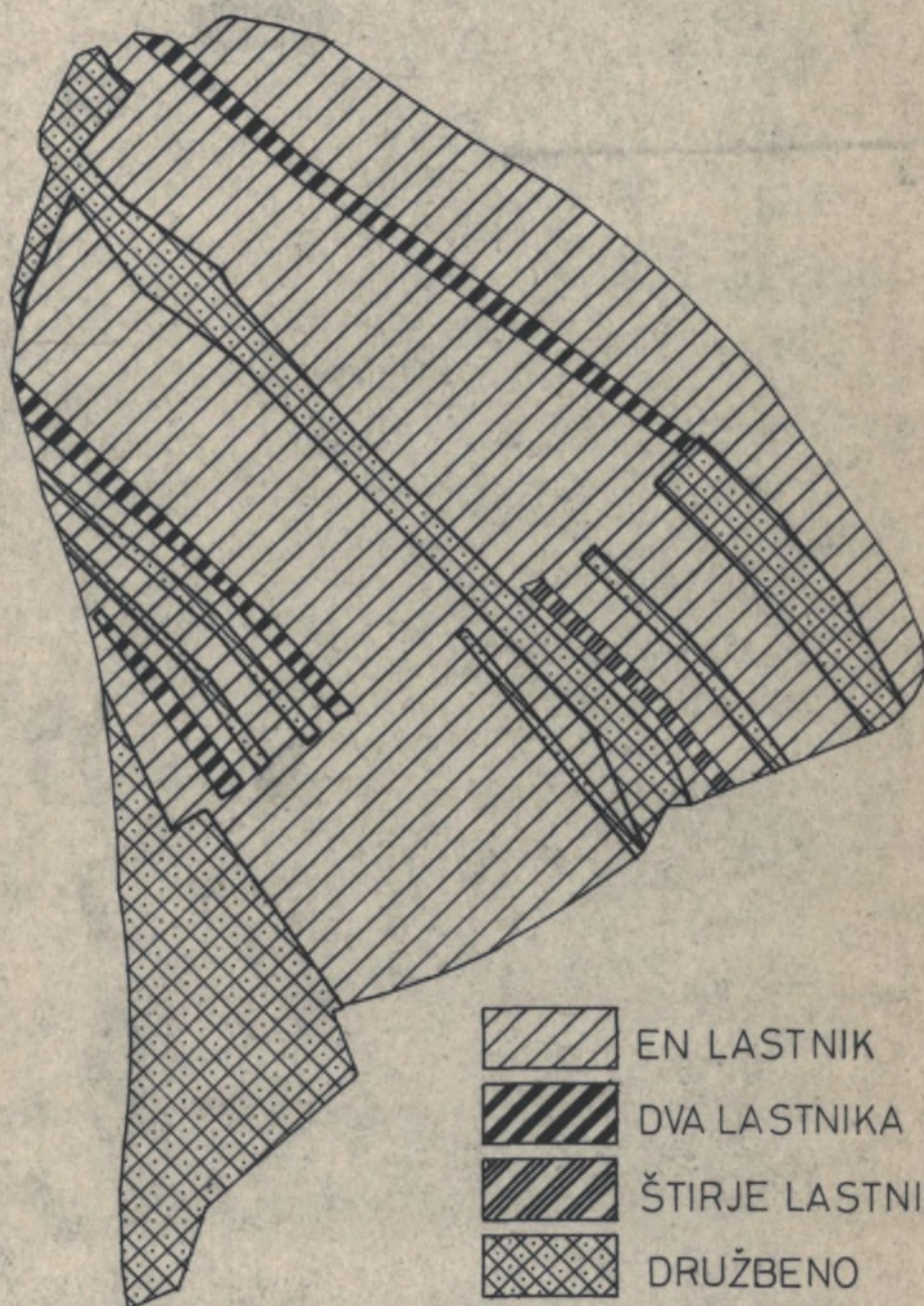
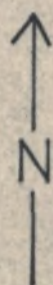
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR : D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR : M. KLADNIK

ŠTEVILO LASTNIKOV PARCEL PO KATASTRU IZ LETA 1976

39

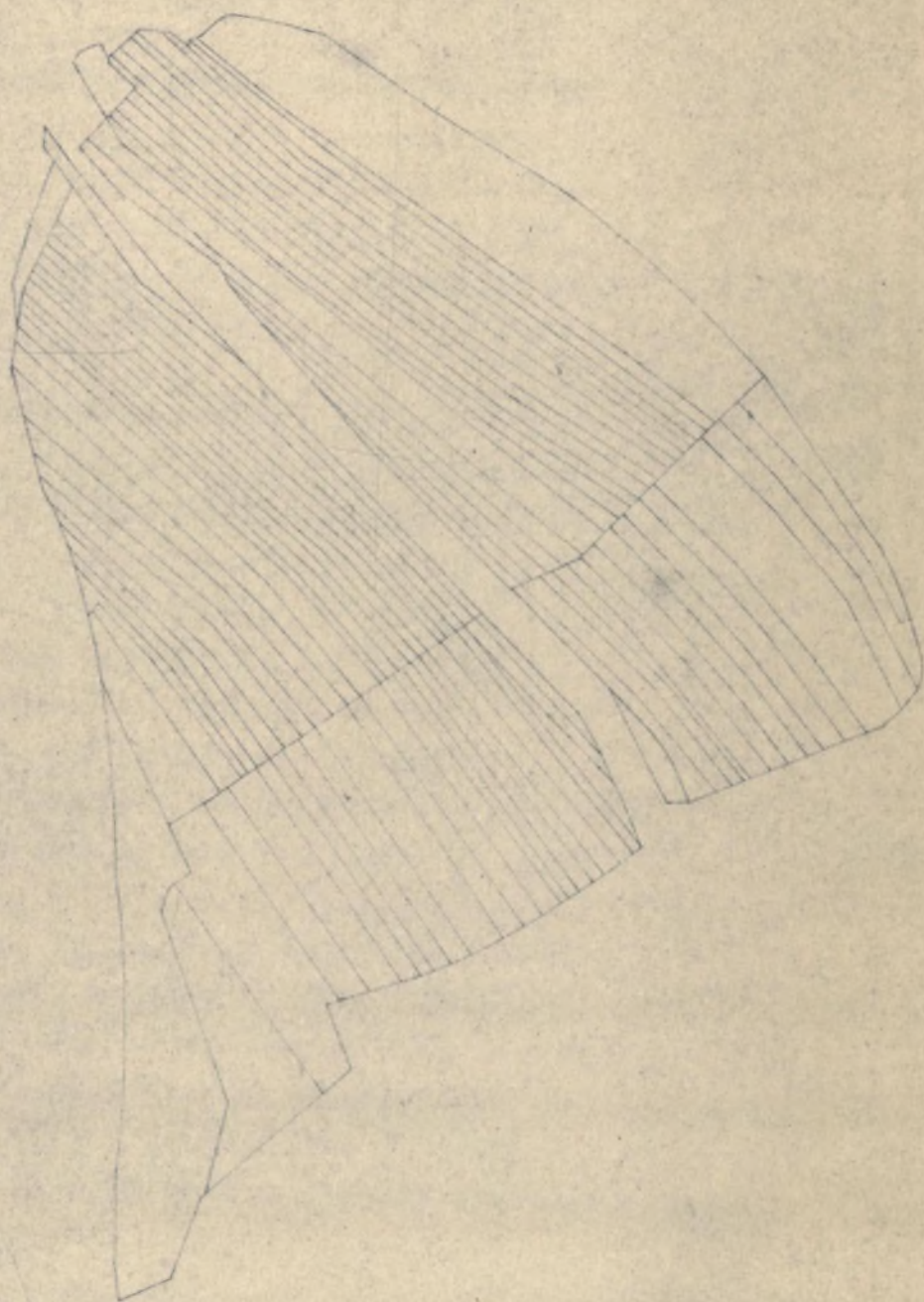
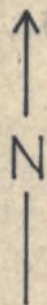
INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR : D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR : M. KLADNIK

PARCELACIJA KARTIRANEGA OBMOČJA

40

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E.KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980

VSEBINSKI AVTOR: D. KLADNIK

TEHNIČNI AVTOR: M. KLADNIK

Največji delež sondnega območja pripada 3. bonitetnemu razredu, nekoliko manjši pa 4. Zanimivo je, da so ugotovljene razlike v izrabi na tleh s najvišje proizvodne vrednosti druge bonitetne kategorije minimalne.

Pretežna večina zemljišča je v lasti prebivalcev Planine (76,7 %), precejšen pa je tudi delež zemlje v lasti kmetijske zadruga Postojna. Značilna ugotovitev je, da se največje razlike med dejanske izrabe in podatki katastra pojavijo pri zemljišču, ki je v lasti posameznikov iz Planine (ostarela delovna sila) in predvsem iz drugih krajev Slovenije (kar polovico njivske zemlje je prerasla trava). Na drugi strani pa je zemljišče kmetijske zadruga v celoti obdelano v skladu s katastrskimi podatki.

Glede na starostno strukturo odpade največji delež zemljišč na mlada in stara gospodinjstva, pri katerih pa je tudi več kot polovica njiv v fazi ozelenjevanja, kar je povsem v skladu s našimi pričakovanji. (neaktivnost in nezainteresiranost)

Približno enaka deleža (31,1 % in 31,6 %) zemljišča sta v lasti kmečkih in nekmečkih gospodinjstev; Pri proučevanju intenzivnosti ozelenjevanja smo prišli do zaključka, da so njive k nekmetov znatno bolj podvržene spreminjanju v travnike. Dokaz, da bi se morala zemlja deliti med tiste, ki jo resnično obdelujejo.

Razumljivo je, da je daleč največja površina v rokah enega samega lastnika. Pojavi se tudi manjša parcela, ki je v lasti štirih lastnikov, katerih bivališče je v SR Sloveniji, a je namesto njive travnik. Nasprotno s pričakovanjem je znatno intenzivnejše spreminjanje njiv v travnike na parcelah z enim samim lastnikom, kot na parcelah z dvema lastnikoma. Praviloma bi morale biti ravno obratno.

Iz vsega navedenega sledi, da so pglavitni razlogi za spreminjanje intenzivnosti izrabe zemlje neprizotnost lastnika v proizvodnem procesu, ostarelo, poklicno preseljanje, pa tudi slabša kvaliteta zemljišča.

5. VPRAŠANJA ZEMLJIŠKIH STRUKTUR

Proučevanje zemljišča je eno izmed temeljnih prizadevanj v elaboratu. Z ojezeritvijo bi bile namreč v največji meri prizadete prav zemljišče. Že v prvi fazi smo se podrobno dotaknili izrabe tal ter odnosa izrabe in proizvodnje vrednosti tal ali bonitete, predvsem v zvezi z ekonomskim vrednotenjem zemljišča. Vendar smo se odločili tudi za podrobnejši prikaz nekaterih drugih elementov zemljišča, kateri vplivajo na obliko izrabe in stopnjo pomembnosti določene zemljiške enote.

Ker smo se odločili za primerjavo med v primeru izgradnje akumulacije poplavljenim zemljiščem in nepoplavljenim ozemljem, se nismo omejili zgolj na proučevanje ogroženega ozemlja, pač pa smo študije razširili tudi na okolico, predvsem na jugu, jugozahodu, vzhodu in severu.

Območje proučevanja zato meri dobrih 26 km², od katerega bi bile le dobrih 40 % poplavljeni. Računano je področje v dnu Planinskega polja in na obodu do nadmorske višine 480 m, do kočar bi v primeru ojezeritve segle maksimalne vode. Celotno proučevano ozemlje se v celoti ujema z območjem kart, s katerimi smo posamezne pojave skušali vizuelno prostorsko predstaviti. Izjemo predstavljajo le posamezne parcele na obrobju kart, ker se na kartah zajeti le manjši ali večji deli parcel, v računskih analizah pa se zaobsežene parcele v celoti, torej je območje karte dejansko nekaj manjše od območja računske obdelave.

Na celotnem obravnavanem področju smo ugotovili 8170 parcel v sedmih katastrskih občinah. Že kmalu po začetnih poskusih ročne obdelave je postalo jasno, da nam s klasično, ročno analizo nebi uspelo zadovoljivo obdelati tolikšne populacije, bodisi zaradi nevarnosti, da bi bili rezultati zaradi mnogih napak človeškega faktorja slabi, bodisi zato, ker bi si na ta način povsem onemogočili upegled v povezave posameznih elementov. Zato smo se odločili za računalniške obdelave, vendar žal tudi pri njej nisemo uspeli popolnoma odpraviti vpliva subjektivnih momentov in kljub skrbni kontroli v umesnih fazah analize:

šifriranja, luknjanja kartic in delnih podatkov, se še vedno deločena, mahjhna neujemanja, za katera pa lahko trdimo, da so skoraj nepomembna, saj nikjer ne presegajo stopnje 1 % od celotnega proučevanega ozemlja.

Pri računalniški analizi smo si pomagali s katastrskimi podatki geodetskih uprav občin Postojna, Logatec in Cerknica. Zaradi prostorske dislokacije smo imeli pri zbiranju gradiva precej oteženo delo. Na geodetskih upravah smo dobili zemljiške posesne liste, zaporedne imenike parcel in numerične parcelne imenike. Prav tako smo dobili katastrske načrte v merilu 1:2880 za katastrske občine Kačja vas, Gorenja Planina, Dolenja Planina, Unec, Rekek, Grčarevec in Laze. Iz posameznih listov posameznih katastrskih občin smo sestavili katastrski načrt celotnega Planinskega polja, vendar smo ga zaradi prevelikih dimenzij dali fotopomanjšati v merilo 1:5000. Območje raziskovanja bi lahko omejili nekake takole: na vzhodu sega proučevani prostor vzhodno od Unca in Ivanjega sela skoraj do Rakeka, nato poteka meja po Južni železnici do severovzhodnega roba karte, kjer se obrne v smeri vzhod-zahod do Grčarevca (des Lanški hrib), tu pa se meja ponovno obrne na jug, tako da gre po ločnici med katastrskima občinama Dolenja Planina in Gorenja Planina na eni ter Kačje vas na drugi strani, kjer seže do prvih srpentin na stari cesti Ljubljana-Postojna,, nakar se obrne južna meja ponovno v smeri zahod-vzhod, tako da sta v proučevanje zajeta še kraška izvira Unca in Malenščice.

Za vsake parcele znotraj omenjenega območja smo določili 18 parametrov, delno s pomočjo katastrskih podatkov, delno pa tudi s prenosom demografskih in ekonomskih spremenljivk, ki smo jih ugotovili z anketiranjem na posamezne parcele, za katere smo imeli imeter naslov lastnikov. Težave smo imeli zaradi neažurnosti posameznih geodetskih uprav, zato nismo uspeli dobiti najnovejšega stanja katastrskih podatkov. Tako smo za območje občine Postojna dobili na voljo stanje, kakršno je bilo 1976. leta,

prev tako za območje občine Logatec in za območje občine Cerknica za leto 1977, pri čemer pa je zanimivo, da v kataster občine Cerknica še ni vnešena avtocesta Vrhnika-Postojna, zgrajena leta 1972. Vnešena ni niti v katastrski načrt, niti v zemljiško-posestno knjigo. Na podlagi primerjav dinamike spreminjanja zemljiško-posestnih odnosov po končani drugi svetovni vojni, lahko sklepamo, da se stanje do leta 1979 ni spremenilo za več kot 2 %. Izjema je le območje občine Cerknica, kjer so spremembe večje, a ne presegajo 5 %.

Parametri, s katerimi smo opredelili kvantiteto in kvaliteto posamezne parcele so naslednji:

- 1/ parcelna številka, kot je zabeležena v katastru (prvih sedem mest v računalniškem izpisu parcel)
- 2/ zaporedna številka parcele (osmo, deveto, deseto in enajsto mesto v računalniškem izpisu parcel)

Številke za posamezne parcele smo zapisovali od ena naprej do zadnje parcele, katere smo obdelovali. Vsake enote parcele, ne glede na morebitno isto številko parcele s druge zemljiške kategorije smo šteli kot samostojno parcelo.

- 3/ katastrska občina (v računalniškem izpisu označena kot "KATASTRSKA OBČINA", dvanaajsto mesto v izpisu)

K.O. Kpšja vas	1
K.O. Gorenja Planina	2
K.O. Dolenja Planina	3
K.O. Gršarcevec	4
K.O. Laže	5
K.O. Rakok	6
K.O. Unec	7

- 4/ zemljiška kategorija (v računalniškem izpisu označena kot

"ZEMLJIŠKA KATEGORIJA", trinajsto mesto)

Nerodovitno	1
Vode	2
Pašnik	3
Gozd	4
Travnik	5
Sadovnjak	6
Njiva	7
Ceste, poti	8
Pozidano	9

V kategorije pozidano smo uvrstili stavbišča, gospodarska poslopja in dverišča.

5/ Absolutna velikost parcele (štirinajsto, petnajsto, šestnajsto, sedemnajsto, osemnajsto, devetnajsto, dvajseto, enaindvajseto in dvaindvajseto mesto v računalniškem izpisu)

Navedena je dejanska velikost parcele v m².

6/ Relativna velikost parcele (v računalniškem izpisu označeno kot "RELATIVNA VELIKOST PARCELE", triindvajseto mesto.

1 - 50 m ²	1
51 m ² - 1 a	2
1,01 a - 5 a	3
5,01 a - 10 a	4
10,01 a - 20 a	5
20,01 a - 50 a	6
50,01 a - 1 ha	7
1,001 ha - 5 ha	8
nad 5 ha	9

7/ Parcele glede na poplavljenost ob morebitni ojezeritvi

7/ Parcele glede na poplavljenost ob morebitni ojezeritvi (v računalniškem izpisu označene kot "POPLAVLJENOST PARCELE", štiriindvajseto mesto)

Poplavljena	1
Nepoplavljena	2

Mejo je predstavljal nadmorska višina 480 m. Parcele pod te višino smo smatrali za poplavljene, ostale za nepoplavljene. Če je izhopsa sekala parcele, smo v primeru, ko je več kot polovica parcele bila nad mejo, le-te šteli za nepoplavljene in obratno.

8/ Parcele glede na kraj bivanja lastnika (v računalniškem izpisu označeno kot "KRAJ BIVANJE LASTNIKA", petindvajseto in šestindvajseto mesto)

Grčarevec	e1	Kmetijska zadruga	17
Laze	e2	gozdno gospodarstvo	18
Jakovica	e3	cerkveno	za 19
Liplje	e4	neugotovljive	20
Planina	e5		
Unec	e6		
Ivanje sele	e7		
Sljivice	e8		
Bakek	e9		
Kraji v občinah			
Legatec, Cerknica	10		
in Pestejna			
SR Slovenija	11		
druge republike	12		
Italija	13		
druge države Evrope	14		
prekomorske države	15		
družbeno	16		

Ugotavljali smo tudi strukture družbene lastnine. V kategorije "neugotovljive", ki se pojavlja tudi pri drugih spremenljivkah, spadajo parcele, za katere ni bilo ugotoviti mogoče lastnika (ker je umrl ali se je odselil in tega uradne službe še niso evidentirale) ter osnovnih parametrov, ki se z njim povežani.

9/ Parcele glede na bivališče lastnika (v računalniškem izpisu označeno kot "BIVALIŠČE", sedemindvajseto mesto)

tujina	1
neugotovljive	2
SRS in SFRJ	3
kraj v občinah Logatec, Cerknica ter Postojna sosednja K.O. na Planinskem polju	4
domača K.O.	5
družbeno, gozdno gospodarstvo; kmetijska zadruga, cerkveno	6
	7

Za domače katastrske občine smo združili K.O. Gorenje Planine, K.O. Dolenje Planine in K.O. Kačja vas.

10/ Oddaljenost parcel od bivališča lastnika (v računalniškem izpisu označeno kot "ODDALJENOST PARCELE", osemindvajseto in devetindvajseto mesto)

lastnik živi drugje	e1
neugotovljive	e2
nad 5000 m (nad 1 ure)	e3
3000 - 5000 m (30 do 60 minut)	e4
2000 - 3000 m (20 do 30 minut)	e5
1500 - 2000 m (15 do 20 minut)	e6
1000 - 1500 m (10 do 15 minut)	e7
500 - 1000 m (5 do 10 minut)	e8
do 500 m (do 5 minut)	e9
druž., KZ, GG, cer.	10

Merili smo kračno oddaljenost. V primerih, ko je bila med bivališčem lastnika in parcele reka Unica, smo oddaljenost merili še s najbližji most. Zato časovna razdalja, razen pri dveh najbližjih kategorijah nikakor ne pomeni časa, ki bi ga za razdalje porabili s pešačenjem, pač pa gre za časovno oddaljenost, ki jo porabi srednje hiter traktorist.

11/ Starostna struktura gospodinjestev, lastnikov parcel
(v računalniškem izpisu označeno kot "STAROSTNA STRUKTURA
LASTNIKOV", 30. mesto)

lastniki živijo drugje	1
neugotovljive	2
nad 60 let	3
20 - 60 in nad 60 let	4
0 - 19, 20 - 60 in nad 60 let	5
20 - 60 let,	6
0 - 19 in 20 - 60 let	7
družbene, KZ, GG, cerkveno	8

12/ Poklicna struktura lastnikov parcel (glede na gospodinjstva)
(v računalniškem izpisu označeno kot "POKLICNA STRUKTURA"
enaintrideseto mesto)

Lastniki živijo drugje	1
neugotovljive	2
nekmečke	3
polkmečke, pretežno nekmečke	4
polkmečke (enakovredno)	5
polkmečko, pretežno kmečko	6
kmečke	7
družbeno, KZ, GG, cerkveno	8

13/ Parcele glede na prizadetost lastnikov ob morebitni ojezeritvi (v računalniškem izpisu označeno kot "PRIZADETOST OB ZAJEZITVI" ali "PRIZADETOST ZAJEZITVE", dvaintrideseto mesto)

lastniki živije drugje	1
neugotovljive	2
uničen bivalni prester gospodinjstva	3
neprizadet bivalni prester gospodinjstva	4
društvene, KZ, GG, cerkvene	5

14/ Število lastnikov na parcelo (v računalniškem izpisu označeno kot "ŠTEVILO LASTNIKOV", trintrideseto mesto)

neugotovljive	1
8 in več	2
6 do 7	3
4 do 5	4
3	5
2	6
1	7
društvene, KZ, GG, cerkvene	8

15/ Proizvodnja vrednost tal - boniteta parcele (v računalniškem izpisu označeno kot "BONITETA PARCELE" štiriintrideseto mesto)

razred 8	1
razred 7	2
razred 6	3
razred 5	4
razred 4	5
razred 3	6
razred 2	7
razred 1	8
razred 0	9

16/ Morebitna ista številka parcela z druge zemljiške kategorije na isti parceli (v računalniškem izpisu označeno kot "DRUGA KATEGORIJA", petintrideseto mesto)

ni pojava	1
je pojav (dve kategoriji)	2
je pojav (tri kategorije)	3
je pojav (štiri kategorije)	4

Primeri:

1630	Travnik	2
1630	Njiva	2
1631/1	Travnik	1
1631/2	Njiva	1
1632	Travnik	3
1632	Pašnik	3
1632	Njiva	3

Dejanske številke parcel na proučevanem območju Planinskega polja je precej manjše, kot slike. V naših analizah smo namreč šteli za dve samostojni parceli zemljiške, na katerih se pojavljata dve različni zemljiške ali benitetni kategoriji, čeprav je v katastru zabeležena ena sama parcela. So tudi primeri, ko se na isti parceli katastra 3 ali 4 različne zemljiške kategorije ali benitetni razredi. Tako je dejanske številke parcel 700 ali za dobrih 14 % manj kot v naši računalniški analizi.

17/ Številke točk (v računalniškem izpisu označeno kot "SUMA TOČK", šestintrideseto in sedemintrideseto mesto)

18/ Valerizacijski razred (v računalniškem izpisu označen kot "RAZRED TOČK", esemintrideseto in devetintrideseto mesto)

Zadnja dva elementa sta predmet valorizacije in ju bomo podrobneje predstavili v naslednjem poglavju.

Kot smo že večkrat omenili, smo zemljiško-posestne razmere obdelali s pomočjo računalnika. Zato smatramo, da so računalniški izpiski najpomembnejši del elaborata. Ker bi bile nesmiselno podrobno navajati vrednosti medsebojnih odnosov parametrov, se zadržimo le pri kratki navedbi vsebine in načina vpogleda v izpise, za najpomembnejše parametre pa smo sestavili tudi tabelarični pregled posameznih spremenljivk brez medsebojne povezave z drugimi elementi (tabele št. 29 do št. 38):

- a/ na začetku se šifrirani zapisi vseh obravnavanih parcel, kjer se mesta v zaporedju ujenajo z mesti, ki smo jih navajali pri parametričnem pregledu parametrov za računalniško obdelavo. Številke oz. številčne vrednosti pa ustrezajo spremenljivkam posameznih parametrov. Na ta način imamo vpogled v celotno strukturo zemljišča po vseh osnovnih sestavnih enotah.
- b/ sledi računalniška obdelava števila parcel, kjer se vsi osnovni elementi obdelave prikazani po številu parcel. Izračunani so tudi relativni deleži posameznega elementa v skupnem številu parcel in kumulativna serija. Za orientacijo je potrebno upoštevati naslov, ki je naveden pri prigeledu spremenljivk posameznih parametrov, kjer je za vsak parameter naveden v oklepaju naslov, kakršen se uporablja v računalniškem izpisnem izpisu.

Grafiken vizuelno pokaže razmerje med posameznimi kategorijami, pod grafikonem pa so izračunani osnovni statistični parametri določenega elementa, predvsem razne srednje vrednosti in odkloni od srednjih vrednosti: modus, mediana,

aritmetična sredina, standardna napaka, standardna deviacija, varianca in še nekateri drugi za nas manj pomembni elementi. Statistične pojasnile o vlogi posameznega parametra smo podali v prvi fazi elaborata.

c/ tretji sklep teorije izračuni povprečne velikosti parcel posameznih parametrov. Vsak obravnavani element je obravnavan glede na morebitno poplavljenost oz. nepoplavljenost. Posredevani so podatki o absolutni velikosti določene kategorije parametra, številu parcel in povprečni velikosti parcele.

Na eni strani (zgoraj) so obravnavane kategorije enega parametra, na drugi strani (na levi) pa kategorije drugega parametra, v primeru izračunavanja povprečne velikosti morebitne poplavljenosti parcel.

Zadnji razred s številko, ki je naša osnova kategorizacije določenega parametra ne predvideva, ustreza povprečnim vrednostim posameznega parametra oz. povprečni vrednosti celotnega obravnavanega ozemlja. Take imamo navedene skupno površino določenega parametra, število parcel in povprečno velikost parcele.

d/ priložen je program za računalniške obdelave.

e/ najboljši del računalniške analiziranih podatkov tvorijo analize površin posameznih parametrov v medsebojni prepletenosti. Tako lahko za vsakega izmed naslednjih parametrov najdemo medsebojno povezanost z enim izmed preostalih parametrov:

- katastrska občina
- zemljiška kategorija
- relativna velikost parcele
- morebitna poplavljenost parcele
- kraj bivanja lastnika

- bivališče lastnika
- oddaljenost parcele
- starostna struktura
- poklicna struktura
- potencialna omejenost zaradi ojezeritve
- število lastnikov parcele
- boniteta parcele
- morebitna ista kategorija
- število točk
- valorizacijski razred

Vsakega izmed navedenih petnajstih parametrov smo torej prepletli s površinskimi vrednosti kategorij drugih parametrov. Dobili smo torej nekakšno makro dvojno matriko.

Vsaka dvestopenjska računalniška matrika je sestavljena iz kombinacije dveh parametrov. Levi naslov ustreza kategorijam parametra v vertikalni smeri od zgoraj navzdol, desni pa kategorijam drugega parametra, ki so navedene v vodoravni smeri od leve proti desni. Zadnji dve kategoriji nista predvideni kot kategoriji posameznega parametra, pomenita pa površinsko vsoto posamezne kategorije in njen delež od celote ozemlja sene izmed kategorij drugega parametra. Spodaj desno najdemo na mestu kombinacije delnih vsot obeh parametrov vrednosti za celotno proučevano zemljišče.

Vsaka kategorija je predstavljena s štirimi številčnimi vrednostmi. Prva pomeni absolutno velikost kategorije (ob prepletenosti obeh parametrov), druga delež od parametra s naslovom na levi strani, tretja delež od parametra s naslovom na desni, četrta pa delež kombinacije obeh kategorij od celote.

f/ Zadnji ustavek v računalniške obdelanih podatkih tvorijo izračuni korelacij med valorizacijskimi razredi in elementi valorizaciji ter grafični prikazi medsebojnih soodvisnosti, imenovani SCATTERGRAMI. Vendar je ta sklop izpisov še predmet valorizacije zemljišč.

TABELA ŠT. 29

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA PO KATASTRSKIH OBČINAH

ZEMLJIŠKA KATEGORIJA	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Kačja vas	2064685	328723	1735962	268	117	151	7704,0	2809,6	11496,4	7,787	3,090	10,935	15,921	84,079
Gorenja Planina	2553645	1305850	1247795	643	434	209	3971,5	3008,9	5970,3	9,632	12,275	7,860	51,137	48,863
Dolenja Planina	5519785	4799117	720668	1388	1059	329	3976,8	4531,7	2190,5	20,819	45,112	4,540	86,944	13,056
Grčarevec	805476	228412	577064	226	60	166	3564,1	3806,9	3476,3	3,038	2,147	3,635	28,357	71,643
Laze	9195933	3653510	5542423	2230	1046	1184	4123,7	3492,8	4681,1	34,913	34,343	34,913	39,730	60,270
Rakek	1756991	309191	1447800	764	81	683	2299,7	3817,2	2119,8	6,627	2,906	9,120	17,598	82,402
Unec	4616579	13377	4603202	2651	4	2647	1741,4	3344,3	1739,0	17,412	0,126	28,997	0,290	99,710
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 30

IZRABA TAL CELOTNEGA PROUČEVANEGA OZEMLJA NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA

ZEMLJIŠKA KATEGORIJA	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Njive	2173164	672294	1500870	1949	654	1295	1115,0	1028,0	1159,0	8,197	6,320	9,454	30,936	69,064
Travniki	12775720	8080445	4695275	3345	1447	1898	3819,3	5584,3	2473,8	48,186	75,957	29,577	63,248	36,752
Pašniki	696152	153538	542614	267	42	225	2607,3	3655,7	2411,6	2,626	1,443	3,418	22,055	77,945
Gozd	8211063	638811	7572252	1159	105	1054	7084,6	6083,9	784,3	30,970	6,005	47,699	7,780	92,220
Sadovnjaki	358644	140400	218244	344	152	192	1042,6	923,7	1136,7	1,353	1,320	1,375	39,147	60,853
Zazidano	252949	123292	129657	755	311	444	335,0	396,4	292,0	0,954	1,159	0,817	48,742	51,258
Ceste, poti	1282270	277382	1004888	306	72	234	490,4	3852,5	4294,4	4,836	2,607	6,330	21,632	78,368
Reke	563488	539629	23859	17	12	5	33146,4	44969,1	4771,8	2,626	5,073	0,150	95,766	4,234
Nerodovitno	199255	12389	187255	28	6	22	7130,1	2064,8	8511,6	0,753	0,116	1,180	6,206	93,794
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 31

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA PROIZVODNO VREDNOST TAL

BONITETNI RAZRED	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
0	2312009	952897	1359112	1143	402	741	2022,8	2370,4	1834,2	8,720	8,957	8,561	41,215	58,785
1	250914	53186	197728	189	79	110	1327,6	673,2	1797,5	0,946	0,500	1,246	21,197	78,803
2	5646257	603701	5042556	1252	280	972	4509,8	2156,1	5187,8	21,296	5,675	31,764	10,692	89,308
3	4867236	1552415	3314821	1764	577	1187	2759,2	2690,5	2792,6	18,358	14,593	20,881	31,895	68,105
4	6792900	4554302	2238598	2017	1013	1004	3367,8	4495,9	2229,7	25,621	42,811	14,101	67,045	32,955
5	3421909	1549465	1872444	1139	266	873	3004,3	5825,1	2144,8	12,906	14,565	11,795	45,281	54,719
6	2262334	756858	1505476	514	114	400	4401,4	6639,1	3763,7	8,533	7,115	9,483	33,455	66,545
7	911546	569106	342440	144	63	81	6330,2	9033,4	4227,7	3,438	5,350	2,157	62,433	37,567
8	47989	46250	1739	8	7	1	5998,6	6607,1	1739,0	0,181	0,435	0,011	96,376	3,624
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA KRAJ BIVANJA LASTNIKOV

KRAJ BIVANJA	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGO IJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OB D	DNO	OBOD
Grčarevec	859972	440546	419426	208	98	110	4134,5	4495,4	3813,0	3,244	4,141	2,42	51,228	48,772
Laze	3096858	1251119	1845739	1103	536	567	2807,7	2334,2	3255,3	11,680	11,680	11,027	40,400	59,600
Jakovica	2034584	958605	1075979	531	258	273	3831,6	3715,5	3941,3	7,674	9,011	6,078	47,116	52,884
Liplje	111404	75333	36071	32	19	13	3481,4	3964,9	2774,7	0,420	0,708	0,027	67,621	32,379
Planina	3315711	2281375	1034336	1415	950	465	2343,3	2401,4	2224,4	12,506	21,445	6,016	68,805	31,195
Unec	3274642	530437	2744205	1735	71	1664	1887,4	7470,9	1649,2	12,351	4,986	17,286	16,198	83,802
Ivanjeselo	1636655	570514	1066141	676	114	562	2421,1	5004,5	1897,0	6,173	5,363	6,716	34,859	65,141
Slivice	993751	176394	817357	501	15	486	1983,5	11759,6	1681,8	3,748	1,658	5,149	17,750	82,250
Rakek	463119	181158	281961	189	24	165	2450,4	7548,3	1708,9	1,747	1,703	1,776	39,117	60,883
Kraji v občinah Logatec, Postojna in Cerklje	387574	59141	328433	98	15	83	3954,8	3942,7	3957,0	1,462	0,556	2,069	15,259	84,741
SR Slovenija	556672	259009	297663	257	94	163	2166,0	2755,4	1826,2	2,100	2,435	1,875	46,528	53,472
SFRJ	159984	105592	54392	37	20	17	4323,9	5279,6	3199,5	0,603	0,993	0,343	66,002	33,998
Italija	12464	9123	3341	9	6	3	1384,9	1520,5	1113,7	0,047	0,086	0,021	73,195	26,805
Druge države Evrope	5644	1190	4454	6	3	3	940,7	396,7	1484,7	0,021	0,011	0,028	21,084	78,916
Prekomorske države	258359	137449	120910	98	16	82	2636,3	8590,6	1474,5	0,974	1,292	0,762	53,201	46,799
Družbeno	5397472	1707729	3689743	718	287	431	7517,4	5950,3	8560,9	20,358	16,053	23,243	31,639	68,361
Kmet.zadruga	2492562	1737484	755078	399	245	154	6247,0	7091,8	4903,1	9,401	16,333	4,756	69,707	30,293
Gozdno gosp.	1432410	145679	1286731	127	14	113	11278,8	10405,6	11387,0	5,403	1,369	8,105	10,170	89,830
Cerkveno	18211	5257	12945	27	12	15	674,5	438,1	863,6	0,069	0,049	0,082	28,867	71,133
Neugotovljivo	5046	5046	0	4	4	0	1261,5	1261,5	0	0,019	0,047	0	100,000	0
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 33

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA BIVALIŠČE LASTNIKOV

BIVALIŠČE V	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Tujini	277316	147762	129554	115	25	90	2411,4	5910,5	1439,5	1,046	1,389	0,816	53,283	46,717
Neugotovljivo	5046	5046	0	4	4	0	1261,5	1261,5	0	0,019	0,047	0	100,000	0
Sloveniji in Jugoslaviji	710515	364131	346384	290	113	177	2450,1	3222,4	1957,0	2,680	3,423	2,182	51,249	48,751
Kraj v občinah Logatec, Cerknica in Postojna	393180	59611	333569	101	16	85	3892,9	3725,7	3924,3	1,483	0,560	2,101	15,161	84,839
Sosednja kata- strska občina na Planinskem polju	2812947	1885004	927943	526	265	261	5347,8	7113,2	3555,3	10,610	17,719	5,845	67,012	32,988
Domača katastr- ska občina	12972905	4580477	8392428	5862	1820	4042	2213,2	2516,7	2076,4	48,930	43,057	52,866	35,312	64,688
Družbeno, goz- dno gospodarstvo kmetijska za- druga, cerkveno	9341185	3596149	5745036	1772	558	714	7343,7	6444,7	8048,3	35,232	33,804	36,189	38,498	61,502
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 34

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA ODDALJENOST PARCEL

PARCELE SO ODDALJENE	POVRŠINA /v m ² /			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČ. VELIKOST PARC.			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO - OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Lastniki žive drugje	1442044	575305	866739	528	151	377	2731,1	3810,0	2299,0	5,439	5,408	5,460	39,895	60,105
Neugotovljivo	92062	50207	41855	31	16	15	2969,7	3137,9	2790,3	0,347	0,472	0,264	54,536	45,464
Nad 5000 m /nad 1 uro/	669903	564399	105504	71	62	9	9435,3	9103,2	11722,7	2,527	5,305	0,665	84,251	15,749
3000 - 5000 m /30-60 min/	1282124	961399	320725	201	106	95	6378,7	9069,8	3376,1	4,836	9,037	2,020	74,985	25,015
2000 - 3000 m /20-30 min/	1179868	815712	364156	226	130	96	5220,7	6274,7	3793,3	4,450	7,668	2,294	69,136	30,864
1500 - 2000 m /15-20 min/	1256843	561380	695463	292	123	169	4304,3	4564,1	4115,2	4,740	5,277	4,381	44,666	55,334
1000 - 1500 m /10-15 min/	2906001	980919	1925082	760	259	501	3823,7	3787,3	3842,5	10,961	9,221	12,127	33,755	66,245
500 - 1000 m / 5-10 min/	4276763	1373103	2903660	1645	445	1200	2599,9	3085,6	2419,7	16,131	12,907	18,291	32,106	67,894
Do 500 m /do 5 min/	4058167	1159607	2898560	3143	951	2192	1291,2	1219,4	1322,3	15,306	10,900	18,259	28,575	71,425
Družbeno, kmetijska za- druga, gozdno gospodar- stvo, cerkveno	9349319	3596149	5753170	1273	558	715	7344,7	6444,7	8046,4	35,263	33,804	36,241	38,464	61,536
S K U P A J	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 35

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA POKLICNO STRUKTURO GOSPODINJSTEV, LASTNIKOV PARCEL

TIP GOSPODINJSTVA	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Lastniki žive drugje	1887555	764561	1122994	713	184	529	2647,3	4155,2	2122,9	7,119	7,187	7,074	40,505	59,495
Neugotovljivo	614710	299186	315524	314	132	182	1957,7	2266,6	1733,6	2,319	2,812	1,988	48,671	51,329
Nekmečko	4707926	1722456	2985470	2538	685	1853	1855,0	2514,5	1611,2	17,757	16,191	18,806	36,586	63,414
Polkmečko, pretežno kmeč- ko	502980	240959	262021	212	107	105	2372,5	2252,0	2495,4	1,897	2,265	1,651	47,906	52,094
Polkmečko, enakovredno	3200572	1247548	1953024	1149	359	790	2785,5	3475,1	2472,2	12,072	11,727	12,303	38,979	61,021
Polkmečko, pre- težno kmečko	1490827	710215	780612	468	188	280	3185,5	3777,7	2787,9	5,623	6,676	4,917	47,639	52,361
Kmečko	4767924	2057106	2710818	1506	588	918	3166,0	3498,5	2953,0	17,983	19,337	17,076	43,145	56,855
Družbeno, gozdno gospodarstvo, kmetijska za- druga, cerkveno	9340600	3596149	5744451	1270	558	712	7354,8	6444,7	8068,0	35,230	33,804	36,186	38,500	61,500
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 36

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA STAROSTNO STRUKTURO GOSPODINJSTEV, LASTNIKOV PARCEL

TIP GOSPODINJSTVA	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMRJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Lastniki žive drugje	1887412	764561	1122851	713	184	529	2647,1	4155,2	2122,6	7,119	7,187	7,073	40,508	59,492
Neugotovljivo	614710	299186	315524	314	132	182	1957,7	2266,6	1733,6	2,319	2,812	1,988	48,671	51,329
Staro	2497109	981734	1515375	1074	363	711	2325,1	2704,5	2131,3	9,418	9,228	9,546	39,315	60,685
Starajoče	2454859	922644	1532215	1100	270	830	2231,7	3417,2	1846,0	9,259	8,673	9,652	37,584	62,416
Generacijsko	4326615	1855885	2470730	1578	570	1008	2741,8	3255,9	2451,0	16,319	17,446	15,564	42,895	57,105
Zrelo	1469397	542166	927231	645	196	449	2278,1	2766,2	2065,1	5,542	5,096	5,841	36,897	63,103
Mlado	3920537	1675855	2244682	1474	528	946	2659,8	3174,0	2372,8	14,787	15,753	14,140	42,771	57,229
Družbeno, gozdno gospodarstvo, kmetijska zadruga, cerkveno	934255	3596149	5746306	1272	558	714	7344,7	6444,7	8048,0	35,237	33,804	36,197	38,493	61,507
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 37

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA POENCIALNO OGROŽENOST
GOSPODINJSTEV V PRIMERU OJEZERITVE

RAZRED	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Lastniki žive drugje	1385410	577384	808026	507	157	350	2732,6	3677,6	2308,6	5,225	5,427	5,090	41,676	58,324
Neugotovljivo	388158	231022	157136	187	117	70	2075,7	1974,5	2244,8	1,464	2,172	0,990	59,518	40,482
Uničen bivalni prostor	5550498	3300451	2250047	1842	1217	625	3013,3	2712,0	3600,1	20,935	31,025	14,174	59,462	40,538
Neprizadet bivalni prostor	9846032	2933174	6912858	4362	752	3610	2257,5	3900,5	1915,2	37,136	27,572	43,546	29,793	70,207
Družbeno, gozdno gospodarstvo, kmetijska za- druga, cerkveno	9342996	3596149	5746847	1772	558	714	7345,1	6444,7	8048,8	35,239	33,804	36,201	38,490	61,510
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,6	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

TABELA ŠT. 38

PROUČEVANO OZEMLJE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA GLEDE NA ŠTEVILO LASTNIKOV PARCEL

ŠTEVILO LASTNIKOV	POVRŠINA (v m ²)			ŠTEVILO PARCEL			POVPREČNA VELIKOST PARCELE			DELEŽ OD VSEH KATEGORIJ			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
Neugotovljivo	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
8 in več	15799	9013	6786	19	8	11	831,5	1126,6	616,9	0,060	0,085	0,043	57,048	42,952
6 - 7	58026	21884	36142	25	13	12	2321,0	1683,4	3011,8	0,219	0,206	0,228	37,714	62,286
4 - 5	543747	282532	261215	113	60	53	4811,9	4708,9	4928,6	2,051	2,656	1,645	51,960	48,040
3	231402	164316	67086	82	40	42	2822,0	4107,9	1597,3	0,873	1,545	0,423	71,009	28,991
2	1284412	608029	676383	615	204	411	2088,5	2980,5	1645,7	4,844	5,716	4,261	47,339	52,661
1	15040790	595257	9084533	6046	1918	4128	2487,7	3105,5	2200,7	56,730	55,226	57,226	39,601	60,399
Družbeno, gozdno gospo- darstvo, kme- tijska zadruga, cerkveno	9338918	3596149	5742769	1270	558	712	7353,5	6444,7	8065,7	35,224	33,804	36,175	38,507	61,493
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	8170	2801	5369	3245,2	3798,0	2956,8	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

Naš namen nikakor ni podrobno opisovati medsebojnih površinskih vrednosti in razmerij med posameznimi parametri. Zato so na voljo rezultati računalniške analize v obliki izpisov. Odločili pa smo se za kratek prikaz pglavitnih parametrov glede na morebitno poplavljenost z vidika absolutne velikosti posamezne kategorije, števila parcel določene kategorije, povprečne velikosti parcele, deleža kategorije od celote in razmerja določene kategorije glede na morebitno poplavljenost oz. nepoplavljenost. Sintetične rezultate smo prikazali v tabelah št. 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, in št. 38.

Drugi način predstavitve raziskovanj je grafičen in ga predstavljajo karte v prilegi. Gre za serije sedmih kart, od katerih zadnja po vsebini sodi v poglavje o valorizaciji. Karte so bile izrisane z barvniki na foto pomanjšave v merilu 1:5000, vendar jih zaradi onemogočenega razmnoževanja in velikih dimenzij (1,2 x 2 m) nismo mogli priložiti k raziskavi. Zato smo se odločili za nadaljne fot-o pomanjšave, s katere smo lahko brez problemov opremeili elaborat, posamezne kategorije določenih parametrov pa so še dokaj zadovoljive razločljive. Tako so karte v prilegi pomanjšane v merilo približno 1:32000. Tanka črtna linija, ki teče okrog in okrog dna planinskega polja pomeni nadmorske višine 480 m, če katere bi bile zemljišče zaradi ojezeritve izgubljeno.

Ker je kvaliteta reprodukcije zaradi velikih dimenzij delovnih kart slabša, prilagamo tudi diapositive, s katerimi je mogoče povečati karte v poljubno merilo, čeprav tudi kvaliteta diapositivev ni hkk najboljša, predvsem pri tistih kartah, kjer smo s barvniki bolj pritiskali na podlage. Zaradi fotografiranja z elektronske lučje je prišlo namreč do precej močnega odseva v zgornjem, desnem delu kart.

Ploškovno smo prikazali naslednje parametre:

- zemljiške kategorije po katastru
- benitete tal ali proizvodnovrednost tal
- krajevno poreklo lastnikov parcel
- poklicno strukturo gospodarstev, lastnikov parcel
- starostno strukturo gospodarstev, lastnikov parcel
- prizadetost bivalnega prostora gospodarstev, lastnikov parcel, ob morebitni ojezeritvi ter strukturo družbene lastnine.

Struktura proučevanega ozemlja glede na katastrske občine pokaže:

- prevladujoč delež treh katastrskih občin v celotni površini (K.O. Dolenja Planina, K.O. Laze in K.O. Unec)
- precej podobne povprečne velikosti parcel v vseh katastrskih občinah v dnu Planinskega polja
- precej večje parcele na obodu v katastrskih občinah Kašja vas in Gorenja Planina
- nadpovršna zastočenost katastrskih občin Gorenja Planina in predvsem Dolenja Planina v dnu Planinskega polja. Relativno je delež ostalih katastrskih občin v dnu pod povprečen, v K.O. Unec pa samo simboličen.

V dnu Planinskega polja se nadpovprečni deleži travnikov, pozidanega sveta in seveda voda, blizu povprečja je delež sadovnjakov in do neke mere njiv, ostalih kategorij pa je znatno manj. Absolutno močno prevladuje je na dnu Polja travniki, sledijo njive, gozdovi in reke, na obodu pa se v ospredju po pomenu gozdovi pred travniki, njivami in cestišči. Povprečne so največje parcele voda (reka Unec se deli le na nekaj parcel), sledi kategorije nerodovitno, gozdovi, cestišča, travniki, pašniki, njive, sadovnjaki in pozidane površine.

Proizvodna vrednost tal ali boniteta je se vedno ocenjevala s subjektivnimi merili, zato je absolutno ne moremo primerjati s razmerami v drugih slovenskih pokrajinah, povsem primerljiva pa je v predelu Planinskega polja, kjer se ocenjevalci imeli iste pogoje pri delu. V dnu Planinskega polja se nadpovprečno zastopane predvsem slabše kategorije osmega, sedmega, petega in četrtega razreda, pa tudi šesti razred je bližju povprečja, iz česar lahko sklepamo, da je proizvodna vrednost tal nižja kot v okolici. Absolutno je v dnu največ četrte kategorije, sledijo tretji razred, peti in šesti razred, na obodu pa je največ druge kategorije, kateri sledijo tretji razred, četrty razred in peti razred. Zanimivo je, da se skladno z zmanjševanjem bonitete tal v dnu Planinskega polja dokaj pravilno povečuje povprečna velikost parcele, kar pa ne velja za obod. Omenjena pravilnost je posledica drobnejše parcelacije blizu oboda in na samem spodnjem delu oboda, ker so ugodnejši pogoji za kmetovanje.

Če si pogledamo strukturo glede na kraj bivanja lastnikov, lahko opazimo, da največji delež od celotne površine odpade na družbeno posest, sledi posest lastnikov iz Planine, Unca in Las, pa kmetijskih zadrug Cerknica, Logatec in Pestojna, precejšen je tudi delež lastnikov iz Jakovice. Crkvena posest je zastopana le simbolično, precej pa je zemlje v lasti posameznikov iz različnih predelov Slovenije, Jugoslavije, skoraj cel odstotek zemlje pa imajo celo lastniki iz prekomorskih držav. Nadpovprečni deleži v dnu Polja so bili zabeleženi pri lastniki iz naslednjih naselij: Grčarevec, Lase, Jakovica, Liplje, Planina, SR Slovenija, SFRJ, Italija, Prekomorske države in kmetijska zadruga. Na sploh je značilno, da je v dnu v strukturi družbene posesti nadpovprečno zastopana kmetijska zadruga, na obodu in v okolici pa gospodarstvo in različna družbena posest v lasti občine ali republike.

V domači katastrski občini je skoraj polovica zemlje v lasti lastnikov domačinov, desetina zemlje je v lasti posestnikov iz sosednjih katastrskih občin na območju Planinskega polja. 1,5 % zemljišča je v lasti posameznikov iz občin Logatec, Cerknica in Pestejna, 2,7 % zemlje imajo lastniki iz različnih krajev Slovenije in Jugoslavije, dober odstotek pa lastniki iz tujine. Dobre tretjina zemlje je pedrošbljena, nekaj manj v dnu kot v okolici (33,8 % proti 36,2 %). Največne povprečne parcele so pri kategorijah družbeno in sosednja katastrska občina, ker se na oddaljenih parcelah splača kmetovanje le na večjih površinah.

Največ zemlje je v oddaljenosti do 1 km od bivališča lastnikov, precej je je tudi v naslednji kategoriji - 1500 m, v ostalih pa znatno manj (dobrih 4 % v vsaki). Očitni sta dve ugotovitvi: v dnu Planinskega polja se nadpovprečno veliki deleži zemljišča zvišujejo z oddaljevanjem parcel, prav tako pa se z oddaljevanjem parcel povečuje v dnu povprečna velikost parcele, kar pa ne velja v celoti za obod.

Kmečka gospodinjstva imajo med vsemi lastniki z območja Planinskega polja največ zemlje, vendar le malenkostno zaostajajo nekmečka gospodinjstva. Prva imajo malce več zemlje v dnu polja, druge pa na oboju. Nekaj manjši delež zemlje je v rokah mešanih (enakovrednih) gospodinjstev, precej manjši pa v rokah mešanih, pretežno kmečkih in še posebno mešanih, pretežno nekmečkih enot. Vendar je relativno delež mešanih, pretežno kmečkih gospodinjstev zaradi majhne populacije le-teh, precej velik. Deleži v dnu so pod povprečni pri mešanih, enakovrednih in pri nekmečkih gospodinjstvih. Očitna je zakonitost povečevanja povprečne velikosti parcele z naraščanjem vloge kmečkega elementa v družini, čeprav razlike niso velike.

Manjše so razlike v deležih glede na starostno strukturo gospodinjstev. Največ zemlje je sicer v rokah obeh perspektivnih grup, to je generacijskih in mladih gospodinjstev (skupaj 31, %), precej pa je imajo tudi starejša in stara gospodinjstva (18,6 %), le dobrih 5,5 % pa je ima zrela grupa. Zakenitosti v velikosti parcel niso posebno razvidne, rahlo nadpovprečen delež v dnu pa smo zabeležili pri generacijskih in mladih družinah, Ostale tri grupe so rahlo pod povprečjem.

31 % zemlje v dnu Planinskega polja je v rokah gospodinjstev, ki bi se morala v primeru ojeseritve preseliti, velik delež (27,6 %) pa je tudi zemlje, ki bi bila odtujena neprizadetim gospodinjstvom, ki bi s tem v veliki meri izgubila eksistenčno osnovo. Na drugi strani je na obodu in v okolici Planinskega polja 14,2 % zemlje v lasti potencialno ogoženih družin, 43,5 % pa je takšne, ki bi jo neogrožena gospodinjstva lahko še v naprej nemoteno obdelovala. Zemlje potencialno ogroženih gospodinjstev bi lahko le ta še naprej obdelovala, če bi se preselila v neposredno bližino (a bi izgubila eksistenčno bazo s poplavljenim zemljiščem v dnu Polja), lahko bi se razdelila med neogrožene enote, ki bi tudi bile ob zemlje v dnu Polja, najverjetneje pa bi le ta zaradi prevelike rasparceliranosti in pomanjkanja in ostarevanja kmečke delovne sile ostala predmet opuščanja.

Več kot polovica zemlje je v lasti enega samega lastnika, skoraj 5 % je v lasti dveh, 2 % pa celo v lasti 4-5 lastnikov. Zanimivo je, da so nadpovprečno veliki deleži v dnu Planinskega polja pri kategorijah z dneva, štirimi do petimi, več kot osmimi in predvsem s tremi lastniki.

6. VALORIZACIJA ZEMLJIŠČA V DNU PLANINSKEGA POLJA IN V NEPOSREDNI OKOLICI

Namen proučevanja je usmerjen k sintezi, le to pa lahko dosežemo s valorizacijo, ovrednotenjem dosedanjega razglabljanja o zemljišču. Prav je, da različne parametre ustrezno ovrednotimo in na osnovi njihovih medsebojnih razmerij pridemo do nove kvalitete - kompleksne valorizacije zemljišča. S končnim vrednotenjem lahko relativno primerjamo, kakšna škoda bi nastala s poplavitvijo Planinskega polja glede na vrednost zemljišča v okolici.

Zato smo metodologije vrednotenja skrbno pripravljali. Ne moremo trditi, da je popolna oz. da se je nebi dale izboljšati, predvsem morda zato, ker smo velik pomen pripisali družbeni lastnini, obenem pa se zaradi večkratnih navajanj posameznih kategorij v teži končne vrednosti morda preveč izrazite kaže funkcija določeni negativnih ali pozitivnih parametrov.

Za vrednotenje smo izbrali devet parametrov, katerih kategorije in njihove točkovne vrednosti smo prikazali v tabeli št. 39: zemljiške kategorije, relativno velikost parcele, parcele glede na bivališče lastnikov, oddaljenost parcel od bivališča lastnikov, starostne strukture gospodinjstev - lastnikov parcel, poklicne strukture gospodinjstev, - lastnikov parcel, parcele glede na prizadetost lastnikov ob morebitni ojeseritvi, število lastnikov na parcele in bonitete parcele.

Naj na kratke opredelimo način, razmerje in smisel točkovanja vsakega parametra posebej:

- 1/ Med zemljiškimi kategorijami ima najvišjo vrednost pozidan svet, sledijo pa ceste in peti. Sadovnjak smo postavili za njive, ker se na območju Planinskega polja manj kvalitetne

TABELA ŠT. 39

ELEMENTI IN VREDNOST ELEMENTOV VALORIZACIJE ZEMLJIŠČA NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA

točke spremenljivke	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Zemljiška kategorija	nerodovitno	reke	pašnik	gozd	travnik	sadovnjak	njiva	ceste poti	zazidano	
2. Relativna velikost parcele	1 - 50 m ²	51m ² -1a	1,01-5a	5,01-10 a	10,01-20a	20,01-50a	50,01 a- 1 ha	1,001 - 5 ha	nad 5 ha	
3. Parcele glede na bivališče lastnikov	tujina	neugotovljivo	SRS in SFRJ	kraj v občinah Log. Cer. in Post.	sosednja K.O. na planinskem polju	domača k.o.	druž., gozd. gosp., kmetij. zadr., cerkvena.			
4. Oddaljenost parcel od bivališča lastnikov	lastniki živijo drugje	neugotovljivo	nad 5000 m nad 1 uro	3000-5000 m 30 - 60 minut	2000-3000 m 20-30 minut	1500-2000m 15-20 min	1000-1500 m 10-15 min.	500-1000m do 500m 5 -10 min.	500m do 5 min.	druž. KZ, Cerkveno
5. Starostna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel	lastniki živijo drugje	neugotovljivo	nad 60 let	20-60 in nad 60 let	0-19, 20-60 in nad 60 let	20-60	0 - 19 in 20 -60 let	Druž., GG, KZ, Cerkveno		
6. Poklicna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel	lastniki živijo drugje	neugotovljivo	nekmečko	mešano (pretežno nekmečko)	mešano enakovredno	mešano (pretežno kmečko)	kmečko	Druž., GG, KZ, Cerkveno		
7. Parcele glede na prizadetost lastnikov morebitni ojezeritvi	lastniki živijo drugje	neugotovljivo	ogrožena gospodinjstva	neogrožena gospodinjstva	Druž., GG, KZ, Cerkveno					
8. Število lastnikov na parcelo	neugotovljivo	8 in več	6-7	4-5	3	2	1	Druž., GG, KZ, Cerkveno		
9. Boniteta parcele (razred)	8	7	6	5	4	3	2	1	0	

vrste sadnega drevja s slabše donosnostjo. Pačnik je za gozdom zaradi kakovostnim iglastih gozdom na območju Metranjake. Točkovanje naj bi odrazilo donosnost določene kategorije od najboljše do najslabše.

2/ Možnost moderne obdelave in uporabe najrazličnejših elementov strojnega parka se veča s velikostjo posamezne parcele.

3/ Zemlja je najpomembnejša v ekonomiji gospodinjstev, če so se nahaja blizu domačije. Za posameznike v tujini je kmetstvu predmet špekulacije, prav tako ne more imeti nobene življenjske vloge v ekonomiki lastnikov izven občin Logatec, Cerkljica ter Postojna. Najvišje smo ocenili družbene posest, kjer menimo da je kmetovanje na zemljišču ex. koriščenje prostora v družbeni lasti najbolj intenzivno. Za kategorije neugotovljive menimo, da izraba tal ne more biti življenjske pomembna, če je zemlja v lasti nekoga, za katerega ne moremo ugotoviti dejanskega obstoja, to pa pomeni, da je zemljišče na takšen ali drugačen način podvrženo špekulacijam.

4/ Intenzivnost in ekonomičnost obdelave se praviloma zmanjšuje s oddaljevanjem zemljišča od bivalnega okolja.

5/ Perspektivno gledano ima največje vloge zemljišče v lasti mlajše grupe prebivalstva, s naraščanjem starosti pa se najprej prerespektivna in nato tudi dejanska vloga zmanjšujeta.

6/ Vloga zemljišča v ekonomiji gospodinjstva se s naraščanjem stopnje kmečkega elementa povečuje.

7/ Večja škoda zaradi izgube zemlje bi bila perspektivno gledano pri neogreženih gospodinjstvih.

8/ Manj ko je lastnikov na ene parcele, več je možnosti za dejansko optimalno izrabo. Pretirana delitev med več lastnikov

lahke spreži spore okrog obdelovanja in zemljišče obstaja neobdelano oz. ekstenzivno obdelano.

9/ Nižji bonitetni razred pomeni večje proizvodno vrednost tal in obratno.

Točke posameznih kategorij vseh devetih parametrov smo sešteli in prišli do točkovne vsote, ki smo jo vzeli kot valorizacijsko bazo. Število točk samo po sebi za členitev ni bilo dovolj uporabno, ker bi bile preveč kategorij, ki se med sabo nebi dovolj ločevale. Vsote točk se se narešč gibale vse od vrednosti 23-75.

Zato smo se odločili za združevanje točkovnih vrednosti v valorizacijske razrede. V posamezni razred smo združevali po pet srednjih točkovnih vsot in na ta način smo prišli do trinajstih valorizacijskih razredov:

do 15 točk	1. razred	01
16 - 20 točk	2. razred	02
21 - 25 točk	3. razred	03
26 - 30 točk	4. razred	04
31 - 35 točk	5. razred	05
36 - 40 točk	6. razred	06
41 - 45 točk	7. razred	07
46 - 50 točk	8. razred	08
51 - 55 točk	9. razred	09
56 - 60 točk	10. razred	10
61 - 65 točk	11. razred	11
66 - 70 točk	12. razred	12
nad 70 točk	13. razred	13

Opozoriti je potrebno, da se prva dva valorizacijska razreda ne pojavljata in sta zgolj hipotetične narave.

Skušali smo ugotoviti tudi teže posameznega parametra na končne valorizacijske vrednost, bodisi na točkovno vsoto bodisi na valorizacijski razred. V ta namen smo s pomočjo računalnika izračunali korelacije med vsami devetimi parametri in obema načinoma valorizacije. Korelacije med točkovnimi vsotami in parametri so bolj občutljive, vendar se razmerja med vrednostmi korelevij, izračunanih po obeh metodah, ne spreminjajo. Korelacije smo prikazali tudi v tabelah št. 40 in št. 41.

Pri izračunavanju korelacije je računalnik v take imenovanem scattergramu tudi grafično pokazal medsebojne razmerje med posameznimi parametri in valorizacijskima vrednostima. Številke znotraj grafikona predstavljajo absolutno število pojavljanj v prepletенosti kategorije parametra in valorizacijske vrednosti, zvezdice pa premere, ko je več kot deset ali pa le ena sama enota.

Visoke in relativno podobne korelacije med končne valorizacije ter bivališčem lastnikov, oddaljenostjo parcel, starostno strukturo, peklično strukturo, in potencialno ogroženostjo gospodinjstev so posledica istovratnega ocenjevanja vseh omenjenih parametrov. Na eni strani sta povsod skrajno nizko ocenjeni kategoriji "tujina" oz. "neživi na območju Planinskega polja" ter "neugotovljive", povsod pa smo na drugi strani dali največ točk zemljišču v družbeni lasti in ga s tem umetno prevrednotili. Vendar razlike med posameznimi vrednostmi korelacij kažejo na največje teže parametra "bivališče lastnikov", sledo "oddaljenost parcel", "starostna struktura", "peklična struktura" ter "potencialna ogroženost". Čeprav veljajo delno podobne značilnosti ocenjevanja tudi za parameter "število lastnikov parcele" pa je Pearsenov koeficient znatno nižji, deloma tudi zato, ker sta odpadli kategoriji "neugotovljive" in "lastnik živi drugje".

TABELA ŠT. 40

PEARSONOV KOEFICIENT KORELACIJE MED VALORIZACIJSKIMI
RAZREDI IN ELEMENTI VALORIZACIJE

ELEMENTI VALORIZACIJE	PEARSONOV KOEFICIENT
Zemljiška kategorija	0,26045
Relativna velikost parcele	0,09945
Parcele glede na bivališče lastnikov	0,81315
Oddaljenost parcel od bivališča lastnikov	0,80232
Starostna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel	0,79668
Poklicna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel	0,77292
Parcele glede na prizadetost lastnikov ob morebitni ojezeritvi	0,76633
Število lastnikov na parcele	0,50652
Beniteta parcele (razred)	0,31609

TABELA ŠT. 41

PEARSONOV KOFICIENT KORELACIJE MED VALORIZACIJSKIMI
TOČKAMI IN ELEMENTI VALORIZACIJE

ELEMENTI VALORIZACIJE	PEARSONOV KOFICIENT
Zemljiška kategorija	0,26034
Relativna velikost parcel	0,10429
Parcele glede na bivališče lastnikov	0,82600
Oddaljenost parcel od bivališča lastnikov	0,81507
Starostna struktura gospodinjestev, lastnikov parcel	0,81029
Poklicna struktura gospodinjestev, lastnikov parcel	0,78352
Parcele glede na prizadetost lastnikov ob sosednjih objektih	0,77736
Število lastnikov na parcele	0,51504
Konkretizacija parcele (razred)	0,31774

Povsem neodvisno od navedenega načina ocenjevanja in kategorij lastništva zemljišča, je vrednotenje ostalih treh parametrov, sate se zaradi enkratnega pojavljanja korelacije ustrezno nižje, vendar so v vseh primerih pozitivne. Relativno največje teže kaže proizvedna vrednost tal, močan je tudi vpliv zemljiške kategorije, medtem ko je vloga relativne velikosti parcel precej nižja.

Grafično je vrednotenje zemljišča predstavljeno na karti št. 7 v dodatku. Smatramo lahko, da rdeči toni v legendi predstavljajo svet, ki ga je škoda, oranžno rumeni toni svet, ki ga je zelo škoda, zeleni toni svet, ki ga ni škoda in modri toni svet, ki ga spleh ni škoda.

Kot je razvidno na karti prevladujejo rdeči toni, medtem ko je v osrednjem delu skrajnega dna Planinskega polja precej zelenih in modrih površin. Njivski svet na obodu je višje ocenjen kot travni svet na dnu Polje, izrazite pa izstopajo površine v družbeni lasti, bodisi da gre za zemljišča kmetijskih združenj, gospodarskih združenj ali občinskih uprav.

Računalniške obdelani rezultati valorizacije so predstavljeni v tabeli št. 42. Na celotnem preučevanem območju so deleži najbolj zastopani trije valorizacijski razredi (vsi z nad 20 %): osmi, deveti in enajsti razred. Nad 5 % celotna površina odpade samo še na 12 in 7 razred, vsi ostali razredi pa imajo nekaj nad 2 % ali manj. Razmerja se zaradi prevlade omejenih treh razredov bistveno ne spreminjajo, niti glede na lego v dnu oz. v okolici planinskega polja.

Vloge posameznega valorizacijskega razreda lahko ugotovimo s primerjenjem njegovega deleža v dnu oz. v okolici s splošnim razmerjem v deležu med dnom in okolico. Če je delež razreda višji, je njegova vloga nadpovprečna in obratno. V dnu Planinskega polja smo na ta način ugotovili nadpovprečno zastopanost enajstega,

TABELA št. 42

VALORIZACIJA PROUČEVANEGA OZEMLJA NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA

VALORIZACIJSKI RAZRED	POVRŠINA (v m ²)			DELEŽ OD CELOTE			RAZMERJE DNO-OBOD	
	SKUPAJ	DNO	OBOD	SKUPAJ	DNO	OBOD	DNO	OBOD
1	0	0	0	-	-	-	-	-
2	0	0	0	-	-	-	-	-
3	107229	70609	36620	0,404	0,664	0,231	65,849	34,151
4	514475	235313	279162	1,940	2,212	1,759	45,738	54,262
5	792793	293577	499216	2,990	2,760	3,145	37,031	62,969
6	586995	278989	308006	2,214	2,623	1,940	47,528	52,472
7	1364901	834714	530187	5,148	7,846	3,340	61,156	38,844
8	6319880	2784878	3535002	23,837	26,178	22,268	44,065	55,935
9	6753906	2301885	4452021	25,474	21,638	28,044	34,082	65,918
10	1062188	380028	682160	4,006	3,572	4,297	35,778	64,222
11	6047049	2745646	3301403	22,808	25,809	20,796	45,405	54,595
12	2112532	566966	1545566	7,968	5,330	9,736	26,838	73,162
13	851146	145575	705571	3,210	1,368	4,445	17,103	82,897
SKUPAJ	26513094	10638180	15874914	100,000	100,000	100,000	40,124	59,876

osmega, sedmega, šestega, četrtega in tretjega valorizacijskega razreda, v okolici pa so nadpovprečno zastopani preostali razredi.

Že iz omenjenih razmerij je razvidno, da v dnu prevladujejo slabše kategorije. Da bi dobili dejansko razmerje o relativni vrednosti zemljišča v dnu Planinskega polja in v okolici, smo se odločili za izračunavanje ponderirane aritmetične sredine valorizacijskih razredov v obeh komparativnih območjih in za celoto.

Rezultat je potrdil naša pričakovanja. Povprečna valorizacijska vrednost za zemljišče, predvideno za poplavitve, je s stopnjo 9,01 nižja od vrednosti zemljišča v okolici - 9,35. Razlika ni bistvena, je pa očitna. Povprečje za celotno poučevano ozemlje je 9,21.

7. PREDLOG ZA NAZREŠITEV SOCIALNO-EKONOMSKIH IN NASELITVENIH
PROBLEMŌV, NASTALIH ZARADI PREDVIDENE OJEZERITVE PLANINSKEGA
POLJA

Za prostorsko in drušbno ekonomsko ureditev področja, na katerem bi se izvršila ojezeritev ter njegove ošje okolice, bi bila potrebna posebna študija planskega značaja. V obeh fazah elaborata se zbrani številni temeljni podatki, ki bi jih lahko s pridom uporabili za izdelavo podrobnega načrta. Naša trenutne prizadevanja niso segla tako daleč, lahko pa opozorimo na osnovne probleme in možnosti, ki bi se odprli ob morebitni izgradnji akumulacije.

Najprej si ogledajmo sintetične tabele o zaposlenosti posameznikov po panogah dejavnosti in o pripadnosti enemu izmed petih poklicnih tipov gospodinjstev glede na potencialno omejenost in starostno strukturo posameznikov. (tabele št. 43-št. 46). Leva številka v vsakem razredu pomeni absolutno število oseb. Zgorajna, desna delež od oseb istega spola v določeni poklicni kategoriji, srednja desna delež od skupnega števila v določeni starostni grupi in spodnja desna razmerje med moškimi in ženskami v spletu določene starostne in poklicne kategorije. Kjer sta samo dve vrednosti deležev je odpadla tretja postavka.

V pripravah na naloge smo dejali, da bi lahke poklicno prequalificirali kmečke prebivalstvo, stare do 60 let, starejših pa ne, zato bi morali le-ti dobiti možnost še nadalje obdelovati zemljo, ker pa bi bile spriče obstoječih socialneposestnih razmer izredno težko zagotoviti. Druge možnost predstavlja ustrezna subvencija. Tabela št. 43 kaže, da bi bile od 97 potencialno prizadetih ljudi, ki se ukvarjajo s kmetovanjem, mogoče prekvalificirati samo osem oseb. Pomembno je tudi

TABELA ST. 43

ZAPOSLENOST POSAMEZNIKOV IZ POTENCIALNO OGROŽENIH GOSPODINJSTEV PO PANOGI DEJAVNOSTI

STAROST	KMETJE			NEKMETJE			skupaj kmetje in nekmetje									
	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ				
0 - 19	3/	/	/	4	2,7	100,0	8	5,6	100,0	12	4,1	2,3	8	3,7	12	3,1
						33,3			66,7							
20 - 39	13	11,5	5	7,0	8,2	47,6	50	34,7	90,9	121	41,3	42,3	55	25,6	129	33,1
		4,1		9,1		95,9			90,9							
		37,5		62,5	6,2	58,7		41,3			93,8	57,4		42,6		
40 - 59	10	38,5	31	43,7	42,3	30,9	32	22,2	50,8	78	26,6	32,0	63	29,3	119	30,5
		17,9		49,2	41	82,1			50,8							
		24,4		75,6	34,5	59,0		41,0			65,5	47,1		52,9		
60 in več	13	50,0	35	49,3	49,5	18,8	54	37,5	60,7	82	28,0	23,4	41	41,4	130	33,3
		31,7		39,3	48	68,3			60,7							
		27,1		72,9	36,9	34,1		65,9			63,1	31,5		68,5		
SKUPAJ	26	14,9	71	33,0	97	24,9	149	85,1	144	293	75,1	175	44,9	215	390	100,0

ZAPOSLENOST POSAMEZNIKOV IZ NEGROŽENIH GOSPODINJSTEV PO PANOGI DEJAVNOSTI

STAROSTI	KMETJE			NEKMETJE			SKUPAJ KMETJE IN NEKMETJE											
	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ									
15 - 19	/A	/	/	8	2,4 1000,0 61,5	5	1,8 100,0 38,5	13	2,1 100,0	8	2,1 61,5	5	1,2 38,5	13	1,6			
20 - 39	5	9,1 3,1 23,8	16	11,4 14,7 76,2	21	10,8 7,8	154	46,1 96,9 62,3	93	32,6 85,3 37,7	247	39,9 159	40,9 109	25,6 40,7	268	32,9		
40 - 59	29	52,7 25,0 30,2	67	47,9 45,3 69,8	96	49,2 36,4	87	26,0 75,0 51,8	81	28,4 54,7 48,2	168	27,1 116	29,8 148	34,8 56,1	264	32,4		
60 in več	21	38,2 19,8 26,9	57	40,7 35,0 73,1	78	40,0 29,0	85	25,5 80,2 44,5	106	37,2 65,0 55,0	191	30,9 106	27,2 163	38,4 60,6	269	33,1		
SKUPAJ	55	14,1	140	32,9	195	24,0	334	85,9	285	67,1	619	76,0	389	47,8	425	52,2	814	100,0

TABELA ŠT. 45

PRIPADNOST TIPU GOSPODINJSTVA V POTENCIALNO OGROŽENIH GOSPODINJSTVIH

STAROST		MOŠKI			ŽENSKE			SKUPAJ			MOŠKI			ŽENSKE			SKUPAJ									
0 - 19	6	30,0	11,1	21,1	39,1	36,8	38,1	29,4	27,6	28,6	36,1	31,4	33,8	34,0	25,9	29,5	33,8	26,6								
		6,8	2,6	8	10,1	9,2	16	10	11,2	8	10,5	18	13	14,6	11	14,5	89	78	165	30,0						
		75,0	25,0	4,8	56,3	43,7	9,7	10	55,6	44,4	10,9	45,8	14,6	51	57,3	48	63,2	99	60,0	53,9	46,1					
20 - 39	1	5,0	11,1	7,8	26,1	10,5	19,0	26,5	24,1	25,4	27,8	14,3	21,1	32,0	23,8	27,5	28,1	21,0								
		1,3	3,3	3	8,1	3,3	8	9	12,2	7	11,7	16	10	13,5	5	8,3	74	60	134	24,4						
		33,3	66,7	2,2	75,0	25,0	6,0	9	56,3	43,7	66,7	33,3	11,2	48	64,9	44	73,4	92	68,7	55,2	44,8					
40 - 59	4	20,0	22,2	21,1	26,1	31,6	28,6	20,6	31,0	25,4	25,0	31,4	28,2	21,3	18,4	19,7	22,1	22,4								
		6,9	6,2	8	10,3	9,4	12	7	12,1	9	14,1	16	9	15,5	11	17,2	58	64	122	22,2						
		50,0	50,0	6,6	50,0	50,0	9,8	7	43,7	56,3	13,1	45,0	16,4	32	55,2	34	53,1	66	54,1	47,5	52,5					
60 in več		45,0	55,6	50,0	23	8,7	21,1	14,3	23,5	17,3	20,6	11,1	16,9	12,7	31,9	23,3	16,0	30,0								
		21,4	11,6	19	4,8	4,7	6	8	19,1	5	5,8	13	4	9,5	8	9,3	42	86	128	23,3						
		47,4	52,6	14,8	33,3	66,7	4,7	8	61,5	38,5	10,2	33,3	9,4	19	45,2	59	68,6	78	60,9	32,8	67,2					
SKUPAJ	20	7,6	18	6,3	38	6,9	8,8	19	6,6	42	7,7	34	12,9	29	10,2	63	11,5	36	13,7	35	12,2					
													71	12,9	150	57,0	185	64,7	335	61,0	263	47,9	286	52,1	549	100,0

PRIPADNOST TIPU GOSPODINJSTVA V NEOGROŽENIH GOSPODINJSTVIH

TABELA ŠT. 46

STAROST	kmečko			mešano - pretežno kmečko			mešano - enakovredno			mešano - pretežno nekmečko			nekmečko	skupaj vse kategorije																						
	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ	ŽENSKE	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ																
0-19		34,3	28,6	31,2	15,0	42,0	20,3	25,8	30,0	27,9	14,3	15,8	14,9	30,0		23,2	26,5	27,6	25,0																	
	12	7,9	12	8,5	24		3	2,0	9	6,3	12		25	16,6	30	21,1	55		7	4,6	6	4,2	13	104	68,9	85	59,9	189	151	142	293	26,3				
		50,0	50,0	8,2	25,0	75,0	4,1	45,5	54,5	18,8	53,8	46,2	4,4	55,0		45,0	64,5	51,5	48,5																	
20-39		8,6	11,9	10,4	45,0	19,0	31,7	30,9	18,0	24,4	46,9	23,7	36,8	31,7		21,5	26,5	31,9	20,2																	
	3	1,7	5	4,3	8		9	5,1	4	3,5	13		80	17,2	18	15,7	48		23	13,1	9	7,8	32	110	62,9	79	68,7	189	175	115	290	26,0				
		37,5	62,5	2,7	69,2	30,8	4,5	62,5	37,5	16,6	71,9	28,1	11,0	58,2		41,8	65,2	60,3	39,7																	
40-59		42,8	30,9	36,4	10,0	33,3	21,9	24,7	35,0	29,9	22,5	44,7	32,2	19,0		19,7	19,7	21,5	25,9																	
	15	12,7	13	8,8	28		2	1,7	7	4,8	9		24	20,3	35	23,8	59		11	9,3	17	11,6	28	66	56,0	75	51,0	141	118	147	265	23,7				
		53,0	46,4	10,6	22,2	78,8	3,4	40,7	59,3	22,2	39,3	60,7	10,6	46,8		53,2	53,2	44,5	55,5																	
60 in več		14,3	28,6	22,0	30,0	4,8	17,1	18,6	17,0	17,8	16,3	15,8	16,1	19,3		34,9	27,3	19,0	28,9																	
	5	4,8	12	7,3	17		6	5,8	1	0,6	7	2,6	18	17,3	17	10,4	35		8	7,7	6	3,7	14	5,2	67	64,4	128	78,0	195	104	164	268	24,0			
		29,4	70,6	6,3	85,7	14,3			51,4	48,6	13,1	57,1	42,9	34,4		65,6	72,8	38,8	61,2																	
SKUPAJ	35	6,4	42	7,4	77	6,9	20	3,7	21	3,7	41	3,7	97	17,7	100	17,6	197	17,6	649	8,9	38	6,7	87	7,8	347	63,3	367	64,6	714	64,0	548	49,1	568	50,9	1116	100,0

dejstvo, da je večina v kmetijstvu zaposlenih žensk, ki se težje prilagajajo novo nastalim situacijam. Tudi neogrožena kmečka grupa bi bila peklicno v nevarnosti, saj bi izgubila eksistenčno osnovo. Razmerje med moške in ženske populacije je skorej identično kot pri potencialno ogroženi populaciji, čeprav je absolutna slednja enkrat manjša. Nekoliko ugodnejša je starostna struktura, tako da bi bile mogoče prekvalificirati 21 od teh, večino žensk.

V obeh komparativnih grupah močno prevladujejo nekmetje (75,1% pri potencialno ogroženih in 76,0 % pri neogroženi populaciji), kar je na prvi pogled ugodno, saj bi bile za prebivalce, ki bi se morale preseliti, potrebne najti zadovoljivo število in ustrezen spekter delovnih mest. V ogroženi grupi je samo 36,1 % do 40 let starega zaposlednega nekmečkega prebivalstva, preostanek pa tvorijo starejši od 40 let, ki bi se spremembam težje prilagodili.

V potencialno ogroženi populaciji je 54 % posameznikov starih do 40 let, od tega 23 % tvorijo ljudje, ki spadajo k čistim kmečkim, pretežno kmečkim in mešanim - enakovrednim grupam gospodinjstev. Rešitev zanje bi bilo mogoče najti v poklicni preokupaciji. V omenjene tri agrarne in pol agrarne tipe gospodinjstev spada tudi 28,8 % starejše populacije, zanje pa je ustrezno rešitev izredno težko najti. Med starimi osebami prevladujejo ženske.

V primeru ojezeritve bi bile potrebne priskrbeti za približno 550 oseb nove domovališče. Del novih zgradb bi lahko postavili nad današnjo planino v Kačji vasi, del pri Uncu in Ivanjem selu, del med Grčaravcem in Kalcemi in del v višjih predelih Las. Pri postavljanju novogradenj bi se lahko zgledovali pri odpravljanju posledic potresov v Posočju v letu 1976. Montažni objekti bi bili zgrajeni hitro in dokaj poceni, tistim pa, ki z bivanjem v njih nebi bili zadovoljni, bi se morala omogočiti individualna gradnja.

Zaradi nenevajanosti skupnega bivanja blokovna gradnja ne prihaja v poštev, še manj pa gradnja skupnih domov za ostarele. Za vse nove nastala naselja bi bile potrebno urediti vse spremljajočo infrastrukturo, (kanalizacija, tekoča voda, priključki na ceste, telefonske omrežje, trgovine, šole, vrtci, zdravstvene ambulante, možnost kulturnega in športnega življenja), tako da jih nove nastala situacija ne bi premočno udarila.

Poskrbeti bi bile potrebno za zaposlitev, morda razviti dejavnosti na osnovi naravnega vira Notranjske pokrajine - lesnega bogastva. Zavedati se je potrebno, da se za območje Planinskega polja za vselej minili časi prosperitete na račun tranzitnega prometa, kajti izgradnja ceste je skoraj v celoti odvzela pokrajini funkcijo v terciarnih dejavnostih. Na razvoj turizma ob nekvaliteti nove nastalega Planinskega jezera ne velja računati. Za bazično dejavnost primarnega sektorja bi se še take skromni pogoji z ojezeritvijo še nadalje poslabšali in je težko računati, da bi se ukvarjala z modernim kmetovanjem več kot peščica gospodinjstev. Stremeti bi bilo potrebno za arondacije zemljišča in za dajanje zemlje tistim, ki jo dejansko obdelujejo. Kvartarne dejavnosti niso same nebi namen, torej catane v večji meri usmeritev v sekundarni sektor.

Na noben način pa nove nastale jezere ne bi smele pomežiti prometne ovire. Prometnice bi bile potrebno tako povezati, da bi omogočile funkcionalno pretakanje potnikov in blaga. Predvsem zato, ker bi z nove urbanistične ureditve bile še močnejše izraženo dnevno pretakanje delovne sile. Zato bi morali nujno na nove zgraditi prometnice med Kašjo vasjo in Grčarevcem, med Kašjo vasjo in Uncem, pa tudi med Lazami in Grčarevcem. Jakovico bi morali približati regionalnim središčem.

Na območju Planinskega polja se ne bi smela dopustiti pretirana depopulacija, da ne bi prišlo do propada kulturne pokrajine, na drugi strani pa se ne bi smele pretiravati z gradnjo različnih novih objektov, da ne bi bila uničena tudi zemlja, ki bi še vedno predstavljala eksistenčne osnove za preživljanje določenega kroga prebivalstva.

8. ZAKLJUČEK

Druga faza elaborata je bila prvenstveno namenjena predstavitvi sintez in metodologije za proučevanje podobnih posegov v pokrajini v prihodnosti. Ojzeritev bi pomenila hudi udarec za določeni krog gospodinjstev. Take bi od 15 perspektivnih, mladih ter generacijskih čistih kmečkih gospodinjstev lahko v naprej samo dve družini nemoteno razvijali svojo dejavnost, od 61 enot v mladih, zrelih ter generacijskih čistih kmečkih in polkmečkih družinah pa samo 9. Zaradi majhnih in razdrobljenih posestev je usoda prisadetih gospodinjstev negotova.

Od 526 proučevanih gospodinjstev v osmih naseljih na območju Planinskega polja 316 družin ali 60 % obdeluje zemljo. Od tega jih ima 40,8 % zagotovljenega naslednika v kmetovanju, v 14,9 % problem nasledstva še ni dokončno urejen, v preostalih 44,3 % gospodinjstev pa nima naslednika.

Valorizacija gospodinjstev je bila izvedena s pomočjo štirih delnih vrednotenja demografskih, ekonomskih (z vidika kmetovanja) in stavbenih elementov ter elementov infrastrukturne opremljenosti. Stavbeni elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti so v primerjavi z ostalimi dvema vrstama elementov ugodnejše ocenjeni, kar pomeni, da ima proučevano območje slaba demografska obeležja in skromno kmetovanje. Komparacija med potencialno ogroženimi in neogroženimi gospodinjstvi pokaže, da so raven ekonomskih elementov povsod boljše ocenjena neogrožena gospodinjstva. Odnosi med demografskimi in stavbenimi elementi ter elementi infrastrukturne opremljenosti so premo sorazmerni, med ekonomskimi in ostalimi elementi pa obratno sorazmerni.

Kompleksna valorizacija na osnovi navedenih štirih elementov kaže slabše perspektivnost ter aktivnost potencialno ogroženih gospodinjstev. V celotni proučevani populaciji je 11,1 % izrazite

ogroženih in močno pasivnih gospodinjstev, 21,3 % ogroženih in pasivnih gospodinjstev, 30,3 % pogojno perspektivnih in slabo aktivnih gospodinjstev, 31,2 % perspektivnih in aktivnih gospodinjstev in samo 6,1 % zelo perspektivnih in močno aktivnih gospodinjstev.

Pri podrobnem kartiranju manjšega sosednjega območja severne od Planine smo ugotovili neujemanje med dejanske izrabe in podatki katastra. Očitno je predvsem neregistrirano ozelenjevanje. Glavne razloge za takšno stanje je potrebno iskati v neprisočnosti lastnikov zemljišča v kmetijski produkciji, estarelosti, poklicem preslajanju in tudi v slabši kvaliteti zemljišča.

Struktura preučevanega ozemlja Planinskega polja in okolice kaže, da je največ zemlje v rokah kmečkega in nekmečkega prebivalstva, tretjina pa je v družbeni lasti. Kot lastniki se v nadpovrpečni meri pojavljajo mlada in generacijska gospodinjstva, torej perspektivne enote. Potencialno prizadeta gospodinjstva posedujejo 21 % zemlje (14,2 % v okolici Polga), neprizadeta pa 37,1 %, od tega 27,6 % v dnu Planinskega polja. Največ zemlje je v rokah enega samega lastnika in do 1,5 km oddaljene od bivališča lastnikov. Slabih 20 % zemljišča pa je več kot 1,5 km stran od bivalnega prostora lastnikov. Na lastnike iz tujine odpade dober odstotek zemljišča, 4 % pa odpade na lastnike iz občin Logatec, Cerknica ter Postojna, iz SRB in SFRJ. Največ zemljišča je v rokah lastnikov iz domače katastrske občine.

Tudi zemljišče smo skušali evrednotiti po parcelah in po površini z upoštevanjem devetih parametrov: zemljiške kategorije, relativne velikosti parcele, oddaljenosti parcele, bivališča lastnikov, starostne strukture gospodinjstev, lastnikov parcel, poklicne strukture, potencialne ogroženosti, števila lastnikov parcel in proizvodne vrednosti tal. Rezultat valorizacije za celotno preučevano ozemlje pokaže, da je zemljišče v dnu Planinskega polja z vrednostjo 9,01 slabše ocenjeno kot v okolici - 9,35.

V primeru ojezeritve bi bilo potrebno temeljito rešiti primere, ki bi se odprli zaradi nujnosti preselitve dobršnega dela krajanov in izgube eksistence s poplavitvijske zemljišča. Predlagamo gradnje nad poplavljenimi ozemlji v višjih legah današnjih naselij, ureditev infrastrukture in usmeritev v sekundarno panogo gospodarstva. Zgled za ureditev bivalnih razmer je še na voljo v Posočju, kjer so bile uspešno sanirane posledice potresa.

9. POPRAVEK

V prvi fazi elaborata je v poglavju o ekonomskem vrednotenju zemljišča v čnu Planinskega polja pomožoma izpadlo iz analize okrog 170 parcel iz katastrske občine Dolenje Planina. Ker gre izključno za parcele, ki bi bile v primeru ojeseritve pod vodo, smo morali izračunati novi vrednosti potencialno poplavljenega zemljišča. Novi izračuni so bili napravljeni po obeh variantah in je končna suma v spodnjem, desnem kotu obeh tabel nekoliko večja, kot je bila v napačnih oz. pomanjkljivih izračunih.

Popravljen Tabela št. 55 h (I. faza)

POVRŠINA ZEMLJIŠČA V DNU PLANINSKEGA POLJA V M² GLEDE NA ZEMLJIŠKE KATEGORIJE IN BONITETO TAL

Skupaj

RAZRED	NERODOVITNO	REKE	PAŠNIK	GOZD	TRAVNIK	SADOVNJAK	NJIVA	CESTE	ZAZIDLJIVO	SKUPAJ
0	6330	539629						283463	124605	954027
1				6155	32684	3448	9698			51985
2			52808	306028	84678	52486	134885			630885
3			98230	162253	950486	73802	264290			1549061
4			3624	157972	4094452	16532	204897			4477477
5				22768	1492028		38252			1553048
6					760271		6515			766786
7					567351		1899			569250
8					46085					46085
SKUPAJ	6330	539629	154662	655176	8028035	146268	660436	283463	124605	10598604

Popravljen Tabela št. 55a (I. faza)

POVRŠINA ZEMLJIŠČA V DNO PLANINSKEGA POLJA V K.O. DOLENJA PLANINA V M² GLEDE NA ZEMLJIŠKE KATEGORIJE IN BONITET TAL

RAZRED	NERODOVITNO	REKE	PAŠNIK	GOZD	TRAVNIK	SADOVNJAK	NJIVA	CESTE	ZAZIDLJIVO	SKUPAJ
0	4193	209220	781					112432	39856	365701
1					32195	840	9554			42589
2					31153	20429	76277			127859
3			781	11579	506641	15472	87089			621562
4				18975	1268380	979	37975			1326309
5					1076343		3882			1080225
6					626736		3643			630379
7					538410		1899			540309
8					46085					46085
SKUPAJ	4193	209220	781	30554	4125943	37720	220319	112432	39856	4781018

Popravljen Tabela št. 77

EKONOMSKA VREDNOST TAL V DNJU PLANINSKEGA POLJA PO 1. VARIANTI

RAZRED	NERODOVITNO	REKA	PAŠNIK	GOZD	TRAVNIK	SADOVNJAK	NJIVA	CESTA	ZAZIDANO	SKUPAJ
0	633	269815						141731500	124605000	266606948
1				86170	1470780	120680	969800			2647430
2			264040	2907266	3133086	1364636	9711720			17380748
3			343805	1054645	29465066	1328436	13743080			45935032
4			9060	631888	106455752	223182	6351807			113671689
5				56920	26110490		765040			26932450
6					9503388		84695			9588083
7					4538808		15192			4554000
8					230425					230425
SKUPAJ	633	269815	616905	4736889	180907795	3036934	31641334	141731500	124605000	487546805

Popravljen Tabela št. 79

EKONOMSKA VREDNOST TAL V DNU PLANINSKEGA PO KATEGORIJAH - 2. VARIANTA

RAZRED	NERODOVITNO	REKA	PAŠNIK	GOZD	TRAVNIK	SADOVNJAK	NJIVA	CESTA	ZAZIDANO	SKUPAJ
0	633	269815						141731500	12460500	266606948
1				92325	1307360	413760	969800			2783245
2			475272	3978364	3048408	5616002	12004765			25122811
3			785840	1784783	29465066	6863586	20614620			59513895
4			25368	1579720	110549204	1322560	13728099			127204951
5				182144	32824616		2142112			35148872
6					13684878		286660			13971538
7					7375563		62667			7438230
8					414765					414765
SKUPAJ	633	269815	1286480	7617336	198669860	14215908	49808723	141731500	12460500	538205255

10. SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE IN VIROV

1. BLEJEC Marjan, 1972: Uvod v statistiko, Ljubljana
2. FURLAN Danilo, 1961: Padavine v Sloveniji. Geografski zbornik VI. Ljubljana
3. FURLAN Danilo, 1963: Temperature v Sloveniji, SAZU, Ljubljana
4. GAMS Ivan, 1974: Kras, Ljubljana
5. GAMS Ivan, 1979: Poplave na Planinskem polju. Geografija poplavnih področij Slovenije, Ljubljana
6. GOSAR Lejze, 1974: Kmečka delovna sila v Sloveniji. Geografski vestnik XLVI, Ljubljana
7. GOSAR Lejze, 1978: Prispevek k proučevanju razdrobljenosti posesti. Geografski vestnik L, Ljubljana
8. GOSAR Lejze, 1976: Vpliv gibanja kmečke delovne sile na oblikovanje agrarnega prostora. Doktorska disertacija, Ljubljana.
9. HARE France, 1979: Narfotološki, hidrološki in speleološki opis Planinskega polja. Varstvo narave 12, Ljubljana
10. ILEŠIČ Svetozar, 1950: Sistemi poljske razdelitve na Slovenskem SAZU, Ljubljana
11. JURŠIČ Matjaž, 1970: Kmetijstvo in turizem v prostoru. IGU, Ljubljana
12. JURŠIČ Matjaž, LOJK Jože, OLAS Ludvik, VOJVODA Metod, 1962: Kmetijska proizvodnja in izraba tal v vasi Sebelevci v Prekmurju. Geografski vestnik XXXIV, Ljubljana
13. KLAMNIK Drago, 1979: Fazno poročilo o opravljenem delu v okviru raziskovalne naloge "Socialno geografske posledice predvidene seizmizme Planinskega polja" IGU, Ljubljana
14. KLAMNIK Drago, PAK Mirko, 1978: Regionalne prostorske posledice potresa v Posočju, Ljubljana

15. KLADNIK Drago, 1980: Sprememba socioekonomske strukture na področju kmetijstva ter združevanje dela in sredstev. IGU, Ljubljana
16. KLADNIK Drago, 1977: Učinki potresa na primeru manj razvitega območja Breginjskega kota. Diplomski naloge, Ljubljana.
17. KLEMENČIČ Marjan, 1974: Socialna in ekonomska struktura mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev na kmečkih gospodarstvih. Geografski vestnik, XLVI, Ljubljana
18. KLEMENČIČ Marjan, 1975: Sedobni prelog v SR Sloveniji. Geografski vestnik, XLVII, Ljubljana
19. KLEMENČIČ Vladimir, 1962: Kmetijska proizvodnja in izraba tal v vasi Podgorje pri Kamniku. Geografski vestnik XXXIV, Ljubljana
20. KLEMENČIČ Vladimir, 1968: Problem mešane strukture gospodinjstev in kmečkih gospodarstev v Sloveniji. Geografski vestnik XL, Ljubljana.
21. KLEMENČIČ Vladimir, 1971: Prostorska diferenciacija Slovenije po selitveni mobilnosti prebivalstva. Geografski zbornik XII, Ljubljana.
22. KLEMENČIČ Vladimir, 1973: Tipi demografskih območij 1969. Regionalni prostorski plan za območje SRS, Ljubljana.
23. KOKOLE Vladimir, 1971: Centralni kraji v SR Sloveniji. Problemi njihovega omrežja gravitacijskih območij. Geografski zbornik XII. Ljubljana.
24. KOKOLE Vladimir, KOKOLE Vera, 1969: urbanizacija podeželje v Sloveniji. Geografski vestnik XLI, Ljubljana.
25. KRAJEVNI leksikon Slovenije, 1968: 1. knjiga, Ljubljana.

26. LENASSI Bežo, 1960: Agrarna analiza vasi Planinskega polja. Seminarska naloga, Ljubljana.
27. MEDVED Jakob, 1970: Nekateri elementi za preostorsko načrtovanje kmetijstva v SRS, IGU Ljubljana.
28. MEDVED Jakob, 1970: Spremembe v izrabi zemljišča in preseljanje kmečkega prebivalstva v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih. Geografski vestnik XLII, Ljubljana.
29. PETKOVŠEK Viktor, SELIŠKAR Andrej, 1979: Vegetacija na Planinskem polju in njeno varstvo. Varstvenarave 12, Ljubljana.
30. PETZ Boris, 1974: Osnovne statistične metode, Zagreb.
31. POVRŠINE OBČIN IN KATASTRSKIH OBČIN, 1971, Ljubljana.
32. RADINJA Darke, LOVRENČAK Franc, NATEK Milan, KOLBEZEN Marko, 1975: Geografija poplavnega področja ob Pšati. Geografski zbornik XII, Ljubljana.
33. KAKITNIKOV A. N., 1975: On Methods of Studies of Agricultural Utilization of Land. Geographica Slovenica 4, Ljubljana.
34. ŠIFRER Živko, 1969: Prebivalstvo naselij 1869-1969, Ljubljana
35. ŠKORIČ Arso, 1977: Tipevi naših tel, Zagreb.
36. SUŠTERŠIČ France, 1978: Prispevek k poznavanju pritočnega dela Planinskega polja in Pestejnjskih vrat. Geografski vestnik L, Ljubljana.
37. VIŠER Igor, 1966: Kartiranje izrabe tel v urbanih področjih. Geografski vestnik XXXVIII, Ljubljana.
38. ŽAGAR Marjan, 1975: Prometna križišča in dostopnost v Sloveniji. Geografski vestnik XLVII, Ljubljana.
39. ŽAGAR Marjan, 1975: Regionalni objekti prometa v Sloveniji, IGU, Ljubljana.
40. ŽAGAR Marjan, 1978: Regionalni problemi prometa v Sloveniji. IGU, Ljubljana.

41. Anketiranje na terenu.
42. Kartiranje na terenu.
43. Katastrski načrti katastrskih občin Grčerevec, Laze, Bakek, Unec, Dolenja Planina, Gorenja Planina in Kačja vas.
44. Katastrski podatki geodetskih uprav občin Cerknica, Logatec in Postojna.
45. Popisi prebivalstva po naseljih za leta 1953, 1961 in 1971.
46. Razgovori na terenu.
47. Statistični podatki Inštituta za geografije v Ljubljani.
48. Telefonski imenik SR Slovenije 1980.

11. SEZNAM TABEL

1. Odnos med starostne in poklicno strukture gospodinjstev, morebitnim posedevanjem zemlje v dnu Planinskega polja ter prizadetostje bivalnega prostora po predvideni ojezitvi Planinske polje - skupaj
2. "- Planina
3. "- Liplje
4. "- Grčarevec
5. "- Jakovica
6. "- Laze
7. "- Slivice
8. "- Unec
9. "- Vranje selo
10. Nasledstvo
11. Demografski elementi
12. Ekonomski elementi
13. Stavbeni elementi
14. Elementi infrastrukturne opremljenosti
15. Odnos med demografskimi in ekonomskimi elementi
16. Odnos med demografskimi in stavbenimi elementi
17. Odnos med demografskimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti
18. Odnos med ekonomskimi in stavbenimi elementi
19. Odnos med ekonomskimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti
20. Odnos med stavbenimi elementi in elementi infrastrukturne opremljenosti
21. Končna valorizacija gospodinjstev
22. Struktura zemljiških kategorij ugotovljenih x s kontiranjem na terenu in s pomočjo katastra
23. Izraba tal na sondnem območju po kulturah (samo njive)
24. Struktura sondnega območja glede na proizvodno vrednost tal po katastru

25. Struktura podrobno kartiranega območja pokrajin bivanja lastnikov
26. Struktura sončnega območja po starostni strukturi gospodinjestev, lastnikov zemljišča
27. Struktura sončnega območja po poklicni strukturi gospodinjestev, lastnikov zemljišča
28. Struktura sončnega območja po številu lastnikov parcel
29. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja po katastrskih občinah
30. Izraba tal celotnega proučevanega ozemlja na območju Planinskega polja
31. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na proizvodno vrednost tal
32. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na kraj bivanja lastnikov
33. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na bivanje lastnikov
34. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na oddaljenost parcel
35. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na poklicne strukture gospodinjestev, lastnikov parcel
36. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na starostne strukture gospodinjestev, lastnikov parcel
37. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja, glede na potencialno ogroženost gospodinjestev v primeru ojezeritve
38. Proučevano ozemlje na območju Planinskega polja glede na število lastnikov parcel
39. Elementi in vrednosti elementov valorizacije zemljišča na območju Planinskega polja
40. Pearsonov koeficient korelacije med valorizacijskimi razredi in elementi valorizacije
41. Pearsonov koeficient korelacije med valorizacijskimi točkami in elementi valorizacije
42. Valorizacije proučevanega ozemlja na območju Planinskega polja
43. Zaposlenost posameznikov iz potencialno ogroženih gospodinjestev po panogi dejavnosti

44. Zaposlenost posameznikov iz neogroženih gospodinjstev po panogi dejavnosti
45. Pripradnost tipu gospodinjstva v potencialno ogroženih gospodinjstvih
46. Pripradnost tipu gospodinjstva v neogroženih gospodinjstvih

12. SEZNAM KART

26. Nasledstvo po gospodinjetvih v naseljih Planinskega polja leta 1979
32. Izraba tal po zemljiških kategorijah, ugotovljenih s kartiranjem na terenu v juniju 1980
33. Izraba tal po zemljiških kategorijah, ugotovljenih s pomočjo katastra iz leta 1976
34. Izraba tal po kulturah, ugotovljena s kartiranjem na terenu junija 1980
35. Proizvodna vrednost tal po katastru iz leta 1976
36. Krajevno poreklo lastnikov parcel po katastru iz leta 1976
37. Starostna struktura gospodinjetev, lastnikov parcel, leta 1979
38. Poklicna struktura gospodinjetev, lastnikov parcel, leta 1979
39. Število lastnikov parcel po katastru iz leta 1976
40. Parcelacija kartiranega območja

13. SEZNAM KART V PRILOGI

1. Razširjeno območje Planinskega polja - zemljiške kategorije po katastru
2. Razširjeno območje Planinskega polja - boniteta tal
3. Razširjeno območje Planinskega polja - krajevno poreklo lastnikov parcel
4. Razširjeno območje Planinskega polja - poklicna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel
5. Razširjeno območje Planinskega polja - starostna struktura gospodinjstev, lastnikov parcel
6. Razširjeno območje Planinskega polja - prizadetost bivalnega prostora gospodinjstev, lastnikov parcel, ob morebitni oježitvi, ter struktura družbene lastnine
7. Razširjeno območje Planinskega polja - valorizacija zemljišča po parcelah

Za vseh sedem kart so priloženi tudi diapozitivi.

31. Karta parcelacije na razširjenem območju Planinskega polja

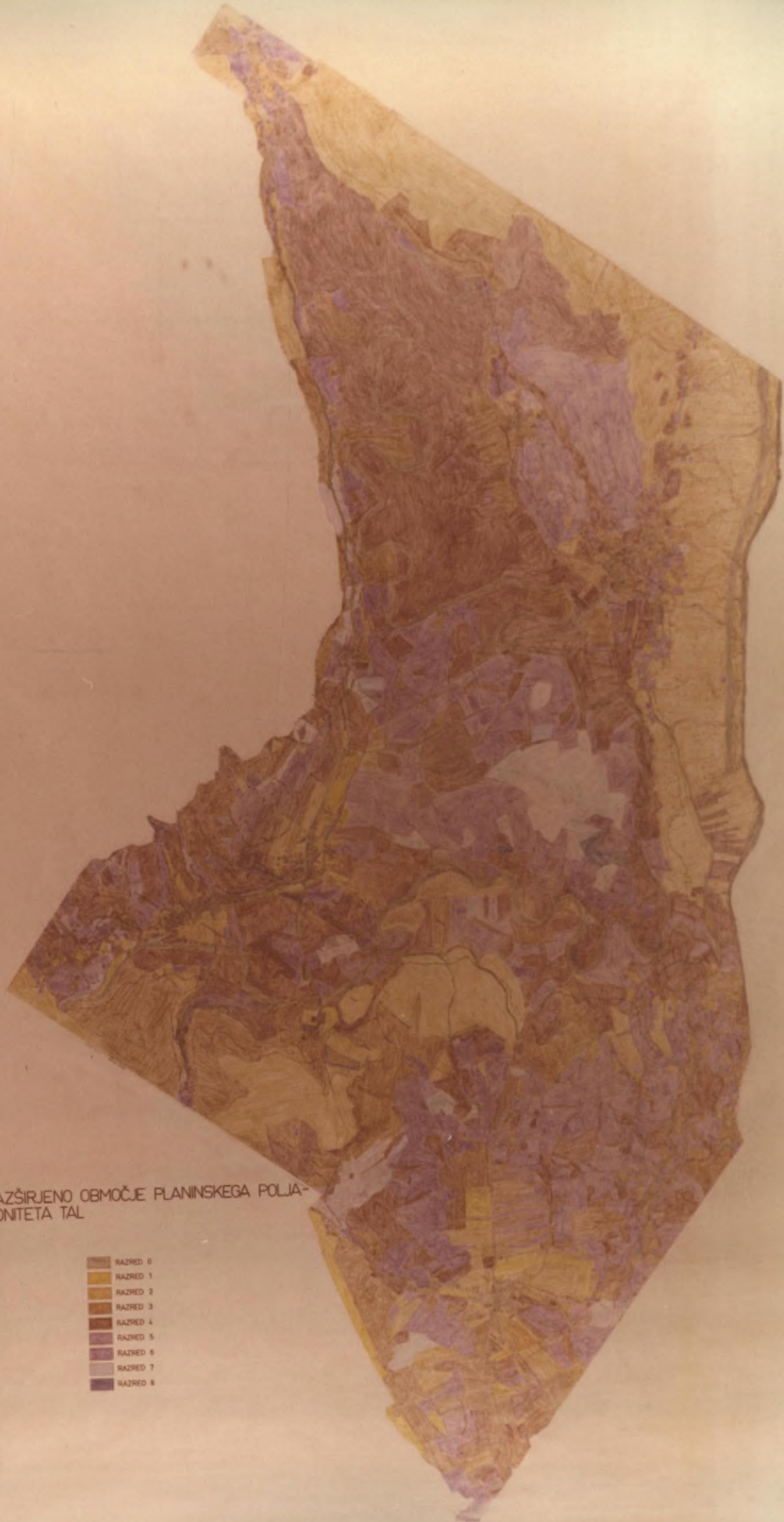
1

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA -
ZEMLJIŠKE KATEGORIJE PO KATASTRU

- NJIVA
- SADOVNJAK
- TRAVNIK
- PAŠNIK
- GOZD
- POZIDANO
- NERODOVITNO

2

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA-
BONITETA TAL

3

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA -
KRAJEVNO POREKLO LASTNIKOV PARCEL

GRČAREVEC	RAHEK
LAZE	KRAJ V OBČINAH CERKNICA, LOGATEC, POSTOJNA
JAKOVICA	SRS
LUPLJE	SFRJ
PLANINA	ITALIJA
UNEC	DRUGE DRŽAVE EVROPE
VAMJE SELO	PREKOMORSKE DRŽAVE
SIVICE	DRUŽBENA LAST
	NEUGOTOVLJIVO

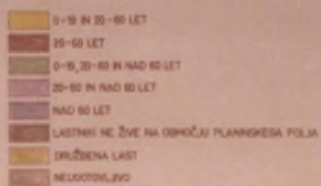
4

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA -
 POKLICNA STRUKTURA GOSPODINJSTEV LASTNIKOV
 PARCEL

- KMEČKO
- POLKMEČKO, PRETEŽNO KMEČKO
- MEŠANO
- POLKMEČKO, PRETEŽNO NEKMEČKO
- NEKMEČKO
- LASTNIKI NE ŽIVE NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA
- DRUŽBENA LAST
- NEVIGOTOVLJIVO

5

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA -
STAROSTNA STRUKTURA GOSPODINUSTEV,
LASTNIKOV PARCEL

RAZŠIRJENO OBMOČJE PLANINSKEGA POLJA -
PRIZADETOST BIVALNEGA PROSTORA GOSPODINUSTEV
LASTNIKOV PARCEL OB MOREBITNI OJEZERITVI TER
STRUKTURA DRUŽBENE LASTNINE

- UNIČEN BIVALNI PROSTOR
- NEPRIZADET BIVALNI PROSTOR
- LASTNIKI NE ŽIVJO NA OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA
- KMETIJSKA ZADRUGA
- GOZDNO GOSPODARSTVO
- CERKVENA LAST
- OSTALA DRUŽBENA LASTNINA
- NEUJGOTOVLJIVO

7

RAZŠIRJENO OBMOČJE
 PLANINSKEGA POLJA -
 VALORIZACIJA ZEMLJIŠČA
 PO PARCELAH

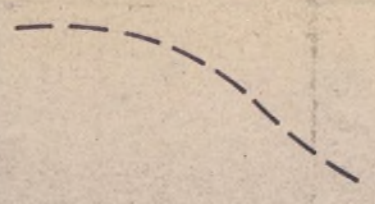
 1 RAZRED	 6 RAZRED
 2 RAZRED	 7 RAZRED
 3 RAZRED	 8 RAZRED
 4 RAZRED	 9 RAZRED
 5 RAZRED	 10 RAZRED
 6 RAZRED	 11 RAZRED
 7 RAZRED	 12 RAZRED
	 13 RAZRED

KARTA PARCELACIJE NA RAZŠIRJENEM OBMOČJU PLANINSKEGA POLJA

0 500 1000 m

PODROBNO KARTIRANO OBMOČJE NA TERENU V LETU 1980

MEJA NADMORSKE VIŠINE 480m. DO KODER BI V PRIMERU AKOMULACIJE SEGALA VODA

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE E. KARDELJA V LJUBLJANI, DECEMBER 1980
VSEBINSKI AVTOR D. KLADNIK
TEHNIČNI AVTOR M. KLADNIK